

2.8 141

Zschemženak.

Protifa

za Serbow

na lěto

1882.

Z nakładom Maćicy Serbskeje.

W kommissiji J. E. Smolerja.

Czischcz Smolerjcz knihiczišczętnje w macziczym domje w Budziszynie.

W tutym 1882. lécze po Khrystufu, kotrej 365 dnjow wopischa, liczi so:

wot stworjenja swěta	5831,	wot załoženja budyskeho tachantstwa	662,
wot wustajenia julianskeje protyki	1927,	wot spoczatka reformazije	365,
wot czerpjenja a horjestacza Khrystufoweho	1849,	wot naroda krala Alberta	54,
wot spoczatka Křesćijanstwa w Šerbach	862,	wot załoženja Maczizy Šerbskeje	35.

Zyrkwinske lětne swamjenja.

W porjedzenej Šrjecho- rjowej protyzy:	W starej julianskeje protyzy:
2 . . . . . stota liczba	2.
15 . . . . . wobwóđ klónza	15.
10 . . . . . romske daniste czřifko	10.
A . . . . . pišwik njeđelsti	C.
XI . . . . . epatty	XII.
9. haprleje . . . . . jutrowniczka	28. měrza.
3. dezembra . . . . . 1. n. adventa	28. nov.

Sacznice klónczka a mēšaczka.

W lécze 1882 so klónczko dwójzy sacznice; mēšaczkowe sacznice so žane njesměje. Prěnje sacznice klónczka je totalne, stanje so 17. meje rano 5 hodž. 50 min. a traje hač do 8 hodž. 39 min. To žamo budže pola naš widžene. Druhe směje so 10. novembra wječor 9 hodž. 20 min. hač do 11. nov. rano 3 hodž. 19 min. a njebudže pola naš widžene. — Venus dže nimo klónza 6. dezembra a budže to pola naš k widženju pop. wot 2 hodž. 57 min. hač do 3 hodž. 18 min.

W lécze 1882 knjezi Jupiter. 4

Stolětna protyka praji, so so te lěta, w kotrychž Jupiter knjezi, dobre a plódbne a bóle mokre, dźili buče.

Małeto je hač do meje symne a mokre; tola pať tež czopliske wjedro nastanje.

Léczo směje pschi spoczatku mokre a symne wjedro, na to rjany czoply czaš nastanje, hđžej budže wjele hrimanjow; pschi klónzu je jara horzo a bucho. Ze-li so je w léczu jara czoplo, schtož so ja 28 lět jedyn ras stanje, dha dostanje žito wyšoťu płačiznu. Czople a buče léczo pať nastanje, hdyž je w februaru abo w měrzu, w haprleji abo w meji sacznice klónczka byfo.

Mašyma je jara desčczikoja.

Šyma so s mjerfenjenjom a se kněhom sapocznie; na to budže czopliska, ale jara wěťikoja.

Schtož nalětny šym nastupa, dha so jeczmenj derje radži, je-li so buče lěto njeje. Kunje tať na-

rosče wjele šyna a wotawy, wjele kaťu a runklyz. Wowš, len, hroch a jahty so pať njeradža.

Mašymny šym móže rjane žně dac; žně pať so tsi njeđzele posdžicho, dźili druhe lěta, dofelž wšcho bóle pomaku roicže a frawi.

Šacž runje šahe njesamjersnje, dha je tola lěpie, so so šahe wošyje.

Šsadu a rybow budže mafo. Desčczikow smějemy došč, ale žanu wulku wodu.

Sachyri lětne czašy.

Sapoczatk nalécza:	20. měrza wječor 6 hodž.
= lécza:	21. junija popođnju 2 hodž.
= našymy:	23. septembra rano 5 hodž.
= šymy:	21. dezembra wječor 11 hodž.

Sachyri kwatembry.

W porjedzenej Šrjecho- rjowej protyzy:	W starej julianskeje protyzy:																	
1. měrza	<table border="0"> <tr> <td rowspan="4"> <table border="0"> <tr> <td rowspan="4"> <table border="0"> <tr> <td>Reminiscere</td> <td>17. februara.</td> </tr> <tr> <td>šwj. Trojizy</td> <td>19. meje.</td> </tr> <tr> <td>Křičiža</td> <td>15. septembra.</td> </tr> <tr> <td>Luzije</td> <td>15. dezembra.</td> </tr> </table> </td> <td></td> </tr> </table> </td> </tr> <tr> <td>31. meje</td> <td></td> </tr> <tr> <td>20. septembra</td> <td></td> </tr> <tr> <td>20. dezembra</td> <td></td> </tr> </table>	<table border="0"> <tr> <td rowspan="4"> <table border="0"> <tr> <td>Reminiscere</td> <td>17. februara.</td> </tr> <tr> <td>šwj. Trojizy</td> <td>19. meje.</td> </tr> <tr> <td>Křičiža</td> <td>15. septembra.</td> </tr> <tr> <td>Luzije</td> <td>15. dezembra.</td> </tr> </table> </td> <td></td> </tr> </table>	<table border="0"> <tr> <td>Reminiscere</td> <td>17. februara.</td> </tr> <tr> <td>šwj. Trojizy</td> <td>19. meje.</td> </tr> <tr> <td>Křičiža</td> <td>15. septembra.</td> </tr> <tr> <td>Luzije</td> <td>15. dezembra.</td> </tr> </table>	Reminiscere	17. februara.	šwj. Trojizy	19. meje.	Křičiža	15. septembra.	Luzije	15. dezembra.		31. meje		20. septembra		20. dezembra	
<table border="0"> <tr> <td rowspan="4"> <table border="0"> <tr> <td>Reminiscere</td> <td>17. februara.</td> </tr> <tr> <td>šwj. Trojizy</td> <td>19. meje.</td> </tr> <tr> <td>Křičiža</td> <td>15. septembra.</td> </tr> <tr> <td>Luzije</td> <td>15. dezembra.</td> </tr> </table> </td> <td></td> </tr> </table>				<table border="0"> <tr> <td>Reminiscere</td> <td>17. februara.</td> </tr> <tr> <td>šwj. Trojizy</td> <td>19. meje.</td> </tr> <tr> <td>Křičiža</td> <td>15. septembra.</td> </tr> <tr> <td>Luzije</td> <td>15. dezembra.</td> </tr> </table>	Reminiscere	17. februara.	šwj. Trojizy	19. meje.	Křičiža	15. septembra.	Luzije	15. dezembra.						
					<table border="0"> <tr> <td>Reminiscere</td> <td>17. februara.</td> </tr> <tr> <td>šwj. Trojizy</td> <td>19. meje.</td> </tr> <tr> <td>Křičiža</td> <td>15. septembra.</td> </tr> <tr> <td>Luzije</td> <td>15. dezembra.</td> </tr> </table>	Reminiscere	17. februara.	šwj. Trojizy	19. meje.	Křičiža	15. septembra.	Luzije	15. dezembra.					
						Reminiscere	17. februara.											
	šwj. Trojizy	19. meje.																
Křičiža	15. septembra.																	
Luzije	15. dezembra.																	
31. meje																		
20. septembra																		
20. dezembra																		

Jutrowna tabella.

1883: 25. měrza.	1887: 10. haprleje.
1884: 13. haprl. (psch. L.)	1888: 1. haprl. (psch. L.)
1885: 5. haprleje.	1889: 21. haprleje.
1886: 25. haprleje.	1890: 6. haprleje.

12 njebiešte swamjenja.

♈ boran, ♉ byť, ♊ dwójnikaj, ♋ raf, ♌ law, ♍ knježna, ♎ waha, ♏ schorpion, ♐ tšelnik, ♑ košoróž, ♒ wódný nuž, ♓ rybje.

Abbreviatury abo pschifrótschenje klówow.

☉ klónczko, ☽ mēšacž, ☺ pošny mēšacž, ☾ pošleni bėrtlik, ☾ mlody mēšacž, ☾ přeni bėrtlik, ♀ p. sšhadjenje popođnju, ♀ d. sšhadjenje dopođnja, ♀ p. šhowanje popođnju, ♀ d. šhowanje dopođnja, h. hodžina, m. minuta.

1882. Januar,

wulki rōjt,
ma 31 dnjow.

Tydźenje a dnj.	Porjedžena protyka.		Stara julianska protyka. Dezember.	☉			☽
	Evangeliska.	Katholiska.		šhadž. h. m.	thow. h. m.	stiepište inamjen.	
1. tydźeni. <i>Text dop.: Romf. 8, 24—28; pop.: Luf. 12, 5—9.</i>							
1 njedžela	Nowe lěto	Nowe lěto	20 4. n. adv.	8	5 4	3	fh. d.
2 pónđžela	Małcharja	Małcharja	21 Juliany	8	5 4	4	6 14
3 wutora	Kaschpra	Anthera	22 Anastazija	8	5 4	5	7 2
4 brjeda	Bakzarja ☺	Tita	23 10 martr.	8	4 4	6	fh. p.
5 schtwórtk	Simeona	Simeona	24 Had. a Jěv.	8	4 4	7	5 36
6 pjatk	3 kralow	Swj. 3 kral.	25 Boži dž.	8	3 4	9	6 42
7 šobota	Juliany	Božidara	26 2. dž. hod.	8	3 4	10	7 46
2. tydźeni. <i>Text dop.: Gal. 3, 23—29; pop.: Luf. 2, 41—52.</i>							
8 njedžela	1. n. p. 3 fr.	1. n. p. 3 fr.	27 n.p. hodž.	8	3 4	11	8 51
9 pónđžela	Czesezimera	Juliana	28 2000 mrt.	8	2 4	12	9 56
10 wutora	Zachariaša	Agathona	29 Njew. dž.	8	2 4	13	11 2
11 brjeda	Mossije	Theodosija	30 Davita	8	1 4	15	fh. d.
12 schtwórtk	Reinholda ☾	Urkadija	31 Sylvestra	8	1 4	17	0 8
13 pjatk	Hilarija	Leontija	1 jan. 1882	8	1 4	18	1 17
14 šobota	Bohuměra	Hilarija	2 Melanije	8	0 4	20	2 26
3. tydźeni. <i>Text dop.: Romf. 12, 1—6; pop.: Jana 2, 1—11.</i>							
15 njedžela	2. n. p. 3 fr.	2. n. p. 3 fr.	3 n. p. n. l.	7	5 9	4 21	3 37
16 pónđžela	Erdmuthy	Marcella	4 Theofanta	7	5 8	4 23	4 44
17 wutora	Antonija	Antonija	5 Malachija	7	5 7	4 24	5 46
18 brjeda	Felizity	Pět. stol w R.	6 3 kralow	7	5 6	4 25	6 37
19 schtwórtk	Priski ☉	Kanuta	7 Jan. krćen.	7	5 5	4 27	fh. p.
20 pjatk	Jab. a Sebast.	Jabian a Bast.	8 Polyeukta	7	5 5	4 28	6 3
21 šobota	Hanže	Hanže	9 Jurija kr.	7	5 4	4 30	7 29
4. tydźeni. <i>Text dop.: Romf. 12, 14—21; pop.: Mat. 5, 8—13.</i>							
22 njedžela	3. n. p. 3 fr.	3. n. p. 3 fr.	10 1.n.p.3kr.	7	5 3	4 32	8 53
23 pónđžela	Charity	Marije slub.	11 Theodosij.	7	5 2	4 34	10 15
24 wutora	Timotheja	Timotheja	12 Fastiana	7	5 1	4 35	11 33
25 brjeda	Paw. wobr.	Paw. wobr.	13 Hermila	7	5 0	4 37	fh. d.
26 schtwórtk	Polykarpa ☽	Polykarpa	14 Zacheja	7	4 8	4 39	0 50
27 pjatk	Jan. Khrystof.	Vitalina	15 Paw. Ah.	7	4 7	4 41	2 2
28 šobota	Karoliny	Cyrilla	16 Pět w rjč.	7	4 6	4 43	3 9
5. tydźeni. <i>Text dop.: Romf. 13, 8—10; pop.: Mat. 8, 23—27.</i>							
29 njedžela	4. n. p. 3 fr.	4. n. p. 3 fr.	17 2.n.p.3kr.	7	4 4	4 44	4 9
30 pónđžela	Udelgundy	Martiny	18 Antonija	7	4 3	4 46	5 0
31 wutora	Virgilija	Pětra z Noly	19 Makarija	7	4 1	4 48	5 41

Hermanki a škótne wiki.

Šnamjeskto * rěka škótne wiki; inami. † pak hermant a škótne wiki. Šdžez ničo stajene njeje, tam je jenož hermant.

NB. Dofelž šo hermant druhdy pšchepoloža, dha šu smylki móžne.

2. Šipst. Kulow.*
4. Nješwacžidlo.*
6. Ruhland.*

18. Wulke Šdžary.*

23. Kinsbört.*

30. Luban.†

Měšaczkowe pšchemjenje a wjedro.

☺ Potny mėš. 4. jan. dop. 11 hodž. 56 min. ma brěnju šymu.

☾ Pošleni bėrtlik 12. jan. pop. 4 hodž. 45 min. pščinje wětr a šněh.

☉ Młody mėš. 19. jan. pop. 5 hodž. 33 min. wtaže na rjane abo šymne wjedro.

☽ Přeni bėrtlik 26. jan. dop. 8 hodž. 42 min. ma wětr a deščž.

Štolětna protyka.

Wot 2. hač do 4. brěnja šyma; 6. šněh; 7. hač do 13. wětr a šněh; 14. wulki šněh; 16. wětr a brěnja šyma; 22. a 23. wětr a šněh; 24. a 25. jašne njebio; 26. jara wulka šyma; 29. a 30. wulki šněh; 31. wulka šyma.

Šbojče špěwacž w nowym lěčži

Bohu Knjezej našchemu, Wščitny, kiž ježe Bože džěči,

Š wobnowjenej nadžiju. Pomhaj dale, nam šo špěwacž,

Dofelž mamy džěži čaš, Šdžerženi šo byli bšchcže, Pročimny: Knježe, wumož naš.

1882. Februar,

mały różk,
ma 28 dnjow.

Tydzień a dnj.	Porjędzona protyka.		Stara julianska protyka. Januar.	skhadz.		Miejście imamjen.	D skh. a kh. h. m.
	Evangeliska.	Katholiska.		h. m.	h. m.		
1 śrjeda	Brigitty	Ignaca	20 Euthymij.	7 39	4 50		6 15
2 śchtwórtek	Mar. wucż.	Sw. Marije	21 Maxima	7 37	4 52		6 44
3 pjatk	Błażija ☺	Błażija	22 Timotheja	7 36	4 53		skh. p.
4 śobota	Beroniki	Beroniki	23 Klem. w.	7 35	4 55		6 42

6. tydzień.

Tekst dop.: 1 Kor. 9, 24—27; pop.: Mat. 20, 1—16.

5 njedźzela	Septuages.	Septuages.	24 Septuag.	7 32	4 57		7 46
6 pónđzela	Dorotheje	Dorotheje	25 Hrhjeh. th.	7 31	4 59		8 51
7 wutora	Richarda	Romualda	26 Xenofona	7 29	5 1		9 57
8 śrjeda	Honorata	Jana martr.	27 Jana Khr.	7 28	5 3		11 4
9 śchtwórtek	Apolonije	Apolonije	28 Efraima	7 26	5 5		skh. d.
10 pjatk	Scholastiki	Scholastiki	29 Ignacija	7 25	5 6		0 11
11 śobota	Eufrosiny ☾	Defiderija	30 Bazilija	7 23	5 8		1 19

7. tydzień.

Tekst dop.: 2 Kor. 11, 21—31; pop.: Łuk. 8, 4—15.

12 njedźzela	Sexagesim.	Sexagesim.	31 Sexages.	7 21	5 10		2 25
13 pónđzela	Eulalije	Eulalije	1 februara	7 19	5 11		3 28
14 wutora	Balentina	Balentina	2 Mar. wucż.	7 17	5 13		4 23
15 śrjeda	Faustina	Faustina	3 Błażija	7 15	5 15		5 10
16 śchtwórtek	Onesima	Juliany	4 Isidora	7 13	5 17		5 48
17 pjatk	Konstanzije	Konstancije	5 Agathy	7 11	5 19		6 20
18 śobota	Konfordije ☾	Konfordije	6 Dorotheje	7 9	5 21		skh. p.

8. tydzień.

Tekst dop.: 1 Kor. 13; pop.: Łuk. 18, 31—36.

19 njedźzela	Estomihi	Quinquag.	7 Estomihi	7 8	5 22		7 45
20 pónđzela	Leberichta	Eucharija	8 Theodora	7 6	5 24		9 9
21 wutora	Póstniż	Póstnich	9 Nikefora	7 4	5 26		10 29
22 śrjeda	Popj. śrjeda	Popj. śrjeda	10 Pop. srj.	7 2	5 28		11 46
23 śchtwórtek	Lazara	Lazara	11 Eufrosiny	7 0	5 29		skh. d.
24 pjatk	Matiasa ☾	Matiasa	12 Meticija	6 58	5 31		0 57
25 śobota	Wiktoryje	Restora	13 Matiasa	6 56	5 32		2 1

9. tydzień.

Tekst dop.: 2 Kor. 6, 1—10; pop.: Jana 10, 12—16.

26 njedźzela	Invocavit	1. n. pōsta	14 Invocav.	6 54	5 34		2 55
27 pónđzela	Volprehta	Leandra	15 Onesima	6 53	5 36		3 40
28 wutora	Matarija	Matarija	16 Pamfila	6 51	5 37		4 17

Sermanki a skótne wki.

1. Mjeshwacjido.*
3. Rusland.*
6. Schorjelz † Łukow* Barow. Łukow.*
8. Radeberg.*
11. Budyšin.*
13. Gajpyn.†
18. Kalawa.*
20. Woserezn.† Danma.*
21. Brody.†
25. Trébute. Drjomt.*
27. Bistopizy.* Żemr.*
- Pródt.†
28. Wariščy.†

Měšakšowe pschemjenjenje a wjedro.

☺ Połny mėšaczk 3. febr. dop. 6 hodź. 56 min. pokazuje na kńeh a lumu.

☾ Pōplenj bėrtlik 11. febr. dop. 9. hodź. 31 min. ma kńeh a deščez.

☀ Wtōdy mėšaczk 18. febr. dop. 3 hodź. 47 min. pichinješe wěr a deščez.

☾ Pėrni bėrtlik 24. febr. wječor 10 hodź. 28 minutow ma jenak mofre wjedro.

Stolėtna protyka.

Wot 3. do 5. jara lyma; 6. kńeh; 8. do 10. wulka lyma, kaž žana hiščezje nije bñla; 11. do 14. wěr a kńeh; 15. do 17. dje wjele kńeha; 18. do 20. nastanje cšoplišce wjedro; 24. do 28. deščeziki, i kotrymž kńeh taj.

Spomn, so tón mały jazpity Je wulkemu tež wužitny, A hladaj, tomu wěrki by, Hačz tež je wery dostojny.

Śwėzki, hwėzki dalote, swėty rjeničej nadzije, tiž tam horje, dele dječze, mōdre njebjo pochwělece, i waiškej wybotosći mje něhdy jandžel powjedze. — Śwėzki, hwėzki kłeborne po njebješach ros- bñte, listje wy rjeniče, jašne, i wam kej žadam dječzo cšajne; pod wami bym hinity, nad wami bym nješmjertny.

1882. Měrc,

naletnik,

ma 31 dnjow.

Tydźenje a dnj.	Porjedžena protyka.		Stara julianska protyka. Februar.	☉		Měsće mjanjen.	☾	
	Evangelska.	Katholska.		šhdž. h. m.	řhow. h. m.		řh. a th. h. m.	
1 řjeda	Kwatember	Sudhe dnj	17 Theodora	6 48 5 39	☾	4 47		
2 řhtwórtf	Amalije	Simplicija	18 Lea kat.	6 46 5 41	☾	5 12		
3 pjatf	Kunigundy	Kunigundy	19 Archippa	6 43 5 43	☾	5 34		
4 řobota	Hadriana	Adriana	20 Lea bisk.	6 41 5 44	☾	5 55		

10. tydźeń. Text dop.: Hebr. 12, 1—6; pop.: Mat. 15, 21—28.

5 njedžela	Remin. ☺	2. n. pósta	21 Remin.	6 38 5 46	☾	řh. p.
6 póněžela	Fridolina	Fridolina	22 Eugena	6 36 5 48	☾	7 47
7 wutora	Perpetuy	Domascha A.	23 Polykarpa	6 34 5 50	☾	8 54
8 řjeda	Zilemona	Zilemona	24 Nam. s. k.	6 32 5 52	☾	10 1
9 řhtwórtf	Rebecki	Franciska	25 Tarazija	6 30 5 53	☾	11 9
10 pjatf	Bof. pjatf	Anastasije	26 Porfyrija	6 28 5 55	☾	řh. d.
11 řobota	Košiny	Eulogija	27 Prokopa	6 26 5 57	☾	0 15

11. tydźeń. Text dop.: 1 Pětra 2, 21—25; pop.: Łuf. 20, 9—20.

12 njedžela	Oculi ☾	3. n. pósta	28 Oculi	6 24 5 59	☾	1 17
13 póněžela	Salomona	Nicefora	1 měrc	6 21 6 0	☾	2 13
14 wutora	Abigaila	Mathildy	2 Hezychija	6 19 6 1	☾	3 1
15 řjeda	Khrystofa	Longina	3 Eutropija	6 17 6 2	☾	3 31
16 řhtwórtf	Henrietty	Heriberta	4 Gerazima	6 15 6 4	☾	4 15
17 pjatf	Herty	Patricija	5 Konona	6 13 6 6	☾	4 45
18 řobota	Anselma	Cyrylla	6 42 martr.	6 10 6 8	☾	5 11

12. tydźeń. Text dop.: Romif. 5, 1—6; pop.: Jana 15, 18—25.

19 njedžela	Lätare ☼	4. n. pósta	7 Lätare	6 8 6 9	☾	řh. p.
20 póněžela	Joachima	Joachima	8 Theofyla	6 5 6 11	☾	7 59
21 wutora	Benedikta	Benedikta	9 Sebastian.	6 3 6 13	☾	9 20
22 řjeda	Kafimira	Oktaviana	10 Kodrata	6 1 6 15	☾	10 36
23 řhtwórtf	Eberharda	Wiktarije	11 Sofronija	5 59 6 17	☾	11 45
24 pjatf	Gabriela	Simeona	12 Theofana	5 56 6 18	☾	řh. p.
25 řobota	Mar. pšchip.	Mar. pšchip.	13 Nicefora	5 54 6 20	☾	0 45

13. tydźeń. Text dop.: Romif. 8, 31—39; pop.: Jana 16, 16—22.

26 njedžela	Judica ☽	5. n. pósta	14 Judica	5 52 6 22	☾	1 35
27 póněžela	Ruperta	Ruperta	15 Agapija	5 50 6 24	☾	2 16
28 wutora	Angelifi	Sigta III.	16 Sabina	5 47 6 25	☾	2 49
29 řjeda	Eustachija	Eustachija	17 Alexija	5 45 6 27	☾	3 16
30 řhtwórtf	Guida	Kwirina	18 Cyrilla	5 43 6 29	☾	3 39
31 pjatf	Detlawa	Balbinsy	19 Khrysant.	5 41 6 31	☾	4 0

Sermanki a skótne wiki.

1. Njeřwacžidlo.*
4. Wětořhaw.*
6. Nowojaz. Kulow.*
Kosbórk.† Stotpnjo.†
Žaban.†
7. Bart.* Dobrořug.*
8. Radeburg.*
11. Žitawa. Lubin.*
13. Galsřtrow.† Rych-
wald.† Štantsnow.†
Gubin.*
14. Łaš.† Krosřyn.*
Rusland.*
15. Wóřpork.* Pichibus.†
18. Golosřin.* Šty Ro-
morow.*
20. Wiřkopizy.* Dubž.†
Rychbach.†
25. Lubnjom.*
27. Bjernacžizy.† Lubij.*
Poležniza.* Wužakow.†
28. Barřcěž.† Kóřřkow.
Gařun.† Pizni.†
29. Žalonža.*
30. Kamjeiz.* Šhorjeř.

Měřacžkowe pšče- mėnjenje a wjedro.

- ☺ Pótny měřacžk 5.
měřza rano 1 hodž. 37
min. ma wětr a řneř.
- ☾ Póřleni bėrtřik 12.
měřza wjeřzow 10 hodž.
25 min. pščinjeře njewob-
řtajne wjedro.
- ☼ Młody měř. 19.
měřza 1 hodž. 15 min.
pop. ma deřcěž.
- ☽ Přeni bėrtřik 26.
měřza pop. 2 hodž. 31
min. ma řienřiře dnj.

Stolėtna protyka.

Wot 1. do 5. deřcěž a
řneř; 5. a 6. řlonsčne
wjedro; 7. do 9. deřcěž;
11. řneř; 13. a 14. řjenje,
ale njerřnjenje; 15. řneř;
16. do 18. řyma; 19. do
20. wjele řneřa; 21. hačž
do řónža deřcěž a młtre
wjedro.

Šyma, adej!
Wotencž lóřcht njeř!
Nle twój wotřřód mi
Dawa lóřcht wutrobi.
Šyma, adej!
Wotencž lóřcht njeř!

1882. Hapreļa,

jutrownis,

ma 30 dnjow.

Tydzjenje a dnj.	Porjედjena protyka.		Stara julianska protyka. Merz.	⊙		Priejeste inamien.	☾
	Evangeliska.	Katholska.		skhadz. h. m.	fhov. h. m.		
1 šobota	Theodory	Rozamundy	20 Sabbasa	5 39	6 31	☾	4 19
14. tydzjeņ. Text dop.: Filip. 2, 5-11; pop.: Mat. 21, 1-9.							
2 njedzela	Palmar.	Bowonczt.	21 Palmar.	5 36	6 33	☾	4 39
3 pōndzela	Zugendr. ☺	Richarda	22 Basilija	5 34	6 34	☾	īth. p.
4 wutora	Ambrosija	Ambrozija	23 Nikona	5 31	6 35	☾	7 51
5 šrjeda	Maxima	Vincenca Fer.	24 Zacharias.	5 29	6 37	☾	8 59
6 šhtwōrtk	Seleny šht.	Zeleny šht.	25 Zel. štw.	5 27	6 39	☾	10 6
7 pjatt	Gzihi pjatt	Wulf. pjatt	26 Ciehi pj.	5 25	6 41	☾	11 9
8 šobota	Soļestina	Manfuera	27 Matrony	5 23	6 42	☾	īth. d.
15. tydzjeņ. Text dop.: 1 Pētra 1, 3-9; pop.: Marka 16, 1-8.							
9 njedzela	1. š. jutrow	1. š. dž. jutr.	28 1. sw. jutr.	5 20	6 44	☾	0 7
10 pōndzela	2. š. jutrow	2. š. dž. jutr.	29 2. sw. jutr.	5 18	6 46	☾	0 58
11 wutora	Julija ☾	Lea	30 Jana Kl.	5 16	6 48	☾	1 39
12 šrjeda	Gustorgija	Julija	31 Hypacija	5 14	6 49	☾	2 15
13 šhtwōrtk	Justina	Hermenegilda	1 hapreļe	5 11	6 50	☾	2 44
14 pjatt	Tiburzija	Tiburcija	2 Tita th.	5 9	6 52	☾	3 10
15 šobota	Paterna	Paterna	3 Niketasa	5 8	6 54	☾	3 36
16. tydzjeņ. Text dop.: 1 Kor. 15, 50-57; pop.: Jana 20, 24-29.							
16 njedzela	Quasimod.	1. n. p. jutr.	4 Quasim.	5 6	6 56	☾	4 1
17 pōndzela	Rudolfa ☺	Marona	5 Theodula	5 4	6 57	☾	īth. p.
18 wutora	Valeriana	Valeriana	6 Eutyčhija	5 1	6 59	☾	8 9
19 šrjeda	Hermogena	Khrysoštoma	7 Jurija	4 59	7 0	☾	9 23
20 šhtwōrtk	Sulpizija	Sulpicija	8 Euppsych.	4 57	7 2	☾	10 29
21 pjatt	Adolarija	Anselma	9 Herodiona	4 55	7 4	☾	11 25
22 šobota	Sothera	Sothera	10 Terenca	4 53	7 6	☾	īth. d.
17. tydzjeņ. Text dop.: Romš. 10, 8-14; pop.: Jana 21, 15-17.							
23 njedzela	Mis. Dom.	2. n. p. jutr.	11 Mis. Dom.	4 50	7 7	☾	0 11
24 pōndzela	Alberta	Fidela	12 Basilija	4 48	7 9	☾	0 48
25 wutora	Marka ☾	Marka ev.	13 Martina	4 47	7 10	☾	1 17
26 šrjeda	Kleta	Kleta	14 Aristarch.	4 45	7 12	☾	1 42
27 šhtwōrtk	Tertulliana	Anthima	15 Krescena	4 43	7 14	☾	2 4
28 pjatt	Vitala	Vitala	16 Agapije	4 41	7 15	☾	2 24
29 šobota	Sibylle	Pētra m.	17 Symeona	4 39	7 17	☾	2 43
18. tydzjeņ. Text dop.: 1 Pētra 2, 12-17; pop.: Luč. 24, 46-49.							
30 njedzela	Jubilate	3. n. p. jutr.	18 Jubilate	4 37	7 19	☾	3 2

Sermanki a škōtne wiki.

1. Budyšin. † Kalawa. * Trēbule. †
3. Kulow. † Ortrand. Kulow. * Luboras. * Kulow. *
5. Wjēšwaczdfo. * Rumburg. †
11. Scherachow.
12. Džēze. †
14. Rūhland. *
17. Wōšport. * Kinsbōrt. Pōzłow. Wōstrowz. *
19. Kadeberg. *
22. Drjomt. †
24. Witoras. † Jarow. *
25. Krafow. † Damna. † Brody. †
29. Sij Komorow. * Wētošchow. *

Mēšaczkowe pife- menjenje a wjedro.

- ☺ Polny mēš. 3. hapr. pop. 6 hodz. 44 min. po-
kaže na rjane wjedro.
- ☾ Pošledni bērtik 11.
hap. dop. 7 hodz. 28 min.
rjeije.
- ☼ Mlody mēš. 17. hap.
pop. 10 hodz. 30 min. ma
njewobstajne wjedro.
- ☽ Prīni bērtik 25. hap.
dop. 7 hodz. 54 min. pšči-
njebe deščez a wētr.

Stolētna protyka.

Hapreļa šo š rjanyņ
wjedrom šapocznje; wot
9. hacz do kōnza paš ma
lute njewobstajne wjedro;
deščez dže, w nozy šu
mjeriņjenja a je mašo rja-
nyh dnjow.

To nechtōzktlīz pomyšli,
hōnz polat ma na hōp-
pōže, šo kuješ je wšchēh
dwaļnowarjow a požada
iāh czeščezujow.

☽ Najšwjećišča, o naj-
šbōznišča, hnadu dawařka
jutrowuczka! Šbōzniš nāšch
mihi, Šeņi š žiwu. Wješel
byla šo šcheczanika! —
☽ Najšwjećišča, o naj-
šbōznišča hnadu dawařka
jutrowuczka! Šmjerceje
mōz šlemi Khrystūš na
šem. Wješel byla šo
šcheczanika!

1882. Meja,

różomnik,

ma 31 dnjow.

Tydzień a dnj.	Porzeczona protyfa.		Stara juliańska protyfa. Sapreļa.	☉		☽ Niejeste inamjen.	☾	
	Evangelska.	Katholska.		śhadz. h. m.	řhow. h. m.		śh. a śh. h. m.	
1 póněžela	Filipa a Jak.	Filipa a Jak.	19 Pafnuzija	4 35	7 21	☽	3 24	
2 wutora	Sigizmunda	Sigizmunda	20 Theodora	4 33	7 22	☽	3 48	
3 řrjeda	Řřchiz, nam. ☺	Řřchiza nam.	21 Januarija	4 31	7 24	☽	śh. p.	
4 śchtwórťk	Floriana	Moniki	22 Theodora	4 29	7 26	☽	9 2	
5 pjatť	Gottharda	Gottharda	23 Jurija	4 28	7 27	☽	10 2	
6 řobota	Jana wrótn.	Jana wrótn.	24 Sabasa	4 26	7 29	☽	10 55	

19. tydzeń.

Tekst dop.: Jak. 1, 11—18; pop.: Jana 16, 5—15.

7 njeěžela	Cantate	4. n. p. jutr.	25 Cantate	4 24	7 30	☽	11 39
8 póněžela	Dietricha	Mich. zjew.	26 Basilija	4 22	7 31	☽	śh. d.
9 wutora	Hioba	Řrjehorj. Naz.	27 Symeona	4 20	7 32	☽	0 16
10 řrjeda	Viktorije ☺	Antonija	28 Jasona	4 19	7 34	☽	0 48
11 śchtwórťk	Abolfa	Pia V.	29 Sosipatera	4 17	7 36	☽	1 14
12 pjatť	Banfraca	Banfraca	30 Jakuba	4 16	7 37	☽	1 38
13 řobota	Serwaza	Servaca	1 meje	4 15	7 39	☽	2 3

20. tydzeń.

Tekst dop.: 2 Kor. 9, 8—11; pop.: Jana 16, 23—28.

14 njeěžela	Rogate	5. n. p. jutr.	2 Rogate	4 14	7 40	☽	2 28
15 póněžela	Sofije	Sofije	3 Timotheja	4 12	7 41	☽	2 55
16 wutora	Sary	Jana z Nep.	4 Pelagije	4 11	7 43	☽	3 28
17 řrjeda	Jodoka ☺	Ubalda	5 Ireny	4 9	7 44	☽	śh. p.
18 śchtwórťk	Bože śtpicj.	Bože śtpicj.	6 Bože śtp.	4 8	7 46	☽	9 11
19 pjatť	Potentiana	Pětr a Cólěť.	7 Křiž. Khr.	4 7	7 47	☽	10 2
20 řobota	Thereseje	Bafilija	8 Jana	4 5	7 49	☽	10 43

21. tydzeń.

Tekst dop.: Ępħej. 2, 4—7; pop.: Jana 15, 26—16, 1—6.

21 njeěžela	Grandi	6. n. p. jutr.	9 Exaudi	4 4	7 50	☽	11 16
22 póněžela	Heleny	Heleny	10 Simeona	4 2	7 52	☽	11 44
23 wutora	Defiderija	Defiderija	11 Mocija	4 1	7 53	☽	śh. d.
24 řrjeda	Hany	Hany	12 Epifanija	4 0	7 54	☽	0 7
25 śchtwórťk	Hurbana ☽	Hurbana	13 Glycerije	3 59	7 55	☽	0 28
26 pjatť	Bedy	Bedy	14 Isidora	3 58	7 56	☽	0 48
27 řobota	Florenza	Madlěny	15 Pachomija	3 57	7 57	☽	1 7

22. tydzeń.

Tekst dop.: Ępħej. 1, 9—14; pop.: Zap. śt. 2, 1—13.

28 njeěžela	1. ř. řwjatť.	1. řw. řwjatť.	16 1.s. řwjat.	3 56	7 59	☽	1 27
29 póněžela	2. ř. řwjatť.	2. ř. řwjatť.	17 2.s. řwjat.	3 55	8 0	☽	1 49
30 wutora	Wiganda	Wiganda	18 Pětra a D.	3 54	8 1	☽	2 15
31 řrjeda	Kwatember	Suche dnj	19 Patricija	3 53	8 2	☽	2 47

Sermanki a skótné wiki.

1. Bart. ř Kateř. Namjenjow. ř Śly Komorow. Wětořow.
3. Řjeřwaczi dlo.*
6. Budyšćin.* Dobrolug.*
8. Bistopizy. Radmerizy. ř Luboras. Łufow. ř Żahari. ř
9. Řuhland.*
10. Minakal.* Połcziņa.*
11. Bjeřow. ř Wolořćin.*
13. Żitawa.* Kalawa.*
15. Lubij. ř Kamjeř. ř Wojeřy. ř Ęubin. ř
17. Wěćeniza. ř
19. Ęemr. Pšćibus. ř
20. Lubin.* Ęufow.* Trěbule.*
22. Bistopizy.* Wóřpork.* Ęinšbóř.* Ęłank. njow. ř Ęařyn. ř
23. Ęarřćež. ř
24. Ęadeburg.* Ęumburg.
30. Wobramozh. ř Ęulow. ř

Řěřćazkowe pšćeměńjenje a wjedro.

☺ Połny měř. 3. meje dop. 9 hodz 29 min. lubi rjane wjedro.

☾ Pořćedni bėrtlik 10. meje pop. 1 hodz. 32 min. ma ćzopće dnj.

☺ Młody měř. 17. meje dop. 8 hodz. 30 min. ř tołalnym řaczićzom řlónza pšćinjeńenjewobřt. wjedro.

☾ Přěni bėrtlik 25. meje rawo 1 hodz. 39 min. pořće na deřćež.

Śćtóz maľuch je wot naroda, łóřć do njeřjaba wobřćhowa.

Řój, luba meja, dźeľacž haj ř nowa řeleny a řjalćan daj řeřćawacž, řym drobny, pšći řežy! Śať radny ćżył ja tola řař' widžecž różicziu a bryřćny hiež do pola won řćežćežu řeleny!

1882. Junij,

Smaznik,

ma 30 dnjow.

Sermanki a škótne wiki.

Tydźenje a dnj.	Porjedgezna protyka.		Stara julianska protyka. Meja.	☉		Mjejeje inamjen.	☾
	Evangeliska.	Katholiska.		šthadž. h. m.	šhow. h. m.		
1 šhtwórtk	Nikodema ☺	Justina	20 Thaleleja	3 52	8 4	☽	šth. p.
2 pjatk	Marcellina	Marcellina	21 Konstant.	3 51	8 5	☽	8 49
3 šobota	Grasma	Kwirina	22 Baziliska	3 50	8 6	☽	9 38
23. tydźeń.		Text dop.: Romš. 11, 33—38; pop.: Jana 3, 1—15.					
4 njedźela	Šsw. š. tr.	1. n. p. šwj.	23 Sw. s. tr.	3 50	8 6	☽	10 18
5 pónđzela	Bonifazija	Bonifacija	24 Simeona	3 50	8 7	☽	10 51
6 wutora	Benigna	Benigna	25 Hl. Jan.	3 50	8 8	☽	11 20
7 šrjeda	Lutrecije	Lutrecije	26 Karpa	3 49	8 9	☽	11 45
8 šhtwórtk	Bož. czěła ☺	Bož. czěła	27 Helladija	3 49	8 10	☽	šth. d.
9 pjatk	Prima	Feliciana	28 Eutycha	3 48	8 10	☽	0 9
10 šobota	Onofrija	Onofrija	29 Theodoz.	3 48	8 11	☽	0 33

24. tydźeń.		Text dop.: 1 Jana 4, 16—21; pop.: Łuf. 16, 19—31.					
11 njedźela	1. n. p. š. tr.	2. n. p. šwj.	30 1. n. p. s. t.	3 47	8 12	☽	0 58
12 pónđzela	Bafilida	Bafilija w.	31 Izaaka	3 47	8 13	☽	1 27
13 wutora	Tobiaša	Tobiaša	1 junija	3 46	8 14	☽	2 2
14 šrjeda	Eliseja	Eliseja	2 Nicefora	3 46	8 14	☽	2 43
15 šhtwórtk	Wita ☺	Wita	3 Lucillian.	3 46	8 14	☽	šth. p.
16 pjatk	Engelberta	Kainera	4 Metrofan.	3 46	8 15	☽	8 40
17 šobota	Laury	Marka	5 Dorotheje	3 46	8 15	☽	9 16

25. tydźeń.		Text dop.: Jana 1, 21—25; pop.: Łuf. 14, 16—24.					
18 njedźela	2. n. p. š. tr.	3. n. p. šwj.	6 2. n. p. s. t.	3 46	8 16	☽	9 46
19 pónđzela	Gervafija	Gervafija	7 Theodota	3 46	8 16	☽	10 11
20 wutora	Sylberija	Sylberija	8 Cyrilla A.	3 46	8 16	☽	10 32
21 šrjeda	Filipiny	Mosifija	9 Alexandr.	3 46	8 17	☽	10 52
22 šhtwórtk	Bomhajboha	Pawliny	10 Bartromja	3 46	8 17	☽	11 11
23 pjatk	Bafilija ☺	Agripiny	11 Theodora	3 46	8 17	☽	11 31
24 šobota	Jana kščež.	Jana kščež.	12 Onofrija	3 47	8 17	☽	11 53

26. tydźeń.		Text dop.: 1 Tim. 6, 6—10; pop.: Łuf. 15, 1—10.					
25 njedźela	3. n. p. š. tr.	4. n. p. šwj.	13 3. n. p. s. t.	3 47	8 17	☽	šth. d.
26 pónđzela	Jeremiaša	Jana Paw.	14 Eliseja	3 48	8 17	☽	0 16
27 wutora	7 španzow	Ladiškawa	15 Amosa	3 48	8 17	☽	0 44
28 šrjeda	Lea	Lea II.	16 Tychona	3 49	8 17	☽	1 20
29 šhtwórtk	Pětra a Paw.	Pětra a Paw.	17 Manuela	3 49	8 17	☽	2 5
30 pjatk	Paw. wop.	Paw. wop.	18 Leoncija	3 49	8 17	☽	3 0

2. Rušland.*
5. Kulow.*
6. Bizni. †
7. Měchwacžibto.*
10. Lubnjow.*
12. Šhorjelc. † Rychwald. †
13. Krošyn.*
15. Detrand.
17. Lubin.*
18. Žitawa. †
19. Gucžina. Galschtrow.* Gubin.* Luban. Muzakow. †
20. Róštow.
21. Radeberg.* Damna. †
23. Gotoščin.*
24. Wjelecžin. Brody. †
26. Rychbach. † Róšborf. † Dujow. † Luboras. † Jarow. †
27. Wart.*

Měšackowe pschemjenje a wjedro.

☺ Polny měšack 1. jun. pop. 9 hodž. 31 min. je deščezjotny.

☾ Pošteni bértik 8. jun. pop. 6 hodž. 7 min. ma deščezj.

☉ Młody měš. 15. jun. pop. 7 hodž. 31 min. móže šepše wjedro pschinješč.

☾ Přeni bértik 23. jun. pop. 6 hodž. 59 min. po- faže na rjane czopke dnj.

Stolětna protyka.

Junij ma pschi špoczattu mrošy a šymne wjedro; wot 8. rjenje; 21. deščezj a šyma; 25. czopkišče; 27. hačj do kónca je njewob- štajne wjedro.

☺ Džak a czěsčj měj Wóh tón miš, kiž nam bróšdu žohnuje, i kóždym lětom nowe džiny, móž a kraš- noščj požaže.

☺ Slaježe njebjo, kaš jažne! Žičja, rózicžki krašne ps- iča hona a šhtom. Wě- štk ščjele wón štódku, hnešdo w hašach a štódku twarja ptacžata i hwijsa- njom.

1882. Julij,

praznik,

ma 31 dnjow.

Tydzień a dnj.	Porzeczona protyka.		Stara julianska protyka. Junij.	☉			☽ stf. a kf. h. m.	
	Evangeliska.	Katholska.		sthadj. h. m.	thow. h. m.	Wjeleste Inamjen.		
1 sobota	Theodorich ☺	Theodoricha	19 Jud. jap.	3	50	8 16	☾	stf. p.
27. tydzień.		Text dop.: 2 Kor. 4, 13—18; pop.: Luf. 6, 36—42.						
2 niedzela	4. n. p. f. tr.	5. n. p. swj.	20 4. n. p. str.	3	51	8 16	☾	8 51
3 pondzela	Kornelija	Heliodora	21 Juliana	3	52	8 15	☾	9 22
4 wutora	Ulrika	Walrika	22 Euzebija	3	53	8 15	☾	9 49
5 frjeda	Cyrill. a Meth.	Cyrill. a Meth.	23 Agripiny	3	53	8 15	☾	10 14
6 schtwórtk	Eliafa	Tezaiasa	24 Jan. nar.	3	54	8 14	☾	10 38
7 pjatk	Wilibalda ☺	Wilibalda	25 Febronije	3	55	8 14	☾	11 4
8 sobota	Riliana	Juliana	26 Davita Th.	3	56	8 13	☾	11 32
28. tydzień.		Text dop.: 1 Pētra 3, 8—15; pop.: Luf. 5, 1—11.						
9 niedzela	5. n. p. f. tr.	6. n. p. swj.	27 5. n. p. str.	3	57	8 12	☾	stf. d.
10 pondzela	Bohutkwała	Zenona	28 Cyra	3	57	8 12	☾	0 4
11 wutora	Pia	Pia I.	29 Pēt. a Paw.	3	58	8 11	☾	0 42
12 frjeda	Hendricha	Jana Gualb.	30 12 japošt.	3	59	8 10	☾	1 28
13 schtwórtk	Margarethy	Margarethy	1 Julija	4	0	8 9	☾	2 21
14 pjatk	Bonaventury	Bonaventury	2 Kosm. z D.	4	2	8 8	☾	3 20
15 sobota	Zap. džel. ☾	Zap. džel.	3 Hyacintha	4	3	8 7	☾	stf. p.
29. tydzień.		Text dop.: Romf. 6, 3—6; pop.: Mat. 5, 1—12.						
16 niedzela	6. n. p. f. tr.	7. n. p. swj.	4 6. n. p. str.	4	4	8 6	☾	8 14
17 pondzela	Alexija	Alexija	5 Athanasij.	4	5	8 5	☾	8 38
18 wutora	Eugenija	Sofronija	6 Sisoasa	4	6	8 4	☾	8 58
19 frjeda	Kufina	Marthy	7 Cyriaka	4	8	8 3	☾	9 17
20 schtwórtk	Eliafa	Eliafa	8 Prokopa	4	9	8 2	☾	9 37
21 pjatk	Praxedy	Daniela	9 Pankracij.	4	10	8 0	☾	9 57
22 sobota	Mar. Madl.	Mar. Madl.	10 45 martr.	4	12	7 59	☾	10 19
30. tydzień.		Text dop.: 1 Pētra 2, 5—10; pop.: Marka 8, 1—9.						
23 niedzela	7. p. f. tr. ☽	8. n. p. swj.	11 7. n. p. str.	4	13	7 57	☾	10 45
24 pondzela	Khrystiny	Khrystiny	12 Prokla	4	15	7 56	☾	11 17
25 wutora	Zafuba	Zafuba	13 Gabriela	4	16	7 55	☾	11 55
26 frjeda	Hany	Hany	14 Akwile	4	17	7 54	☾	stf. d.
27 schtwórtk	Marthy	Pantaleona	15 Ceryka	4	18	7 53	☾	0 44
28 pjatk	Pantaleona	Narcissa	16 Athenog.	4	20	7 51	☾	1 44
29 sobota	Beatrigy	Abdona	17 Mariny	4	22	7 50	☾	2 55
31. tydzień.		Text dop.: Romf. 12, 8—17; pop.: Mat. 7, 15—29.						
30 niedzela	8. p. f. tr. ☺	9. n. p. swj.	18 8. n. p. str.	4	23	7 49	☾	stf. p.
31 pondzela	Florentiny	Narcissa	19 Dia	4	24	7 47	☾	7 51

Sermanki a skótne wiki.

1. Sty Komorow.* Lu-
kom.*
3. Dubz.† Huska.†
Džeje.† Kulow.†
4. Zembr.†
5. Nješwacziłdo.*
7. Rusland.*
8. Kalawa.* Lubin.*
10. Biskopizy.* Trébule.†
11. Barščę.†
12. Minafat.*
17. Lubij.* Polczniza.*
19. Radeberg.*
22. Żitawa.*
24. Wóšporf.* Krafow.†
26. Pichibus.*
27. Kamjenz.* Żarow.*
31. Nowy Gersdorf.

Wješčakzkowe psche- mjenjenje a wjedro.

- ☺ Polny mēš. 1. jul.
dop. 7 hodž. 6 min. pschi-
njeke wētr a deszcz.
- ☾ Poštēni bērtlik 7. jul.
wjeczor 10 hodž. 50 min.
ma rjenische dny.
- ☉ Młody mēš. 15. jul.
dop. 7 hodž. 50 min. na
czoplotu połaje.
- ☽ Brēni bērtlik 23. jul.
dop. 11 hodž. 15 min.
rjenje.
- ☺ Polny mēš. 30. jul.
pop. 2 hodž. 59 min. rjane
wjedro.

Stolētna protyka.

Julij 30 je symnym wje-
drom sapocznie, tola pať
bórh czopota nastanje; 9.
a 10. jara wulka horzota;
na to deszczęki pschindu
hacž do 21.; a 24. hacž
do kónza rjane czople dny.

Łečo je tak lubosne a
30 na mnje žmēje; w łeče
jara rjenje je, dołez wšchitko
łečjeje. — Żyła semja sa-
wonja, ł wjełelu cze wita;
Boži wētšif potula džeczjele
a žita. — Na luzy a sa-
hrobzi džeczjełojta trawa
wchelafo 30 pižani, wulka
a tež mała.

23. jul. japoczatk pscho-
wych dnjow.

1882. August,

žniénz,

ma 31 dnjow.

Dnjenje a dnj.	Porjedžena protyka.		Stara julianska protyka. Julij.	☉		Mjesečne inamjen.	☾
	Evangeljska.	Katholska.		šthodž. h. m.	řhom. h. m.		
1 wutora	Pětra w rječ.	Pětra w rječ.	20 Eliasa	4 25	7 45	☾	8 17
2 řrjeda	Gustawa	Schczěpana	21 Simeona	4 26	7 43	☾	8 43
3 šchtwórtk	Augusta	Augusta	22 Mar. Madl.	4 28	7 41	☾	9 9
4 pjatk	Dominika	Dominika	23 Fokasa	4 30	7 40	☾	9 36
5 řobota	Dšwalda	Uřny	24 Khristiny	4 31	7 39	☾	10 8
32. thdženi. Text dop.: 1 Kor. 10, 12—13; pop.: Lut. 16, 1—9.							
6 njedžela	9. p. ř. tr. ☾	10. n. p. swj.	25 9. n. p. str.	4 33	7 37	☾	10 45
7 póněžela	Donata	Rajetana	26 Hermola	4 35	7 35	☾	11 28
8 wutora	Severa	Romana	27 Pantaleon.	4 36	7 33	☾	řth. d.
9 řrjeda	Grifa	Grifa	28 Prochora	4 37	7 32	☾	0 17
10 šchtwórtk	Zawrjeńza	Zawrjeńca	29 Kalinika	4 39	7 30	☾	1 13
11 pjatk	Hermana	Susanny	30 Silasa	4 41	7 28	☾	2 15
12 řobota	Klary	Hippolita	31 Eudokima	4 43	7 26	☾	3 20
33. thdženi. Text dop.: Romš. 2, 1—11; pop.: Lut. 19, 41—48.							
13 njedžela	10. p. ř. tr. ☾	11. n. p. swj.	1 aug. 10. tr.	4 45	7 24	☾	řh. p.
14 póněžela	Eusebija	Eusebija	2 Šcěpana	4 46	7 22	☾	7 4
15 wutora	Mar. kn. řp.	Mar. kn. řp.	3 Izaaka	4 47	7 20	☾	7 24
16 řrjeda	Koča	Koča	4 7 spancow	4 49	7 18	☾	7 44
17 šchtwórtk	Liberata	Liberata	5 Euzygnija	4 50	7 16	☾	8 4
18 pjatk	Augustiny	Heleny	6 Khr. přek.	4 52	7 14	☾	8 25
19 řobota	Sebalda	Agapita	7 Donata	4 53	7 12	☾	8 49
34. thdženi. Text dop.: Romš. 1, 16—20; pop.: Lut. 18, 9—14.							
20 njedžela	11. n. p. ř. tr. ☾	12. n. p. swj.	8 11. n. p. s. t.	4 54	7 11	☾	9 18
21 póněžela	Anastafija	Franciska	9 Matiasa	4 56	7 9	☾	9 53
22 wutora	Alfonsa	Symfronija	10 Zawrjeńca	4 58	7 7	☾	10 36
23 řrjeda	Zacheja	Filipa bisk.	11 Eupla	5 0	7 4	☾	11 29
24 šchtwórtk	Bartromja	Bartromja	12 Focija	5 2	7 2	☾	řh. d.
25 pjatk	Ludwika	Ludwika	13 Maxima	5 3	7 0	☾	0 32
26 řobota	Samuela	Zefyrina	14 Michy	5 4	6 58	☾	1 45
35. thdženi. Text dop.: 1 Kor. 4, 1—5; pop.: Mat. 13, 24—30.							
27 njedžela	12. n. p. ř. tr. ☾	13. n. p. swj.	15 12. n. p. s. t.	5 6	6 56	☾	3 5
28 póněžela	Belagija	Gawřchtyna	16 Mandetia	5 8	6 54	☾	řth. p.
29 wutora	Jan. řm.	Jan. řm.	17 Myrona	5 10	6 52	☾	6 43
30 řrjeda	Ernřta	Koży	18 Flora	5 11	6 50	☾	7 9
31 šchtwórtk	Josun	Kaimunda	19 Handrija	5 12	6 48	☾	7 38

Sermanki a škótné wiki.

2. Mjeřwacžidlo.*
5. Wudřichin.† Lubin.* Rukow.*
7. Kinsbórk.* Kulow.†
8. Bart.* Łas.†
9. Šty Komorow.* Wěteńza.†
14. Štanskiow.† Žahań.† Gubin.*
15. Dobrořug.*
16. Wulke Šdžary.*
17. Bečkow.*
19. Ruhlhand.* Wětořow.*
21. Potcźniza.* Šchorjelz.† Gařyn.† Ruhlhand. Rumburg.†
23. Radeberg.* Gotořchin.* Šródk.†
26. Barščej.* Lubin.* Dextrand.
28. Wóřporf.† Kamjenjow.† Luban. Łukow.* Lubin.
29. Wulki Šemnersdorf.
30. Jasońza.*
31. Trěbule.

Měřacžkowe pšchemjenjenje a wjedro.

- ☾ Pořlenti bértilf 6. aug. rano 5 hodž. 11 min. ma rjane čzople wjedro.
- ☉ Młody měř. 13. aug. wječor 10 hodž. 8 min. potaže na deřkej.
- ☾ Přeni bértilf 22. aug. pop. 1 hodž. 50 min. ma njewobřtajne wjedro.
- ☉ Połny měř. 28. aug. wječor 10 hodž. 18 min. pšchinjeře mokrotu.

Stolětna protyka.

August řo ř czopłym wjedrom řapocźnje; řacž do 11. nastanje jara řrořne a njewobřtajne wjedro; 14. do 21. budža jara czopłe dnj; pšchi kónzu pat póněžje deřkej.

Džewjaty džen řipa řeže, žniénz! řořu řlepajće. Šwřjaty řano, wřžow nano, řchož ty řweřkow wotřaji, pšch nęř žniénzow řkobuři.

1882. September,

poznienj,

ma 30 dnjow.

Tudzenje a dny.	Porjedzena protyka.		Stara juliansta protyka. August.	☉		Miejste miejnien.	☾	
	Evangelsta.	Katholsta.		fhadż. h. m.	fhom. h. m.		fh. a fh. h. m.	
1 pjatt	Egidija	Egidija	20 Samuela	5 13	6 46	☿	8	9
2 sobota	Abjaloma	Matfima	21 Thaddeja	5 15	6 43	☿	8	44
36. tydzeń.			Text dop.: Romsk. 7, 16—25; pop.: Luf. 10, 25—37.					
3 njedzela	13. n. p. f. tr.	14. n. p. swj.	22 13. n. p. s. t.	5 17	6 41	☿	9	26
4 pøndzela	Mojfafa	Kofalije	23 Lupa	5 18	6 38	☿	10	15
5 wutora	Nathanaela	Lavr. Just.	24 Eutycha	5 20	6 36	☿	11	9
6 frjeda	Magna	Onesifora	25 Bartromj.	5 22	6 33	☿	fh.	b.
7 schtwórtk	Reginy	Reginy	26 Hadriana	5 23	6 31	☿	0	10
8 pjatt	Mar. nar.	Mar. nar.	27 Pimona	5 25	6 29	☿	1	13
9 sobota	Sidonije	Gorgonija	28 Mojzasa	5 26	6 27	☿	2	17
37. tydzeń.			Text dop.: Filip. 2, 13—16; pop.: Luf. 17, 11—19.					
10 njedzela	14. n. p. f. tr.	15. n. p. swj.	29 14. n. p. s. t.	5 28	6 25	☿	3	22
11 pøndzela	Abrahama	Prota	30 Alexandr.	5 30	6 22	☿	4	26
12 wutora	Bohuluba	Macedonija	31 Mar. pas.	5 32	6 20	☿	fh.	p.
13 frjeda	Amata	Materna	1 septemb.	5 33	6 17	☿	6	10
14 schtwórtk	Rschiza pow.	Rschiza pow.	2 Mamonta	5 34	6 15	☿	6	31
15 pjatt	Friederiki	Nikotafa	3 Anthima	5 36	6 13	☿	6	55
16 sobota	Eufemije	Kornela	4 Babyla	5 37	6 11	☿	7	21
38. tydzeń.			Text dop.: Gal. 5, 20—6, 5; pop.: Mat. 6, 24—34.					
17 njedzela	15. n. p. f. tr.	16. n. p. swj.	5 15. n. p. s. t.	5 39	6 9	☿	7	55
18 pøndzela	Tita	Tita	6 Michala j.	5 41	6 7	☿	8	33
19 wutora	Renata	Januarija	7 Sosona	5 42	6 5	☿	9	21
20 frjeda	Rwatbr.	Suche dny	8 Mar. nar.	5 43	6 3	☿	10	18
21 schtwórtk	Mateja	Mateja	9 Joachima	5 44	6 1	☿	11	25
22 pjatt	Maurizija	Moriza	10 Menodory	5 46	5 58	☿	fh.	b.
23 sobota	Thefle	Thefle	11 Theodory	5 48	5 56	☿	0	39
39. tydzeń.			Text dop.: Ephes. 3, 14—21; pop.: Luf. 7, 11—17.					
24 njedzela	16. n. p. f. tr.	17. n. p. swj.	12 16. n. p. s. t.	5 50	5 53	☿	1	58
25 pøndzela	Kleofafa	Kleofafa	13 Kornelija	5 51	5 51	☿	3	21
26 wutora	Cypriana	Cypriana	14 Křiž. pow.	5 53	5 48	☿	4	44
27 frjeda	Kof. a Dam.	Kof. a Dam.	15 Niketasa	5 55	5 46	☿	fh.	p.
28 schtwórtk	Wjazsława	Wjazsława	16 Eufemije	5 57	5 44	☿	6	5
29 pjatt	Michala	Michala	17 Sofije	5 58	5 42	☿	6	40
30 sobota	Hieronyma	Hieronyma	18 Eumena	5 59	5 40	☿	7	21

Sermanki a skótne wiki.

2. Kinsbört.*	Žitawa.
4. Žitawa.*	Kulow.*
	Kóštkow.*
	Pšchibus.†
6. Mješwaczi dlo.*	
	Damna.†
7. Mužakow.†	
8. Wošbramozy.†	Au- land.*
9. Kalawa.*	
11. Biffopizy.*	Nowosalz. Džęze.†
	Żarow.†
13. Radeburg.*	
16. Drjowl.†	Lubin.*
18. Kamjenz.†	Wóštkrowz. Rychbach.†
	Lubin.
	Mitoras.†
20. Radeberg.*	
21. Bart.†	
25. Biffopizy.*	Wojecezy.†
	Gubin.†
	Estankow.†
	Żemr.*
	Trębule.†
27. Połczi niza.*	
29. Wjeleczin.*	
30. Gusta.†	

Mješaczkowe psche- menjenje a wjedro.

☉ Požłeni bértik 4. sept.
pop. 2 hodż. 24 min. po-
faze na deščęz.

☿ Młody męš. 12. sept.
pop. 1 hodż. 50 min. rje-
niše wjedro pschinješe.

☾ Prěni bértik 20. sept.
pop. 2 hodż. 20 min. ma
njewobstajne wjedro.

☺ Potny męš. 27. sept.
rano 6 hodż. 8 min. po-
faze na rjane wjedro.

Stołětna protyka.

September fo j de-
ščęzom japocznije; wot 10.
do 14. rjenje; 15. do 18.
deščęz; 19. do 21. rjenje;
25. deščęz; 26. do 29.
rjenje.

Wur wora, šymjo šyje
do bróšdy na polo; jo ro-
seže pal a tyje, da ruka
wječrchneho. Wóh sežele
deščęze, rožy a płónczkej
šwęcętez da; jo jemja pody
nožy, to wón kam wob-
stara. Wšchitke dobre dary
te pschindu j wyžoła; duž
Bohu dzał, duž Bohu
dzał a dowěta!

1882. Oktober,

winowz,

ma 31 dnjow.

Tydzjenje a dnj.	Porjedzjena protyka.		Stara julianska protyka. September.	shadz.		Kiebieste inamjen.	sh. a fh.	
	Evangellska.	Katholiska.		h. m.	h. m.		h. m.	h. m.
40. tydzjen. Text dop.: Ephes. 4, 1-6; pop.: Lut. 14, 1-11.								
1 njedzela	17. n. p. f. tr.	18. n. p. swj.	19 17. n. p. s. t.	6	05	37		8 8
2 pøndzela	Kabele	Kabele	20 Frosima	6	25	35		9 2
3 wutora	Maximiana	Gerharda	21 Kodrata	6	35	33		10 2
4 frjeda	Franziska ☾	Franciska	22 Fokasa	6	55	31		11 5
5 schtwórtk	Blazida	Blacida	23 Thekle	6	75	29		sh. d.
6 pjatk	Fidy	Bruna	24 Jan. podj.	6	95	27		0 9
7 šobota	Esthery	Marka	25 Eufrosiny	6	115	24		1 13
41. tydzjen. Text dop.: Hebr. 10, 36-11, 6; pop.: Mat. 22, 34-40.								
8 njedzela	18. n. p. f. tr.	19. n. p. swj.	26 18. n. p. s. t.	6	125	21		2 18
9 pøndzela	Dionysija	Dionysija	27 Kalistrata	6	135	19		3 22
10 wutora	Athanasija	Franca Borr.	28 Charitona	6	155	17		4 25
11 frjeda	Maximiliana	Burkharda	29 Cyriaka	6	175	15		5 28
12 schtwórtk	Sereona I. ☉	Maximiliana	30 Reh. A.	6	195	13		sh. p.
13 pjatk	Kolomana	Kolomana	1 oktobra	6	205	11		5 26
14 šobota	Burkharda	Fortunaty	2 Cypriana	6	225	9		5 57
42. tydzjen. Text dop.: Ephes. 4, 22-25; pop.: Lut. 10, 38-42.								
15 njedzela	19. n. p. f. tr.	20. n. p. swj.	3 19. n. p. s. t.	6	245	7		6 34
16 pøndzela	Hawla	Hawla	4 Hierothej.	6	265	5		7 18
17 wutora	Innozenza	Margarethy	5 Charitiny	6	285	2		8 12
18 frjeda	Lufascha ev.	Lufascha	6 Dom. jap.	6	294	59		9 15
19 schtwórtk	Ferdinanda	Petra z Alf.	7 Sergija	6	304	57		10 24
20 pjatk	Wendelina ☾	Treneja	8 Pelagija	6	324	56		11 38
21 šobota	Wurschle	Wurschle	9 Jak. Alf.	6	344	54		sh. d.
43. tydzjen. Text dop.: Kolos. 3, 14-17; pop.: Lut. 13, 6-9.								
22 njedzela	20. n. p. f. tr.	21. n. p. swj.	10 20. n. p. s. t.	6	364	52		0 55
23 pøndzela	Severina	Wendelina	11 Filipa	6	374	50		2 16
24 wutora	Salomy	Rafaela	12 Proba	6	394	48		3 38
25 frjeda	Wyleminy	Rhrysantha	13 Karpa	6	414	46		5 1
26 schtwórtk	Amanda ☺	Evanasa	14 Nazarija	6	434	44		sh. p.
27 pjatk	Sabiny	Luciana	15 Luciana	6	454	42		5 11
28 šobota	Schim. Jud.	Schim. Jud.	16 Longina	6	464	41		5 56
44. tydzjen. Text dop.: 1 Petra 1, 22-25; pop.: Mat. 25, 1-13.								
29 njedzela	21. n. p. f. tr.	22. n. p. swj.	17 21. n. p. s. t.	6	484	39		6 48
30 pøndzela	Klaudija	Klaudija	18 Luk. ev.	6	494	37		7 48
31 wutora	Ssw. refor.	Wolfganga	19 Joela pr.	6	514	35		8 53

Bermanki a škótne wiki.

- Guczina. Kalezy.
- Scherachow. Dubz.†
- Gahyn.† Luboras.†
- Pródt.†
4. Nješnaczišto.*
5. Kralow.†
9. Bistopizy.* Lubij.†
- Rumburg.† Kulow.†
- Róštkow.* Zybaliu.†
10. Barščez.†
11. Minakal.* Weteiza.†
- Sty Komorow.*
14. Gotoschin.*
16. Wóporf.* Radně-
- rihy.† Kinsbórk.*
- Rychward.† Zahau.†
21. Wetošchow.*
23. Bjernaczizy.† Gal-
- schitrow.*
24. Pizn.† Brody.†
25. Radeberg.*
28. Drjowk.* Rughland.*
31. Lufow.

Wěšaciskowe psche-

měnjenje a wjedro.

☾ Pošleni běrtlik 4. okt. pop. 3 hodž. 15 min. po-
taze na kurjauu.

☉ Młody měš. 12. okt. rano 6 hodž. 59 min. móže
synuiscie dnj pschinsesz.

☾ Přeni běrtlik 20. okt. rano 0 hodž. 52 min. po-
taze na rjane wjedro.

☉ Polny měš. 26. okt. pop. 3 hodž. 31 min. pschi-
nješe wětr a deszczikojte
dnj.

Stolětna protyka.

Wot 1. do 8. rjane wje-
dro; 8. do 13. samročzene
njebjo a deszcz; 17. přenje
mjerjenje; 18. do 21.
su lute rjane, czopke dnj;
22. hač do kónca samro-
czene njebjo a njewob-
stajne wjedro.

Wtize šupa mutny czas,
a je strachom widžu: lětna
krawnoscz dze wot naš, mło-
doščje kczew mřeje. Golow,
połow najrjenscha pscha hi-
nje, wothabza. Dželenje
to rudzji, dželenje to rudzji.

1882. November,

nashnuif,
ma 30 dnjow.

Tydzjenje a dny.	Porjedzjena protyka.		Stara juliansta protyka. Oktober.	☉		☽ Njebješte inamjen.	☾	
	Evangelfsta.	Katholfska.		h. m.	h. m.		h. m.	h. m.
1 frjeda	Wschittich św.	Wschitt. św.	20 Artemija	6 53	4 33	☽	9 58	
2 schtwórtk	Wsch. dusch. ☾	Wsch. dusch.	21 Hilariona	6 55	4 31	☽	11 2	
3 pjatk	Huberta	Huberta	22 Albercija	6 56	4 29	☽	ffh. d.	
4 šobota	Korle	Korle Borr.	23 Jakuba	6 58	4 28	☽	0 7	

45. tydzjen.

Text dop.: Filip. 1, 3—11; pop.: Mat. 18, 21—35.

5 njedzela	22. n. p. š. tr.	23. n. p. šwj.	24 22.n.p.s.t.	7 04	26 26	☽	1 11
6 pónđzela	Leonharda	Leonharda	25 Marciana	7 14	25 25	☽	2 15
7 wutora	Erdmana	Engelberta	26 Demetrija	7 34	23 23	☽	3 19
8 frjeda	Emericha	Godofreda	27 Nestora	7 54	22 22	☽	4 23
9 schtwórtk	Božidara	Ursina	28 Ščěpana	7 64	20 20	☽	5 28
10 pjatk	Mart. Luther.	Proba	29 Anastasij.	7 84	19 19	☽	6 33
11 šobota	Marč. bišf. ☉	Marč. bišf.	30 Zenobija	7 104	17 17	☽	fh. p.

46. tydzjen.

Text dop.: Filip. 3, 17—21; pop.: Mat. 22, 15—22.

12 njedzela	23. n. p. š. tr.	24. n. p. šwj.	31 23.n.p.s.t.	7 124	15 15	☽	5 16
13 pónđzela	Arfadija	Stanislawa	1 novemb.	7 144	14 14	☽	6 7
14 wutora	Levina	Klementiny	2 Kosm. a D.	7 154	12 12	☽	7 8
15 frjeda	Leopolda	Leopolda	3 Acyndina	7 164	11 11	☽	8 15
16 schtwórtk	Edmunda	Edmunda	4 Acepsima	7 184	10 10	☽	9 27
17 pjatk	Huga	Rehorja z W.	5 Joanicija	7 204	8 8	☽	10 43
18 šobota	Heshchija ☽	Alfeja	6 Galaktion	7 224	7 7	☽	11 59

47. tydzjen.

Text dop.: Gal. 6, 7—9; pop.: Mat. 25, 31—46.

19 njedzela	24. n. p. š. tr.	25. n. p. šwj.	7 24.n.p.s.t.	7 234	6 6	☽	fh. d.
20 pónđzela	Emilije	Benigna	8 Michala	7 254	5 5	☽	1 17
21 wutora	Mar. wopr.	Mar. wopr.	9 Onesifora	7 274	4 4	☽	2 37
22 frjeda	Cäcilije	Cäcilije	10 Erasta	7 294	2 2	☽	3 56
23 schtwórtk	Klemenša	Felicity	11 Menasa	7 304	1 1	☽	5 17
24 pjatk	Boš. pjatk	Jana št.	12 Nila	7 324	0 0	☽	6 34
25 šobota	Katržiny ☺	Katržiny	13 Jan. Khr.	7 333	59 59	☽	ffh. p.

48. tydzjen.

Text dop.: 2 Kor. 5, 1—10; pop.: Mat. 24, 15—22.

26 njedzela	25. šw. sem.	26. n. p. šwj.	14 25.n.p.s.t.	7 343	58 58	☽	5 29
27 pónđzela	Hunczerja	Virgilija	15 Jap. póst.	7 363	57 57	☽	6 33
28 wutora	Ruffa	Sosthena	16 Mateja ev.	7 373	57 57	☽	7 39
29 frjeda	Waltera	Saturnina	17 Rehor. th.	7 393	56 56	☽	8 46
30 schtwórtk	Handrija	Handrija	18 Platona	7 403	55 55	☽	9 52

Bermanki a škótné wiki.

1. Njeshwacžidlo.* Nowe město pola Stolpnja. Grođl. †
4. Budyščin. † Lubin.* Trěbule. †
6. Gubin. † Lubnjow. Zembr.* Kulow.*
7. Bart.* Cas. †
8. Damna. †
11. Potčizna.*
13. Stolpnjo. † Rychbach. † Rosbórk. †
18. Žitawa. Lubin.* Šty Komorow.*
20. Wóspork. † Žitawa.*
28. Dobrotug.* Wulke Sdžary. † Madeburg.*
30. Pšchibus. †

Njehacžkowe psche- mėnjenje a wjedro.

☾ Pošteni bėrtlik 2. nov. wječež 7 hodž. 56 min. poťaje na wětr i deshečizom.

☉ Młody mėš. 11 nov. rano 0 hodž. 17 min. pschiješe mofru lymu.

☽ Brėni bėrtlik 18. nov. dop. 9 hodž. 39 min. poťaje na hrošne wjedro.

☺ Bošny mėš. 25 nov. rano 3 hodž. 0 min. ma lymne dny i mjeršnjenjom.

Stolětna protyka.

November šo s rjanym wjedrom šapocžnje, tola wone šo bórly pschemėni; 7. desheč; 11. do 16. kněh; 17. do 20. rjenje; 21. do 30. wějšijoty a mofry čžaš.

A, a, a, k nam šyna pschitšadža! Lěcžo, nashnujo je šajščo, bėloh' kněha je nam najščo. A, a, a, k nam šyna pschitšadža! — E, e, e, lód mjerjnje, šanka dže! Na wofnach mašch halny, róže, kaž to šóžny widžecž móže. E, e, e, lód mjerjnje, šanka dže. — S, i, i, ša šhudyh njehoji! Njeshabudž jim šobudželicz a šo na jich mušy šmelicz. S, i, i, ša šhudyh njehoji!

1882. December,

hodownik,

na 31 dnjow.

Tydzień a dnj.	Porzędzona protyka.		Stara julianska protyka. November.	☉		☽ wzrost inamjen.	☾ wzrost inamjen.
	Evangelsta.	Katholsta.		h. m.	h. m.		
1 piątek	Longina	Longina	19 Obadja	7 42	3 55	☽	10 57
2 sobota	Murelije	Pawliny	20 Reh. dec.	7 44	3 55	☽	11 57
49. tydzień. Text dop.: Łuk. 1, 67—75; pop.: Rom. 13, 11—14.							
3 njeźdzela	1. n. advent.	1. n. advent.	21 26. n. p. s. t.	7 45	3 54	☽	0 1
4 pónźdzela	Borbory	Borbory	22 Filemona	7 46	3 53	☽	1 5
5 wutora	Amosa	Sabasa	23 Reh. agr.	7 48	3 53	☽	2 9
6 śrjeda	Mikławscha	Mikławscha	24 Klemenca	7 49	3 52	☽	3 15
7 śchtwórtek	Markwarda	Ambrosija	25 Katrziny	7 50	3 52	☽	4 19
8 piątek	Mar. podj.	Mar. podj.	26 Ałypija	7 51	3 52	☽	5 24
9 sobota	Agrippiny	Leofadije	27 Jakuba p.	7 52	3 52	☽	6 27
50. tydzień. Text dop.: Mat. 3, 1—10; pop.: Zap. 13, 22—25.							
10 njeźdzela	2. n. adv.	2. n. advent.	28 1. n. adv.	7 53	3 52	☽	7 17
11 pónźdzela	Damasa	Magencija	29 Habakuk.	7 54	3 52	☽	8 32
12 wutora	Epimacha	Magenija	30 Handrija	7 55	3 52	☽	9 49
13 śrjeda	Luzije	Lucije	1 decemb.	7 56	3 52	☽	11 5
14 śchtwórtek	Samuela	Spiridiona	2 Cefanja	7 57	3 52	☽	
15 piątek	Ignazija	Eufebija	3 Parmena	7 58	3 52	☽	
16 sobota	Ananiasza	Lazara	4 Borbory	7 59	3 52	☽	
51. tydzień. Text dop.: Łuk. 3, 15—17; pop.: Kol. 11, 12—15.							
17 njeźdzela	3. n. adv.	3. n. advent.	5 2. n. adv.	8 0	3 52	☽	11 5
18 pónźdzela	Wunibalda	Wunibalda	6 Mikławsza	8 0	3 53	☽	0 23
19 wutora	Reinharda	Belagija	7 Ambrozij.	8 1	3 53	☽	1 41
20 śrjeda	Kwatember	Suche dnj	8 Patapija	8 1	3 54	☽	2 58
21 śchtwórtek	Domascha	Domascha	9 Han. podj.	8 2	3 54	☽	4 14
22 piątek	Beaty	Demetrija	10 Menasa	8 3	3 55	☽	5 26
23 sobota	Dagoberta	Wiktoria	11 Daniela	8 3	3 56	☽	6 31
52. tydzień. Text dop.: Jana 1, 15—18; pop.: 1 Jana 1, 1—4.							
24 njeźdzela	4. n. adv.	4. n. advent.	12 3. n. adv.	8 4	3 56	☽	7 34
25 pónźdzela	Boży dzień	1. św. hodow	13 Eustracija	8 5	3 57	☽	8 41
26 wutora	2. św. hodow	2. św. hod.	14 Thyrsa	8 5	3 57	☽	9 46
27 śrjeda	Jana evang.	Jana evang.	15 Eleuthera	8 5	3 58	☽	10 51
28 śchtwórtek	Mjew. dzęczi	Mjew. dzęczi	16 Haggajja	8 5	3 59	☽	
29 piątek	Zonathana	Zonathana	17 Daniela p.	8 5	3 59	☽	
30 sobota	Dawita	Eugenija	18 Sebastian.	8 5	4 0	☽	
* * * Text dop.: Jana 1, 9—14; pop.: Jan. 4, 13—15.							
31 njeźdzela	M. po hodź.	M. po hodź.	19 4. n. adv.	8 5	4 1	☽	11 55

Sermanki a skótne wiki.

2. Budyšin.* Kalawa.*
4. Gafyn.†
6. Nješmaczidło.*
8. Rußland.*
11. Rowofałz. Džęze.†
Drjomf. Mikoras.†
12. Brody.†
13. Gološchin.
14. Wuzafow.
16. Wojeręz. Trębule
(lane wiki).
18. Luboras.† Kulow.†

Měšaczkowe pschemjenje a wjedro.

☾ Pošteni bėrtst 2. dez. pop. 5 hodź. 45 min. pschijeke hńeh.

☉ Młody męš. 10. dez. pop. 4 hodź. 35 min. marjeniske dnj.

☽ Prėni bėrtst 17. dez. pop. 5 hodź. 37 min. pokaje na jasne wjedro.

☼ Pošny męš. 24. dez. pop. 4 hodź. 34 min. pschijeke jenat rjane a jasne ale hymne wjedro.

Stolėtna protyka.

Wot 1. hacź do 10. turjawa, hńeh a wėtr; 11. do 18. řuche mjerńjenje; 19. do 28. hyma a hńeh; 29. desčez; 30. a 31. rjenje.

Šchtož lėta powjedaju, wmy, cžłowcže, na fedźbu we tutym zušm kraju, prjed' hacź cže pohrjebu. To žiwjenje ho minje, ta hńewka wotpanje, wšcha śwėtna krańolcž šhije, hđňž řmjeręz cže popanje.

Čžicha nóz, řwjata nam nóz! Wšchitko řpi, pschi žłobi Marja ř Jořefom njeřdremuje; řynk jeř lu- bojn řwjeřelufe. :: Čžičhino, řynko, ty řpi! :: — Čžicha nóz, řwjata nam nóz! Wšchitko řhonia to; pichs tch jandželow halle- lujja řkincž ř blisťa a wot daloka. :: řesub, tón řbój- nit, tu je! ::

Zmlicžbowanje danje.

Papir- fal.	3 Procent.		3 1/2 Procent.		4 Procent.		4 1/2 Procent.		5 Procent.		Papir- fal.
	lětnje. marč np.	měšacžnje. marč np.	lětnje. marč np.	měšacžnje. marč np.	lětnje. marč np.	měšacžnje. marč np.	lětnje. marč np.	měšacžnje. marč np.	lětnje. marč np.	měšacžnje. marč np.	
mf. 1	3	3/10	3 1/2	3/10	4	4/10	4 1/2	4/10	5	5/10	mf. 1
5	15	1 3	17 1/2	1 5	20	1 7	22 1/2	1 9	25	2 1	5
10	30	2 5	35	3	40	3 4	45	3 8	50	4 2	10
15	45	3 8	52 1/2	4 5	60	5	67 1/2	5 7	75	6 3	15
20	60	5	70	6	80	6 7	90	7 5	84	8 4	20
25	75	6 3	87 1/2	7 5	1	8 4	12 1/2	9 8	25	10 3	25
30	90	7 5	5	9	1	10	35	11 3	1 1	12 3	30
35	1 5	8 8	22 1/2	10 2	1	11 7	57 1/2	13 2	1 1	14 6	35
40	1 20	10	40	11 7	1	13 4	80	15	2 2	16 7	40
45	1 35	11 3	57 1/2	13 2	1	15	2 1/2	16 9	2 2	18 8	45
50	1 50	12 5	75	14 6	2	16 7	25	18 8	2 50	20 9	50
60	1 80	15	10	17 1/2	2	20	70	22 1/2	3	25	60
70	2 10	17 1/2	45	20 5	2	23 4	15	26 3	3 50	29 2	70
80	2 40	20	80	23 4	3	26 7	30	30	4	33 4	80
90	2 70	22 1/2	15	26 3	3	30	5	33 8	4 50	37 1/2	90
100	3	25	50	29 2	4	33 4	50	37 1/2	5	43 7	100
200	6	50	50	58 4	8	66 8	—	75	10	83 4	200
300	9	75	50	87 1/2	12	1	50	12 1/2	15	25	300
400	12	1	14	167	16	1	33 4	18	20	1 1	400
500	15	1	17	45 9	20	1	66 8	22	25	2	500
1000	30	2	35	91 7	40	3	33 6	45	50	4	1000
5000	150	12	175	58 4	200	16	68	225	250	20	5000
10000	300	25	350	167	400	33	36	450	500	41	10000

Zmlicžbowanje, kaš wyškoto punt přědšyde, hdyž žentnar 1, 2, 3 a t. d. maršow přacži.

Žunt přědšo taš wjele **np.** přacži, kaš žentnar **maršow**.

Ž na wopat:

Žentnar přědšo taš wjele **maršow** přacži, kaš punt **np.**

Mulicbowanie placifinyh tija abo metra, hõhõj starj fasti lõhõj 1 np. hacj 1 marf placji.

hõhõj starj fasti lõhõj pla- ciji:	hõhõj starj fasti lõhõj pla- ciji:	hõhõj starj fasti lõhõj pla- ciji:	hõhõj starj fasti lõhõj pla- ciji:
marf np.	marf np.	marf np.	marf np.
1	18	33	49
2	35	34	50
3	53	35	51
4	71	36	52
5	88	37	53
6	106	38	54
7	124	39	55
8	141	40	56
9	159	41	57
10	177	42	58
11	194	43	59
12	212	44	60
13	23	45	65
14	247	46	70
15	263	47	75
16	282	48	80
1	30	58 ₃	86 ₅
2	318	60	88 ₃
3	335	61 ₈	90
4	353	63 ₆	91 ₈
5	371	65 ₃	93 ₆
6	388	67 ₁	95 ₃
7	406	68 ₉	97 ₁
8	424	70 ₆	98 ₉
9	441	72 ₄	0 ₆
10	459	74 ₂	2 ₄
11	477	75 ₇	5 ₉
12	494	77 ₉	1 ₁
13	512	79 ₅	1 ₁
14	53	81 ₂	1 ₁
15	547	83	1 ₁
16	565	84 ₄	1 ₁
1	86 ₅	85	85
2	88 ₃	90	90
3	90	95	95
4	91 ₈	—	—
5	93 ₆	—	—
6	95 ₃	—	—
7	97 ₁	—	—
8	97 ₁	—	—
9	98 ₉	—	—
10	0 ₆	—	—
11	2 ₄	—	—
12	5 ₉	—	—
13	14 ₈	—	—
14	23 ₆	—	—
15	32 ₄	—	—
16	41 ₂	—	—
1	85	1	50 ₁
2	90	1	58 ₉
3	95	1	67 ₇
4	—	1	76 ₆
5	—	1	85 ₄
6	—	1	94 ₂
7	—	1	3
8	—	2	11 ₉
9	—	2	20 ₇
10	—	2	29 ₅
11	—	2	38 ₄
12	—	2	47 ₂
13	—	2	56
14	50	3	64 ₈
15	—	3	56 ₅
16	—	5	29 ₇

Mulicbowanie placifinyh nõtweho luta, hõhõj starj luta 1 np. hacj 1 marf placji.

hõhõj starj luta placji:	hõhõj starj luta placji:	hõhõj starj luta placji:	hõhõj starj luta placji:
marf np.	marf np.	marf np.	marf np.
1	11	21	35
2	12	22	40
3	13	23	45
4	14	24	50
5	15	25	55
6	16	26	60
7	17	27	65
8	18	28	70
9	19	29	75
10	20	30	80
1	6 ₆	12 ₆	21
2	1 ₂	7 ₂	13 ₂
3	18	7 ₈	13 ₈
4	2 ₄	8 ₄	14 ₄
5	3	9	15
6	3 ₆	9 ₆	15 ₆
7	4 ₂	10 ₂	16 ₂
8	4 ₈	10 ₈	16 ₈
9	5 ₄	11 ₄	17 ₄
10	6	12	18
1	21	35	51
2	22	40	54
3	23	45	57
4	24	50	60
5	25	55	—
6	26	60	—
7	27	65	—
8	28	70	—
9	29	75	—
10	30	80	—

Ƨ s ģ i d a w k.

Statistiske genealogiske powjescze.

Po pøhlenim ludliczenju w lécze 1880 ma:

Němski kraj: 539,816 □km. (t. r. quadrat kilometrow, 1 □mil ma 55,062 □km.) a 45,194,177 wobydlerjow; kžězor Wylem, rodź. 22. měrza 1797; ženjeny s Augustu, wajmarskej prynzešynnu; kžězorſki krónprynz: Bjedrich Wylem, rodź. 18. oktobra 1831.

Sakſka: 14,993 □km. a 2,970,220 wobydł.; kral Bjedrich Albert, rodź. 23. haprleje 1828; ženjeny s prynzešynnu Karolu s Waſa, rodź. 5. augusta 1833. Krónprynz Bjedrich August Jurij, rodź. 2. augusta 1832; ženjeny s portugalskej prynzešynnu Hanu Marju, rodź. 21. julija 1843.

Pruska: 347,509 □km. a 27,251,067 wobydł.; kral Wylem I., rodź. 22. měrza 1797.

Bajerſka: 75,863 □km. a 5,271,516 wobydł.; kral Ludwif II., rodź. 25. augusta 1845.

Würtembergſka: 19,503 □km. a 1,970,132 wobydlerjow; kral Korla I., rodź. 6. měrza 1823.

Badenſka: 15,083 □km. a 1,570,189 wobydł.; wulki wójwoda Bjedrich, rodź. 6. septembra 1826.

Awstrija: 622,837 □km. a 38,214,708 wobydlerjow; kžězor Franz Joſef, rodź. 28. augusta 1830.

Italſka: 296,323 □km. a 28,209,620 wobydlerjow; kral Humbert I., rodź. 14. měrza 1844.

Franzowſka: 528,577 □km. a 36,905,788 wobydł.; praſident republiki Jules Grevy, rodź. 15. augusta 1813.

Fendžeſka: 314,961 □km. a 34,505,043 wobydł.; kralowa Viktorija, rodź. 24. meje 1819.

Španiſka: 508,066 □km. a 16,623,400 wobydł.; kral Alfonſ XII., rodź. 28. novembra 1857.

Portugalſka: 89,625 □km. a 4,348,551 wobydł.; kral Ludwif I., rodź. 31. oktobra 1838.

Ruſka: 5,036,510 □km. a 72,392,900 wobydł.; kžězor Alexander III., rodź. 10. měrza 1845.

Turkowſka: 179,475 □km. a 4,790,000 wobydł.; kžězor Abdul Hamid II., rodź. 9. febr. 1830.

Grichſka: 51,860 □km. a 1,679,775 wobydł.; kral Jurij I., rodź. 24. dezembra 1845.

Rumunſka: 129,947 □km. a 5,376,000 wobydł.; kral Korla I., rodź. 20. haprleje 1839.

Šerbija: 48,657 □km. a 1,589,650 wobydł.; wjerch Milan IV. Obrenowicz, rodź. 18. sept. 1850.

Boſharſka: 63,856 □km. a 1,965,500 wobydł.; wjerch Alexander I., rodź. 5. haprleje 1857.

Čjerne Gory: 9475 □km. a 268,000 wobydł.; wjerch Mikławſch I., rodź. 25. septembra 1841.

Połnózna Amerika: 9,272,442 □kilom. a 50,152,559 wobydł.; praſident republiki Arthur.

Braſilſka: 8,337,218 □km. a 11,780,000 wobydł.; kžězor Don Pedro II., rodź. 2. dez. 1825.

Najwjetsše města

a) w němskim kraju:

Barlin ma	1,122,385	wobydlerjow,
Hamburg ma	290,055	=
Wrocław ma	272,390	=
Mnichow ma	229,343	=

b) w Sakſkej:

Dražďany maja	220,216	wobydlerjow,
Lipſt ma	149,081	=
Chemniſh maja	94,887	=
Blauen ma	35,080	=
Freiberg ma	24,546	=

c) we Ružizy:

Žitawa ma	22,473	wobydlerjow,
Budyſchin ma	17,509	=
Kamjenz ma	6820	=
Lubij ma	6651	=
Biſtopizy maja	4778	=
Bołczniza ma	3023	=
Ščérachow ma	2636	=
Kinsbórk ma	1960	=
Bjernacizy maja	1545	=
Wóſpork ma	1242	=
Nowoſalz ma	1177	=

Najwjetsše wſy

a) w Sakſkej:

Neudniz pola Lipſta ma	14,452	wobydlerjow,
Lindenau = = = ...	12,156	=

Boltmarsdorf pola Lipska ma	11,054	wobydlerjow,	Klufsch ma	409	wobydlerjow,
Gohlis = = =	9804	=	Kotezy maja	334	=
Connewitz = = =	6611	=	Malešcezy maja	582	=
Gutritsch = = =	5879	=	Minakal ma	344	=
Striesen pola Draždžan ma	7225	=	Nješwacžidko ma	523	=
Pieschen = = =	6573	=	Rošacžizy maja	100	=
Blauen = = =	4258	=	Palow ma	213	=
Botſchappel = = =	3520	=	Porſchizy maja	494	=
Loſchwiž = = =	3348	=	Rakezy maja	1078	=
Oberlungwiž pola Chemniža ma	5432	=	Prodžišcežo ma	397	=
Schedewiž pola Zwickawa ma .	5569	=	Šmilna ma	923	=
Schönhaide w rudow. horach ma	5476	=	Šorny Wuješb ma	329	=
Lugau ma	4281	=	Wöſflint ma	463	=

b) we Ružižy:

Obersbach ma	6931	wobydlerjow,	Wjeleczin ma	2025	=
Reichenau ma	5339	=	Štrošcizy maja	533	=
Wulki Schönau ma	5742	=	Njebjelečizy maja	271	=
Sohlant nad Sprewi ma	5146	=	Kadwoř ma	571	=
Eibawa ma	4401	=	Kalbizy maja	259	=
Kumwald ma	3179	=	Botrow ma	256	=
Stary Geršdorf ma	2895	=			
Delnja Jaſoniža ma	2345	=			
Hornja Jaſoniža ma	2080	=			

Sewak hu najwješće wšy w Šerbač:

Židow ma	2868	wobydlerjow,
Wulki Dajin ma	480	=
Komorow pola Rakez ma	388	=
Delnja Šorka ma	389	=
Hornja Šorka ma	380	=
Šhwacžizy maja	376	=
Mały Dajin ma	353	=
Šajnižy maja	342	=
Šnašcezy maja	323	=
Workežy maja	338	=
Němſke Paſližy maja	321	=
Spytezy maja	301	=
Bukojna ma	300	=

W Šakſkeje je ſo nalicžilo 1. dezembra 1880:

51,410 Šerbow; a to
 35,944 w budyškim hejtmanſtwje,
 7597 w kamjeńskim =
 4817 w lubižskim =
 1285 w Draždžanach,
 707 w draždžanſkimaj hejtm. wotrješomaj.
 To je jich 673 Šerbow wjazy hačž w lěcže 1875,
 hdžež je ſo jich 50,737, a 6350 wjazy dnžli w lěcže
 1847, hdžež je ſo jich 45,060 nalicžilo.

Byrkwińſke wšy w Šerbač:

Bart ma	521	wobydlerjow,
Budeſtezy maja	575	=
Budyſchint ma	250	=
Butezy maja	517	=
Šuczina ma	340	=
Šuſka ma	454	=
Šobžij ma	581	=
Keilizy maja	674	=

Najmjeńſke wšy w Šerbač pak hu:

Kušetthal ma	26	wobydlerjow,
Štrožišcežo ma	26	=
Šsupow ma	26	=
Šhójnicžka ma	29	=
Wyšoka ma	33	=
Šoronžy maja	39	=
Praha ma	37	=
Čžornežy maja	48	=

Někotre druhy wopomnjenja hódne wězy.

Š němſkeho kraja je jich wuczahnylo:

1871:	75,912	wošobow,
1872:	125,650	=
1873:	103,688	=
1874:	45,112	=
1875:	30,773	=
1876:	28,368	=
1877:	21,964	=
1878:	24,217	=
1879:	33,327	=
1880:	106,190	=

ſa 10 lět: 595,151 wošobow.

Wot tych je ſo podalo:

wo poſnózneje Ameriki	556,143	wošobow,
wo Braſiliskeje	20,904	=
wo Awſtraliſkeje	9902	=
wo poſonſkeje Ameriki	4344	=
wo jendželſkeje Ameriki	1301	=
wo zentralneje Ameriki	232	=
wo Weſtindiſkeje	767	=
wo Afriki	1278	=
wo Aſiiskeje	281	=

Wot tych je bylo:

e Saſſkeje	17,284	wošobow,
Pruſſkeje	379,985	=
Meſſenburgſkeje	24,870	=
Pomorſkeje	64,294	=

Němske wójsko

na na czaſ wot 1. haprleje 1881 hač do 31. měrza 1888 ſa czaſ měra wopſchijecj: 427,274 mužow. To je: 28,615 mužow wjazy hač dotal.

Š tym ma ſtajičj:

Pruſſa	19,206	mužow,
Bajerſta	1980	=
Saſſa	3398	=
Würtembergſta	1031	=

Liſty, na wojakow piſane,

ſu portofwobodne, hdyž wjazy hač 60 grammow njewaža, ale na adreſu dyrbi ſo piſaćj: Soldatenbrief, eigne Angelegenheit des Empfängers. Š tym ſamym napiſnom dyrbja ſo liſty ſ pjenjeſami poſnamjenicj. Šdyž ſo do nich wjazy hač 15 marlow

njepołoži, porto jenož 10 np. wuczini. Tcho runja ma ſo ſa pakety, hač do 3 kilo czežke, jenož 20 np. porta płačicj, byrnjež bychu ſo hač do Meſa poſtlae.

Liſty pak a pakety, kotrež ſo wot wojakow wotpoſcžeſu, žanu portofwobodnoſcž njewužiwaſu a dyrbja ſo po tajkim frankirowacj.

Bomhaj Bóh!

Džen Sylveſtra, poſleni džen lěta — je to něſchto pſches ſto lět — tehdy w Lipſku w kžeži, kotrež čorna deſta rěčachu — a to njeno wona hiſcže dženſa ma — muž brěnich lět w ſwojej ſtwicžy, po dwěmaj ſthodomaj wyſoko ležanej, ſa bliſom ſedžeſche. Štónčžo bě ſo dawno ſthowaſo, wjeczor bě naſtaſ, ale rjany wjeczor. Njebjo ſo jaſnje ſwěcžeſche a na nim ſo tyſaž a tyſaž Božich hwěſbow tute lěto poſleni krócž taſ rjenje ſyboleſche. Něſchto ſněžka bě naſchlo a wótre njerſnjenje naſtaſo, kotrež lodojite rōžicžti na woſna bēleſche. Šwonj na zyrkwinskich wěžach měſta bēchu mile ſaſwonike, jaſo bychu chyſe lětu, kotrež ſ ſwojemu kónzu kſwaſaſche, poſlenje božemje prajicž a wobydlerjow wulkeho měſta a jeho hoſcžow, koſiž ſ zuſby pſchichedſchi pſchekupſtwa a wifowanja dla tam ſo ſadžeržachu, ſ nutrnoſcži ſbudžicž. To pak bě ſo žyle podarmo ſtaſo. Nychto na tute wuſwonjenje lěta njebē kēžbu mēſ. Pſchetož Lipſk je měſto, w kotrehož murjach niž jenož wedomnoſcž a wucženoſcž něſchto na ſebi matej a něſchto płačitej, ale pōdla teho pſchekupſtwa a wifowanje ſo móžnje ſchēritej. Bē tam runje wulki hermanſ, po žyſym ſchērokim ſwěcže derje ſnaty, na kotryž ludžo ſe wſchitkich krajow ſemje pſchedawanja a kupowanja dla ſe ſwojimi tworami a pjenježnymi móſchnicžkami ſi krócž ſa lěto cžerja. Nētē bē runje tōn hermanſ, kotremuž nowolētna „maſa“ rēčaju, na kotruž ſama naſcha ſerbſta proſtyſa kōždolētnje dopomnicž ſo ſthrobſi. Na haſach tež tutōn wjeczor, wo kotrymž rēčimj, hara ſo njebē lehnjka. Woſy, ſ tworami wobcžežene, ſo jow a tam ſ wulkim wrjeſtotanjom wjeſechu. Pſchekupſte khlamy bēchu hiſcže wotewrjene a ſo ſwētte blyſcžečachu. Ludžo jow a tam kſhodžachu, jaſo by Sylveſterſki wjeczor nicžo woſebneho na ſebi njemēſ,

ale kaž kóždy druhi džen tydzenja šo minyč dyrbjał. Wo tutej harje tón mužík nicžo nješkyschesche, kiž w šwojej czichej a mērnej stwiczyzjy šedžesche. Teje wokna na dwór polasowachu, w kotrymž runje tón wjeczor witana czisčina knježesche. Stwiczka njebě wošebna ani po knjejskim waschnju wuhotowana. Po šezženach wulke khamory i knihami napjelnjene stejachu. W njej běchu wo šrijedža a w kutach něfotre stólzy widžecz, na kotrychž šo wšchelate papjery walachu. Wulke dubowe blido stejesche njedaloko woknow a na nim šwěczesche šo stary drjewjany lichtar i blědym šwětkom — wopomni, šo petroleum tehdy hiščeje wunamařany njebě! Czopka pať runje dženša ta stwiczka bě, kaž huřto niz, dokelž tón luby mužík jara samóžity njebě, šo by wjele na drjewo wadžič móhl. Dženša pať bě w tych starych hornczejřkich kchachlach rjenje šatepicž dať. Šlomjo w nich jenož tať prařkotasche a to wot kšójnoweho drjewa, kotrež bě pšched někotrymi dnjemi wjeřny bur do dwora pšchiwjeř a to žyle darmo. To pať mějesche šo tať. Šlej, bur we wokolnošči města Šilenburga wulku holu wobšedžesche a huřto šwoje drjewo do Šipřka na pšchedaň wožesche. Wě šebi tam něhdy jene knižti kupit a šobu dom wšať. Na dolghich wjeczorach bě je czitať a te šame běchu šo jemu tať wubjernje lubile, šo i nimi tež šwojich domjazych, šwoje džěczy a šwoju czeledž šwešelešche. Wšchitzy šo na jich wopšchijeczu, na tych rjanych šchtuczklach a bařnicžkach, kotrež běchu w nich šapiřane, tať rjenje wošchemichu, šo bur hłuboko hnuty wobšankny, temu lubemu knješej, kiž bě to wšchitko po jednorej ludowej rěczy tať rjenje hromadu šestajať, na někaťke wařchnje šwoju džakownošcz wopokařacz. Teho dla wón jedyn džen do hód šwój najrjejšchi kšójnowy lořtr na wós czijšnu a i nim do Šipřka pšchidžje. Tudy po dolhim naprašchowanju jow a tam bě šhonit, hđže tón knješ, kotrehož pyta, bydli. Wje wšcheho komdženja běšche nětk do teho dwora šajel a šchczěpki i wosa mjetať. Šako běchu šo drušy woprašcheli, ša koho to je, bě kšroble wotmolwiť: Ša teho knješa, kiž te rjane šchtuczki wudželacz wě, je to hódowny dar. To pať ničto druhi njebě, hačž tón luby mužík, wo kotrymž my rěčimy. Š wjeřekym hnučom bě wón tón dar pšchijať a wot teho drjewa, kotrež bě po

šwjatyh dnjach šwojemu škužomnišej roščchczěpicž dať, bě šebi na Šylwesterřki wjeczor šwoju štwiczku wutepiť, šo šo w nej jara derje mějesche.

Budžecze drje dawno rad wjedžecz chzyčž, šchto je tón muž byl, i kotrymž tu cziničž mamy. Wě to Šhryřtian Bohuwěr Šellert, profěšor bohawuczenošče na lipščanskim uniwercitecze, ponižneje myšle, pobóžneje dušche muž, wot Boha lubeho Knješa i najwobešniřchimi darami ducha wuhotowany. Šsyn duchowneho w šakřkim měcže Šeinichen pola Waldheima, bě wón po woli šwojeho nana na duchownřtvo študowať. Dofelž pať bě w šwojich lětach jako młodženz šhonjenje šcziniť, šo jemu rěczniwoščž-pobrahuje, kotruž šebi wot předarja na kłětyž žadařch, bě šo po wšchělich Wožich wodženjach do Šipřka podať, šo by tudy se šwojim wot teho Knješa jemu dowěrjenym puntom wifowať a šwoje duchowne mozy a dary študowazej młodobščzi šwjecžiti. Š wulkej dořtoinošczu a wušchitnošču wón tu škutkowašche a wucžesche, tať šo bě šebi niz jenož poknu lubošcz a pšchiwišliwoščž młodych študowow, ale tež kšwalbu a czeščž pola wšchitkich, kofřiz jeho řesnachu, tež pola wyřokich knježich a wječchow tamneho cžaša, na pšchitk. pola Šjedriřcha Wulkeho w Šruskej, dobyť. Šemu bě date, na wubjernje wušchitne wařchnje krařne řpěwy a šchtuczki wudželacz a to w rěczy, kotruž kóždy, tež šamón njewucženy lud, rořhmjesche a kotraž kóždy wutrobu hnujesche. Dofelž mějesche žiwu wěru do Šhryřtuša, a jeho dušcha šo wot řprawneje lubošče k temu Knješej horjesche, běšche šo jemu tež radžiko, rjane pobóžne kšěrlušche wudželacz, kotrež řu, kaž tež wšchitke jeho druhe piřma, do zuřych rěczow pšchekožene. Něfotre tych řamnych šo tež w nowym pšchidawku nařchich řerbřkich řpěwarřkich kniři namařaju. Hačž runjež bě wot Boha krařnje wobhnadženy a wot cžłowjekow daloť a šchěroťo wyřbozy czeščženy, wofra wón tola ponižny. Wřchi tym pať móžesche žiwjenja řbože maťo wužitacz, dokelž mějesche šo se řtajnej řhorowatošču šwojeho cžěka bėdžicz. Wón drje do Wožeje wole podaty šwój řchiz se řczěpřliwošču njěšesche, ale wón tola huřto doščž njemóžesche czeřkim myřklam wobaračž, kotrež šo na njeho dachu, wošebje tehdy, hđyž jemu lětarjo řakasowachu, šo njěšmě, šchtožž bě jeho wjeřele a radoščž, šwojim

studowazym młodźenzam wschędnu leżziju, kaź ńo praji, dżerżecz. Tęhdy ńedżińche wón domach a bę hacź do ńmjerćje srudny a to czim bóle, hacź wón ńebi prajesche, ńo žane leńarńtwo jeho sahojicz njebudże a žane pomocne węży najwustojnińchich, najńławnińchich leńarjow ńtu khorowatość wot njeho sahnacź njemóža. Tuta srudoba a czeźkota myńlow bę wokoło hób bóle na njeho ńo dała, ńo wjele njeđzelow nińdże ńo njebę potafał, teź nińoho, kiź bę jeho wopytacź chźył, ł ńebi puńcheczil. Tola jenemu wot ńwojich pońkucharjow, kotrehoź męjesche jara lubo a kiź ńo wotpořafacź njebańche, bęńche dżeń Sylwestra popońdnju pńchistup ł ńebi dowolił. Tón ńo ł wulfej wjeńekoleńczu wupraji na tym, ńo je jeho lubowany wuczeń hińchće žiwy, a jako tón teho dla se spodźiwanjom na njeho pohladny, wuńna jemu tamny: we Lipsku je powjesć wuńchła: Gellert je ńo w czeźńich myńlach wobwęńnył. Ně, ně, rjefny tón ńo ńmęjo, prajće wańchim towarńšam a wńchitkim, kotńiź ńebi tajki wulki hręch wote mnje myńla, prajće tym křowble, ńo jim ł wjedźenju dam: ja wińam — wińam twjerdže na Křyńchće, mam pola njeho hnadu. Žato bę tutón młodźenz ńtwu wopuńcheczil, křodžesche Gellert ł lońkimi křoczlemi dońho po njej wokoło. Dale bóle ńo we nim žońny njespońojneje myńle sleńnychu a jako bę ńo ńłóńczko sa křężemi ńkřowalo a czińi wjeczor se ńwojimi ńchidłami dom a ńtwu poczińasche pńchistrywacz, ńyđže ńo, ńebi ńwężu sańwęcziwńchi, sa ńwoje blińdo. Wlęda ńwęża wobńwęcžesche jeho blęde woblicžo, w kotrymž ńo jeho ńprawnej woczi wot luteje poboźnońcće rjenje jańńeschej. Swoje czoło do ńwojeje ruki połožo, ńdychowasche huńto. Widić bę, ńo Boži duch we nim dźęla a sańo a sańo ńwoje ruzy hromadže ńyńnywńchi modlesche ńo, hacź na pońledł sa pjero pńchimny a rjany křęrluńch na pjeru napińa. Křęrluńch, kotryž je ńo w tutej Sylwesterńkej nozy narodźil, je tón, kiź ńo w nańchich ńpęwarńńich pod czińłom 639 pńcheloženy namańa a kotrehoź pręńja ńchucźka ńo tak ma: Kał je Wóh jara dobrocziwy! ńchto njeńnuty móhł sa wostacź a sa joh' darow wschędne dźiwy jom' winojty dźał nočzył dacź? Ně! tak mje Boža lubońcź hręje, chzu ńtajnje ł dźakom wopomnicź. Wóh ńapomnil mje ženje njeje, duź teź joh' nočzu ńapomnicź!

Tute pońenje rynczi nam kóždy ras do myńlow pńchidnu, hdyž stare lęto ńo wobńantnje a nowe ńo ńapoczińje. Sčtoźkuliź wot nań na ńad pohladuje, ńebi w nutrończi pńchęd woczi ńtaja, kał je ńo jemu ńchło. Wón hromadu liczi, ńchto je dostał a dobył, ńchto je ńhubil a puńcheczil dyrbjał, ńchto je czińil a czońoź je ńo wostajil, ńchto je wuźiwał a ńchto je czerpil. Wńchi tym nuczi kóždyho dopomńenje na dobre dny, w kotrychž je ńo derje a ńwoj wschędny křlęb męł, ńo je ńo jemu dźęlo derje radźilo, ńo ńtej wjeńele a męř w jeho domje byńkilej, ńo je ł tymi ńwojimi ńtrowy był, tute dopomńenje nuczi jeho, ńo temu ł hnutym duchom dźakowacz, kiź je tak jara dobrocziwy. Ł hdyž teź tón a druhi wopomni, ńo ńo lęto bjes starończow njeje minęło, ńo to, ńchtož je ńo nadźijał a wo czoź je prońyl, ńo njeje dopjelniko, ńo je jeho w hońpodańńtwje to a druhe njesbože potřechilo, ńo je jeho w domje nusa, trada, křorońcź a srudoba tyńchila, dha dyrbi tola teź ńwęczić, kał je Wóh jara dobrocziwy, kał je se wschelatim trońchtom jeho wofńewil a se wscheho ńleho hnadnje jemu wupomńał. Wo prawdže, tón by jara hubjenny křęńczińjan był, kiź njeby woczi męł sa wschędne dźiwy Božje dobrocziwońcće a kiź njeby chźył we ńwojej wutrobje temu Kńjesej wotńar dźaka ńtajcź a jemu czeńcź a křwalbu dacź. Duź teź ty, luby ńerbski ludo, ńpominaj na wscho dobre, ńchtož je ńo ńańdžene lęto tebi dostało, na rjane žně, kotrež ńy dom křowal, na duchowne wofńewjennja, kotrež ńy ł Božeho ńłowa wuźiwał, na wschelake dobre wuńtawjennja, kotrež ńu ńo sa ńdžerženje, pńchisporjenje a wudokonjenje twojeje ńerbskeje narodnońcće wumyńńike — a ty budžesč ńo ł dźakom wuńnacź dyrbjecź: Wóh mje ženje ńapomnil njeje.

Woprujny teho dla temu Kńjesej dźał a ńapłaczny temu najwńchńchemu ńwoje ńlubjennja. Nańche ńlubjenje pał njech je: my jeho nočžemy ńapomnicź.

O njesapomnicźka, ty luba rjana roźicźka, pońiźna kčęjesč na brjoźkach nańchich ręcźłow a na křłach nańcheje Ruźiży. Se ńwojimi módrymi wócźłami na ńekotrehoźkuliź wot nań pohladasč, hdyž nimo tebe dže. Sda ńo, jako by ty kóždyemu něńchto prajicź a kóždyho něńchto wuczić chźyła, mjenujny to: Njesapomń teho Kńjesa, twojeho ńtworicźela, kiź je mje a tebe se

wščitkami stworjenjemi stvoril a hiščnje sđerzi a wobstara. Ale naša noha nimo tebe khwata, jako njebychmy khwile měli, na tajte maliczkosće kedžbowacž, a naša wutroba hymna a njehnuta wostanje, so nicžo njeczuje wo tym, sčtož smy temu najwyschšemu winojczi. Tutej našej wutrobje so w smjatyh pišnje se wšchēm prawom tón poroč čini, so je ška wot młodoscje, a to jene naš budži a satama, so smy jara kuscheho pomjataka a lóhzy wšcho sabudžemy a sapomnimy, sčtož je so nam dobrego doštało. Dobroty, wot druhich nam wopokasane, luboscž, kotruž su drusy, hušto našci najbližšci pscheczelj, k nam měli, pomoz w čašu nusy nam wot čłowjekow sficžena — tak rucže to wšcho so sapomni. Woža smilnosć, dobrocžiwoscž a hnada, jeho wótzowške wobarnowanje psched wšchelim stym na čžele a na dušci, na kuble a na čžesczi, jeho njesašlužene wobstaranje se wšchēm, sčtož potrebamy, — je s dobom sabyte. K njemu so modlicž, ke mšci kłodžicž, Wože šlowo šlyšecž, k Wožemu blidu hicz a po Wožej woli čžinicž — to ty sapomniš. Šwiate pschislužnosće, kotrež naša wěra a naše powoľanje abo jastojnstwo nam nakładže, s myšlow a s pomjataka nam wupanje, dofelž smy šwojeho čžela woli bóle pošlušni a šwojim čželnym lóšchtam a žaboscžam radšcho šlužimy, dhyžli Bohu a šwojemu bližšchemu. Wožich džešacž kašni — wot přenjeje hacž do pošenjeje — sapomnimy, hdyž šwět se šwojim ropotom a se šwojej haru našeje dušce myšle rošpróšuje. Boha wysche wšcheho so bojecž, jeho lubowacž a so jemu dowěricž — to so sabudže, dofelž je wutroba w njewěre stwojerdnjena, dofelž so pjenježna luboscž do njeje šašnje, hordoscž ju šašlepi a ška šamopaschoscž so w njej pošlynja. — Psched šudom steji muž a bješ wšcheje šwědomnosće wón šwoju ruku k wojšchnemu pošbēhnje, so by šwoju njeminowatosć s pschisahu wobkručik a s tym so s nekajteho khostanja abo s pjenježne sčtody wšchmjatak — a je sapomni, so nješme ani pschi Wožim njenje so rocžicž ani šalschnje šwědcžicž. Tam w korcžnje šedža dobri towašchojo ša blidom a šbehaju schkēncžku, jemu po drugej, so na pošledt jashki čžezzy rēcža, ale tola lute hrosne šłowa a nablasne žorty s nich so wukuleja, bohanjerške a bješbóžne, so so wšchitzy šmēja. — Šedyn

kaž drugi pó čžmje so dom schmatajo na rumnym pucžu ruma nima a so sđeržecž njewě a hdyž je šwoj dom šbožomnje namatak, hdyž macž s džēcžimi tschepotajo na nana čžaka, a hdyž je so s durjemi nutš walik, s pjaščjemi na blido dyri a wšchitko a wšchitkich pošliwa, njeje tón zyle sabyt to, sčtož w drugej kašni steji? — Šlej! rjane njedželške ranje šwita, šłoncžko rjenje šhadža, swony se šwojimi jashnymi jashkami ke mšci pschepoščuja a tam w jenej kžēzi steji trundlata mašana žona pschi schatowej dórzy — a ša kchaklemi muž drēmajo so wala, trubku w hubje — džēczi pak po domje abo po dworje wošoko haruja — njejšu čži zyle sapomnili, so pišane steji: Šy dyrbišch šabat teho Anješa šwjeczicž? — W niškej stwicžzy wobstarny nan a šchēžniwa macžerka šedžitaj a na nimaj je widžicž, so wulka šrudoba jeju tyšci. Šrada a nusa s nimaj w šumnym wumješku bydlitej. Šimaj s napschecža w rjanym burškim domje, hdyž młodži ludžo bydla, je lute wješelenje. Šsu pošnižy a tu dobra jēdž a dobre picže na blidže štejtej, tam pak so kručž šuceho khlēba se šlyšami macža. To je džēcžazy džak a schtwórta kašnja je sapomnjena. — Šóžde lēto so khostarnje a jastwa kraja bóle pjelnja, tak so dyrbja so špochi nowe twaricž. Šašdžene lēto je žyła čžejōba tajkich była, kotšiz psched pschisražnym a šjawnym šudom su štejeli wobškorženi a šudženi, so su mordowali abo šwojemu bližšchemu na čžele abo na kuble schkodu a šłoscž čžinili. Šwēte tež je, so se stareho lēta wulki džēl tschescžijanow do noweho myšle hidženja a wječženja šobu wošnje. Šicžba tajkich, kotšiz ruku šami na so šloža, njewotbjera, ale pschibjera! — Njejšu čži wšchitzy něšcho sapomnili? — Šajka je tam hara w domje twojeho šušoda! Tu so šlyšci šwarjenje a klecže, woľanje a pšakanje — mandželšaj so wadžitaj a bijetaj, njedaloko wot njeju na šawzy šedži holža a poštoni šwoje njemandželške džēcžatko — šchēsta kašni — na tebe so ništo njeje dopomni! — Šchto tam po nozy wošoko šasy a so pyta khowacž, ma pak wocži wšchudžom, so by něšcho hračnyš, sčtož jeho njeje a jo móhl šobu dom donjecž? Ššwoju wopacžnu wahu a mēru tón a drugi s kucžika šjerje a pschitrotšcha šwojeho bližšcheho jenož wo něšotre pjenježki. To su tajzy, kotšiz wot šedweje kašnje nicžo wjazy

njemjedža, kotruž fu w schuli nawukli! — Bóštnizy fu a t lubej czecze fu žony na pschafu pschifchte. Rhofejome schalki so na blidze šwęcza a jasyki schwórcza pornjo kolestam. Kleſki pó jstwie wofoło létaja kaž muchi a lute hrosne ſchtufi, kotrež kóžda wot fušpoda abo wot druhich wješnych ludži wě, so powjedaja. Dobre mjeno bližšeho rošdrapaja a na niſim so nicžo dobrego njewostaji. Móžno, so je to a druge wěrnó abo tež niž, tola pať žana wot nich njepſchima, so by bližšeho ſaſtupila abo ſamolwiła. — Wošma kaſeń, hđže by wostała? — Pohladaj tam na muža a žonu — pschiftojni ludžo hewať fu — ale hdy by ty psches woľna jich wutrobom hšubšcho nuts do jich ſmyšlenja pohladacž móhť, ty by so dyrbjal štróžicž, kať so tam nahrabnoſcž, laťomſtowo, ſawicž a njepopſchecze hrosnje hibaju a lute ſte požadanje po tym morowym a žiwym kuble druhich wuſtupa, a budžeſch pschidacž dyrbjecž, džewjata a džepata kaſeń ſtej ſapomnjenej. —

Boľož kóždy, kiž to czita, ſwoju ruku na ſwoju wutrobu a praſchej so ſwěru, hač wón ſańdzene lěto njeje wjele ſafomdžil a ſapomniť, ſchtož móhlo jeho budžicž. A pschi tym budže kóždy ſobu ſwědzcicž męcž, Bóh wſchať je tež wjele ſapomniť, mjenujzy nať kšostacž, kaž jo běchmy ſaſlužili. Tať, hdyž to ſańdzene lěto psched naſchim woblicžom nimo dže, dyrbi kóždy woľacž a rjez: Knježe Božo, ſmilny ty by a ſczěpľiwy a wot wulkeje dobroty a prawdy, kiž ty wopolažesč ſmilnoſcž hač do tawſynt ſawow a wodawaſch ſkóſcže a pschepſtupjenja a hrěchi a psched kotrymž ničto bjes winy njeje, kiž ty ſtarſchich hrěchi

domapytasč na džěczoch a džěčidžěczoch hač do tſecžeho a ſchtwórtého ſtawa. — Za ſym hnadu namakať psched twojimaj woczomaj; duž dha dale so mnu dži do teho noweho lěta.

Š zyfa wſchať to wěrne a wěſte wostanje: Bóh njeje nať ſapomniť, teho dla pať tež je czim nuſniſche ſa ſbože noweho lěta to ſlubjenje: duž tež my nočzemny jeho ſapomnicž. Wón so njeda ſa ſmęcž męcž; ſchtož człowjeť byje, to žnjeje. Czim bóle mamy wóſtfcž ſwój pomjatt, tón kuſchi a ſabyczimny, a jeho psched woczomaj a we wutrobje męcž, so do žaneho hrěcha njewoľimny. Njeſa-budžimny ničto, ſchto ſmy jemu ſa jeho darow wulke džiwny winojcži. Saťon je nam daty, kiž nam praji, ſchto mamy czinicž a cžeho so wostajicž, a ewangelijon Knjeſa Jeſom Khrysta wěmy, kotrež nam poľaze, ſchto dyrbimny wěricž a kať po ſwojej wěrije žiwi bycž. Je-li so ſwět nať a tyč naſchich ſjebacž a ſwoje waſchnje nam wuſhwalecž ſechze, dha cziniťny kaž tón, kotrehož tudy widžicze, a rjeľicze: Za pať a

mój dom, my chzemny temu Knjeſej ſlužicž. Czěľajcže psched ſwětom do czischny ſwojeho doma a kóždžicžki džen njech ſtaj wam Bože ſłowo a modlitwa t pomozy, so teho Knjeſa njepapomnicze. Dha budžetej ſbože a měr ſ wami, so so w žanej nuſy njebojicze; dha ſmęcze so derje w domje a w kraju. Spožcž to Bóh!

Bóh pomha!

Wěſche wjeczor 23. dezembra. Raſajtra dyrbjesche patoržiza bycž. Wótry wětr ſchumjeſche wofoło ſłomjanje neje kšěje, kotraž na kónzu wšy ſtejesche. W niſkej

stwiczży będzęsże stara wonka sa kachlemi. Sejne wloſy bęchu bęse kaſ knęh, kiſ ſo wonka pſched wofnami ſ mroczelow ſypaſche; jejne bjeswoczjo bę poſne ſmorſkow. Ma woczjomaj męjeſche staru ſchleń- cżanu brhlu. Pſched njej ſtejeſche stare blicko, na kotrymſz biblija leſeſche, w kotrejſz wona nutrnje cżitaſche. Mała lampiczka pōdla njeje mała ſwęcicoſcze dawafche a wobeń w kachlach bę haſnył, ſo jara cżopfo njebē. S jenej ruku dżerzeſche te ſwjate knihi, ſo by ſtrony wobwjertnyła, ſ druhej kolebku cżumpafche. W tej holeczka, lēdom ſchęcſz męſazow stara, drēmafche. Wona bē runje wuſnyła a stara wonka ſebi wſchu prōžu dawafche, ju pſchi ſpanju ſdżerzeć. Pōla kolebki na ſchpundowanju pał druha holeczka, nimale tſi abo ſchtyri lēta stara, będzęsże a hrajtaſche ſ małej kōczku, kotraž po ſwojim waſchnju jow a tam ſtafajo jejne wjeſele ſbudżowafche. Mērna cżiſchina bęsche w tej niſkej ſtwiczży a by tych, kotſiſz tudy pſched hroſnym wjedrom, wonka homwiazym, ſwoje wukhowanje mē- jachy, ſa ſbożownych męcſ mōhł. Ale — ale, wſcho ſkoto njeje, ſchtoſz ſo blyſchęczi!

Stara Haliz wonka bē wot wulkeje ſrudnoſcze a ſtaroſcze tyſchena. Wona teho dla ſe ſwojeho lubowaneho Boſeho ſłowa mōz a troſcht cżerpacz pytaſche. W ſwojim doſhim, ſrudnych ſhonjenjom poſnym ſwjenju bē ſtajnje w nim namała, ſchtoſz mōjeſche ł wofſchewjenju duſche ſłuzicſz. Nētko pał tajſi troſcht bōle trjebaſche dyſli hdy. Nētotre męſazy bęchu ſo minyłe, ſo bē ju wulke njeſboſe potrjecałko. Wona bē jeniczkeho ſyna mēta. Dōn bē pēny a ſprawny muſz, kiſ bē ſebje a tych ſwojich ſe ſwojeju rukow dżēlom ſwimł. Wōn bē wuſchitny murjer był a dobru warbu mēł. Junu bē ſtrony a wjeſety, ſonje a dżęcjom a maczeri boſemje prajo, na dżēlo ſchoł a wjeczor bęchu jeho morweho dom pſchinjeſli. Pſchi ſwojim dżēle bē ſ wyſoſeje murje dele panyl a ſebi ſłowu a ſtawy roſraſyl. Zeho ſona, hiſom dawno khorowata, bē ſo pſches to tał naſtrōżała a rudſila, ſo do hēznej khorocſze ſapadſe a tſi nje- dſe poſdſiſcho pōdla ſwojeho mandſelſkeho w rowje leſeſche. Tał bē ta wobſtarna wonka ſwojeho jenicz- keho ſyna, kiſ bē ſo ſ dżęcżazej dſatomnoſcju ſa nju ſtarał a ſwoju pſchichodnu dſowku, kotraž bē jej, runje kaſ ſyn, dobra była, ſhubiła. Zej pał nicſo

njebēſhtaj ſawoſtajikoj, hacſz dwē ſhyrotſy, jenu tſi lēta, druhu ſchtyri njebſzele staru. Po zylym ſchēroſkim ſwęcſe nje mējeſche ſaneho cżlowjeka, na kotrehoſz by ſo ſpuſchęcſz mōhła. Jenōſz teho njebjeſkeho wōtza ſo dżerzeſche a na njeho ſwoje domērenje ſtajeſche, bjes kotrehoſz wole ſana wloſa ſ naſcheje ſłowu nje- panje, kiſ je ſlubil, ſo njeſa najhubjeiſkeho a naj- kħudſkeho ſakomdſicſz.

Hiſom nētotre męſazy bęchu ſo bjes tym minyłe. W tutym cſaſu bē wobha Haliz wonka ł njewu- prajenju wjele ſelnoſcſze a ſtyſnoſcſze cżerpika. Niſz jenoſz wutroba bē ji w ſrudobje cſeſka, ſo bē wſchitkych ſwojich lubowanych pſches ſmjercſz ſhubiła, ale teſz cſelna nuſa a ſtarocſz wo wſchēdny kħlēb bē ſo ł temu pſchidwała. Dla ſwojeje wyſoſeje ſtaroby bē jenoſz mała dſēlacſz a warbowacſz mōhła. Nētł pał, hdyſz dyrbjeſche teju dſęcſzi hlabacſz, bē zyle ſa- dſewana, ſebi nētajſe kroſchti ſaſłuzicſz. Starachy drje ſo dobru wjeſni ludſo a nētotſi boħacſzi ſuſodſo w luboſcſzi a ſmilnoſcſzi ſa nju a darichy jej nētajſe ſcherjepatku ł pomozy. Ale to wſchaf niħdſe doſahacſz njeſaſche. Wona bē ſebi nētotre toſetki ł cſeſnemu pohrjebej na ſad połožila a hacſz ſem ſakhowała. Ale teſz tute małe ſamōſenje bē nētł pſchetrjebane. Dſenſa bē poſłeni kroſchit ſa pokrotku kħlēba wudała a wona njewjedſiſche, kał budſe ſo a te mōlcſze ſhyrotki na ſwjate dny naſhęcſicſz. W ſwotkal dyrbjeſche winojtu dań ſa hoſpodu bracſz, kotruſz wobſedſer kħēſe, w kotrejſz ſo ani prōſchka ſamaritſkeje myſle njeħibaſche, wot njeje, teje kħudeje wudowy, bje-wſcheje ſmilnoſcſze a ſ hroſzenjom, ſo ju wucſiſnje, ſebi ſadaſche? Dſen a nōz bē pſchi ſebi radu ſkladowała, kał by wukhod ſ tajkych ſwojich ſtarocſzow namała, ale ſtajnje podarmo. Duſz bē ſebi dſenſa wjeczor bibliju ſ polſy wſala a ſ njeje jej naſch knjeſ na wſchitke ſhytne praſchenja wotmol- wjenje ſicſeſche. S nutrnocſcju wona to ſczenje cſi- taſche, kotreſz pola Mateja w ſchēſtym ſtawje ſteji: Pōhladajęcſe na ptałi pod njebjeſami a njeſtarajęcſe ſo, ſchto budſęcſe jęcſz, ſchto budſęcſe picſz, ſchto bu- dſęcſe ſo wobłecacſz; ſa wſchitkim tym ſteja pōhanjo; wałch njebjeſki Wōcſez wē, ſo wy teho wſcheho po- trjebacſe. Haj! ſpēwaſche wona ſtroſchtna pſchi ſebi: Dſe ſtrach na mnje, je ſlē ſa mnje, ſda ſo, ſo wſcho

ŧ kónzej dže, dha ŧym měrna, Bohu ŧwěrna, wón mi bóřŧy pomhacž chze; Bóh je móžny, nihdy ŧpróžny khwatacž ŧwojim ŧ pomozy; ŧchto je lóže, hacž ŧo móže wumóz jich ŧe žakofcže. Szlyŧy ŧo jej ŧ woczow ronjachu, ale wona je ŧe ŧwojim ŧchóřzuchom trějeŧche a ŧo ŧ malej Marzy ŧhileŧche, kotraž bě hižom dawno ŧe ŧpodžiwanejom na nju hladala a ju ŧa ŧuŧnju pŧhimala, jako by jej něŧchto prajicž chzyla. Luba wowka, džeŧche wona, pomjedaježe mi tola ŧaŧo něŧchto wo tym lubym ŧbóžniku a tym Božim džěfcžu, kaž ŧcže njedawno čžinika. Žako bě wowka poŧlenju ŧhlyncžku ŧ woczow dotrěla, ŧapocža rěcžecž wo khudym narodže, wo žłobiku w Bethlehemŧej hróžži, wo paŧŧyrjach na polach, wo jandželach a jich ŧpěwu. Š nutrym duchom bě Marka pŧchipoŧkuchala a w radoŧnej wjeŧełofcži ŧo jejne woblicžko blyŧchcžeŧche. Kaŧ dha, luba wowka, praŧcheŧche ŧo wona, tole je? Dha tola lube Bože džěcžo wŧchitke nozy ŧwojich lubych jandželow ŧ pěnyim džěcžom na ŧemju ŧcžele a čži jandželjo rjane ŧelene ŧchurěfowe ŧchtomiki ŧobu njeŧu, na kotrychž ŧu njebjelŧe jabkucžka ŧpojŧchane a na nich jaŧne ŧwěcžki ŧaŧwěcža, kotrež ŧu ŧebi na hwěŧbach ŧažehliŧe. Kaŧ dha, wowka, njebudže tón luby ŧbóžnik tež ŧ nam ŧwojich jandželow póŧlacž? — Na to wboha wowka žaneho wotmolwjenja nje-wjedžeŧche a hlyŧy jej ŧ nowa do woczow ŧtupachu — pŧchetož wona myŧleŧche na to, ŧo wŧchaf tež ani khlēba na ŧwojate dny njejměja. Marka paŧ ŧe ŧwojimai rucžtomaj jejne hjeŧwocžo majŧajo praŧeŧche: Nje-placžcže tola, ŧnadž džemŧ w nozy jandželŧ pŧchindže. Tute, džěcžazeho doměrjenja poŧne ŧłowa jeje ŧtarofcžiwu wutrobu hłubofo hnujachu. Žej bě, jako by tež wona ŧwěla ŧwoju žyfu nadžiju na ŧnjeŧa w njebeŧach ŧajicž a ŧo ŧ tymaj ŧyrotkomaj žyle do ruŧow miŧofcžiweho wótza podacž. Wona Marku do loža pofoži, hžžej ta ŧama hiŧchcže ras ŧbóžnika praŧcheŧche, ŧo by ŧwojeho jandžela póŧlaŧ, a ŧ nej ŧo ŧama ŧuny, jako bě lampicžku haŧnyla, w kotrežž bě ŧo poŧlenje ŧwěcženje dopaliŧo. Čžma a čžihčina kryjeŧchej ŧwiczku.

Tón ŧamy džej popoŧdnju bě póŧnik na gmejnfkeho prjódfŧtejerja liŧt pŧchinjeŧk. Huŧto to njebě, ŧo by do teje wŧy liŧt pŧchichof. Žej wobydlerjo ŧe ŧwonkownym ŧwětom a jeho naležnoŧcžemi wjele

čžinicž njemějachu. Žajki liŧt paŧ, kaž tón, hiŧchcže ženje tu ŧwój pucž njebě namakaŧ. ŧnjeŧ gmejnfki prjódfŧtejer jón na wŧchěch boŧach wobhladowaŧche a jón na porŧach jow a tam kolebaŧche. ŧ džiwaniu bě dobra wina. Pŧchetož wonka na wobwalzy ŧo póŧny ŧchtempel Galveŧon poŧaŧowaŧche a běčche ŧobu napíŧane: Dobre ŧa 300 dollarow. ŧomaku ŧo wón ŧhraba a liŧt wotcžini, ŧ kotrehož ŧo dvě papjerzy wuwaliŧchtej. ŧhětŧje wón ŧebi ŧwoju brylu ŧtaji, ŧo by čžitaŧ, ŧchto to je, ŧchtož ŧ dalofeje Ameriki na njeho pŧchindže. Žena papjerka bě někaŧki weŧel na 300 dollarow abo 1200 hriwnow, kotrež dyrbjachu ŧo pola Ĥendemanna w Budhŧchinje wuplacžicž, druha paŧ bě liŧt, kiž mějeŧche tole wopŧchijecže:

Wulzy waženy knježe! Že nimale 46 lět, ŧo we Waŧchej gmejnje khuda wudowa wumrje, kotraž jenicžke džěcžo po ŧebi ŧawoŧtaji. Ža žona běčche krótki čžaŧ do ŧwojeje ŧmjercže do teje wŧy pŧchicžahnyla a njemějeŧche žanych ŧtarŧchich ani bliŧich pŧchecželow, koŧiž bychu ŧo ŧa te džěcžo ŧtaracž móhli. Žaŧ ŧtejeŧche wofyrocženy hólž ŧamlutki hjeŧ žuŧymi ludžimi, žyle khudy a wopuŧchcženy. Ale hdyž nan a macž něfoho wopuŧchcžitaj, dha Bóh tón ŧnjeŧ jeho tola njewopuŧcžči. We wŧy běčhtaj mandželŧaj, kotražž žanych džěcži njemějeŧhtaj a teju wutrobje tón ŧnjeŧ ŧ ŧmilnoŧcži hnujeŧche, ŧo džěŧacžlětneho hólza ŧ ŧebi wŧawicži wotcžehniŧhtaj. Džeržeŧhtaj jeho ŧ wŧchemu dobremu a jako bě ŧe ŧchule ŧtupiŧ, ŧtaracžhtaj ŧo ŧa to, ŧo ŧ tyŧcherŧkemu miŧchtrej pŧchindže, hžžej něŧchto hódneho nawuŧny. Tutón khudy hólž běch ja. Po ŧmjercži teju mojeju dobrocželow, kotražž běčhtaj mi nanowe a macžerne měŧto w ŧmiljenja poŧnej lubofcži ŧaŧtupiloj, ŧo mi wŧchudžom ŧyŧaŧche a ja wobŧanknych, do Ameriki čžahnycž, ŧo bych tam ŧwoje ŧbože ŧpytaŧ. Bóh tón ŧnjeŧ je mje ŧwarnowaŧ a požoŧnowaŧ. Wjele ŧrudneho ŧym tu ŧ wopřědka wuŧtaŧ a wŧchelke ŧhonjenja čžinik, ŧym wjele tradaŧ a jow a tam wofofo pucžowaŧ. Džemŧa paŧ rjanu ŧarnu a burŧke kubko wobŧežžu. Wcžera ŧuny ŧ mojej mandželŧej ŧwój ŧlēborny mandželŧki jubiley a kwaŧ naju jenicžteje lubowaneje džowki ŧwječžili. Naŧcha wutroba ŧo wot džaka ŧa hnadne wodženja Bože pŧcheliwaŧche a ŧpominajo na dobrotu

a šmilnošč, kotraž je šo mi jako šyrocze we wótz-
nym kraju dostała, šo hnuty czujach, temu šnjesej
wopor dżaka pščinjesč. — Teho dla Wam tudy
300 dollarow pšchipsčezeku a Waš prošcu, te šame
na to naložič, šo by šo šyrotu wot nich wot-
czahnyła abo hdyž žana tajka we wšy njeje, šo
bychu šo pjenjesy šhudym a šprawnym štarschim
jako podpjera k wotežehnjenju jich džeczi wudželike.
Ša šo nadžijam, šo tutón mały dar czaša došč
Wam do rukow pšchińdže, šo jenemu abo druhemu
Wašchich šhudych na šwjate dny hodow k wješelu
škuži. Tón šnjes pať chyzł šwoje žohnowanje
na tutu šcherjepatku položič a š hnadu na mój
džakowny wopor pohladáč. Wam a Wašchey žylej
gmejnje š daloteje zušby wjele šboža pšchejo, šym
š poczeščowazym poštrowjenjom

Wašch

Surij Šamor.

Gmejnski prjódštejer, šhubofo hnuty wot tutyh
rynczkow, šo na meščze, šwoblekany kaž bč, šhrabny
a k šnjesej duchownemu šhwatašche. Tón šo dodži-
wacz njemóžesche, jako jeho šušod, kotrehož jako mč-
neho a pšchistojneho muža šnajesche, do jeho jštwy
š wulkim wješelim wołanjom štupašche. Ale jako bč
te papjery pšchehladať a pšhecžitať, jeho špodžiwanje
ročzišche. Wo prawdže, tajka džakownošč šo w Šraelu
rčdko namaka, šawoła wón a po krotkim rospomnjenju
prajesche: Ničto tute pjenjesy nušnišcho njepotrjeba,
hač štara Šaliz wowka, kotrež je tón šnjes po
wotmrjeczu jejnyh džeczi starošč wo jeju šawostaje-
neju šyrotkow na šchiju položil a pola kotrejež je
wčšče hušto najwjetšha nuša. Wobaj, duchowny a
gmejnski prjódštejer, pšchińdžeschtaj pšches jene, na-
šajtra rano w prawym czašu tón dar tej šhudej
žonje pšchepodáč. Žane pjero njemóže to wulke šwje-
šelenje wopišáč, kotrež šo pšches to pšchihotowa.
Kaž wončmjena Šaliz wowka na šwojej šawzy še-
džesche. Šlatajo a ruzy štyknymšchi wona šawoła:
Kať je tón šnjes dobrocžimy! Ša nješšym hčdna ani
doštोजना wšcheje šmilnoščze, kotruž mi wopokaže. Na
druhe ranje pať, jako Boži džer šwitašche, šchmrč-
towy šchtomil pšchi žožu lubeje Marti štejesche. Na
nim ččetwjene jablucžka wišachju a jašne šwččzi šo
šwččzachju. Boži jandžel bč to wobradžil, njeje wčrno,

Marša? Wobej šyrotzy pať pod wobkedžbowanjom
šwojeje wowki wotročzišchtej a bušchtej pčknaj po-
bčžnaj hčlčškaj. Wšchčdnje pať štaj, kaž bč wowka
to jeju wuczika, ša šwojeho dobrocžela w zušbye pro-
šyloj a jeju próštwu bu wuššychana. Tón šnjes
je tamnu štronu morja lute žohnowanje wudželak a
Šamorež dom š lutym dobrym šbožom wuhotowať.
Kčžda dobrocžimowčž, tu bližšchemu wopokajana, je
wšchat jako kadženje wopora, kotrež šo k njeju šbčha
a š njebja š Božich rukow šašo dele pušchčza na
šhudu šemju.

Sapláč Bčh!

Matekez Pčtr a Šanža bčschtaj mandželskaj, kaž
jeju žadym brašča a hdy by wón najwuštojnišchi
byť, hromadu šwjesč njemóže. W polnej špokoj-
noščzi, w mčrje a luboščzi bčschtaj žiwaj. Nałuto-
wacz šebi ničto njemóžeschtaj, to bč wčrno, hač
runje wobaj pilnje dželášchtaj. Čžaš bč šky a mšda
ništa. Tola njebčschtaj ženje hčdnaj do žoža hčč
trjebaloj. Wonaž kčžtku se šahrodku a wšcho hjes
dołha wobšedžeschtaj. Bčschtaj bohataj w tym, pšche-
tož, kaž praju, wonaj mčjeschtaj došč na tym, šchtož
jimaj Bčh da. Džeczi jimaj tón šnjes njebč wo-
bradžil. Šdyž tež šo teho dla druhdy rudžeschtaj,
šo je tajke žohnowanje jimaj šapowjedžene, dha šo
š tym trošchtowašchtaj, šo by jimaj wjele ččežo pa-
nyto, šo žiwicž, hdy by šo š nimaj žyla čzřjčdka
ša blido šynnyła. Tola pať wonaj tež wčšte kapitalije
wobšedžeschtaj. Šanža bč mjenujzy wot macžerneho
bratra šchtyrzeczi toleť herbowała a Pčtr mčjesche
nježenjeného wobštarného wujaj, po kotrehož šmjerczi
šebi myšlesche nešchto pjenjes dostáč.

Šdy by šchto rjeť, šhudži a mali ludžo šu tola
wjele šbožownišchi dyžli bohaczi a wybozy, to by
škwowu bylo kaž worjed. Šchto šu bohatemu šchtyr-
zeczi toleť? Wón njeby šhribjeta šhibnyť ani poršta
hibnyť, šo by je se šemje šbčhnyť. Šanžime šamčženje
bč pať bohate šamčženje ša teju dweju. Njechany
tež pšchi tym šabycz, šo, maju bohaczi ludžo wujaj
abo čzetu, wot kotrejuž mohlo jim wulke herbštwo
pšchypadnyč, nješčezčpliwje na to ččakaju — hač
dha wuj šforo na pošlenjej džerje hwišdacž njebudže,
šchtož, do rčče wšchčdného žiwjerna pšcheložene, tať

wjele reča kaž — hacž njebudže tola skerje lěpje wumrjecž. Pětr a Gańža tajkaj njeběšchtaj. Wonaj na wumrjecžje swojeho wuja njemyšleschtaj, ale jemu tak husto hacž jeho wopytowašchtaj, wošebje na kóžde nowe lěto strowošč a dołhe žiwjenje pschejšchtaj, a wonaj móžeschtaj to czim lóžo wuwjesčž, dofelž wón s nimaj w tej samej wšy jako wumjenkar bydlešče.

Jemu njeđzelu rano pať bě tutón Pětrowy wuj wumrjek. Wón mějesche to křwalobne waschnje, šwěru ke mšchi křodžicž, njebě pať šo ani w Božim domje hewat sa zyky džen widžecž dať. Těho dla Pětr k njemu džešče, sa nim hladacž, a namaka jeho morweho na swojim ložu ležo, czichji měr na woblicžu, tak šo bě widžecž, tu je jedyn prawy wušny. Šo jeho czěšnym pohrjebje pschidže šudniški hamť s měšta. Tón wschať chze pičhi tajkich škadnoščach kóždy raš šobuherba byčž. Tutón hamť wscho šapšowasche a hromadu licžesche, nastaja tak a tak wjele sa šhtempel, sa šchportele a sa křóšty, šo to zyke Pětrome herbštwo wjazy njewuczinjesche, hacž runje šchtyrzecži toleť.

Jako Pětr tute toleťki dom pschinjese, prajesche wón k swojej žonje: Gańža, něť šym ja runje tať bohaty kaž ty! Ta jemu pschitiwajo a šo šmějo swoje poršty posběže a licžesche: šchtyrzecži a šchtyrzecži to je jich wóškomdžebacž. Ach, Pětrje, to je pschewulke šbože, šhto s tak wjele pjenjesami šapocz-njemoj! Pětr pať šo lešnje šmějesche, jako jedyn, kiž je šebi něščto jara mudreho wumyšlit, a rjekny: To ma něščto na šebi, šo je mój wuj runje něť wumrjek; to šo mi runje tak šda, jako byč ja mały šahrodniť byčž dyrbjat. Ach, šhto, wotmolwi wona, kajke wrótna a horde myšle ty tola mašch; to by šo namaj runje tať radžito kaž kucharžy, hdy by chžyła do křoseja zyblu měšhecž, to byč jenož rady wje-džaka, kať chžesč ty to wuwjesčž! Wošluchaj jenož, Gańža, prajesche wón na to, hiščeje lešnišcho šo šmějo, to chžu tebi wukładowacž. Žane žorty to nješbu. Ty mašch šchtyrzecži toleť a ja mam tejšo, naju křěžka je s najmjenscha dvě šcže toleť winojta, to do hromady 280 toleť wuczini. Njeje wěro? Žutšje sa tydžen ma šo Gudžiz žiwnoščž se 4 kórzami polow a s kórzom kući a s rjanej šadowej šahrodu na pschešadžowanje pschedawacž. Ššchi přědku maju šo jenož poštjecža šta šapłacžicž a te druhe pjenjesy

hakle sa tšji lěta. Te mój se šwěrnym džešom kóžde lěto warbujemoj; jeno šo šo ta přenja šłacžišna štanje!

Gańža na to hłowu tšchafesche, hacž runje mějesche jejna wutroba nad tej šahrodniškej žiwnoščžu swoje dobre špodobanje. To mi do hłowy njecha, wotmolwi wona, šo byčmoy na dobo něščto wošebnišcheho byčž chžykoj; k temu wopomni: ty mašch tu jeno twoje šchtyrzecži toleť ležo; moje šchtyrzecži šu na křudeho křalza w hornjej wšy wupožčene, a tón ma wjele džečži a maľo warby, šo jemu móžno njeje, te pjenjesy na měšče wupłacžicž. A sa naju křěžku šo hnydom kupž njenamaka, kaž sa bohatu holžu nawoženja; ně! Pětrje, wono njeđže. A tola dyrbi to hičž, šawoľa tón; hlej! křěžku namaj Šaulikež wulki wotrocž wot-tupi, kiž je šebi dvě šcže naiutowať, a křalzež křhorla dyrbi sa bėrtl lěta, je-li niž předy, šwój dołh wu-runacž. Wón tať sa dvě lěče žanu dať wotwojedť njeje; njech swoju křěžku pscheda; jeho šušod Šilak hižom dawno na to šaka, šo by ju sa swojeho pschichodneho šyna kupit a tón ju jemu derje šapłacži. Gańža temu pschezo wóťišcho napischecžiworečžesche, šo to njeponđže, šo je hrěch a haniba, křalzež křudych ludži do nješboža pschinjescž a šo jimaj s teho žane žohnowanje naroščž njemóže. Wopomni pať tola, luba žona, Pětr s noweho šapoczja, kať šchwarnje by to byčlo, hdy byčmoy šebi tu šahrodnišku žiwnoščž kupicž mohłoj! Šhto dha něť mamoj? Nicžo! mój šebi druhdy šwinjeschto kormimoj; ale hdyž tu žiw-noštku šmějemoj, móžemoj šebi křuwicžku džeržecž, a ty šo tola na butrudžěłanje wuštejisch, mloko byčmoy mohłoj pschedacž — a to je něť drohe doščž — jakojczku kóžde lěto wjasacž, dvě šwinjecži kormicž, jene pschedamoj, druhe řesamoj; štađlo huš, kury, kacžki, hošbje móžemoj šebi džeržecž: to by tola wješele byčlo, niž Gańža? A temu nješabudž na te rjane jabłuka, křuschwy a šlowki, kotrež mohła se šahrody šberacž, a na šolotej, kórk, buny, kotrež mohła napłahowacž. Šhto menišch, Gańža, njeby to křašnje byčlo? Šaj wschať, haj, wotmolwi wona, to by šo mi lubiło, hdyž njebyčmoy trjebałoj dlěje na robotu křodžicž a byčmoy to swoje w swojim hošpodarštwje nadobywałoj; rjenje by to byčlo, hdyž jenož czi křudži křalzežy njebychu byli. Wěšch ty šhto? Ša chžu k nim

hicz a s nimi rěczecz, móžno, so tola radu wjedza, tak bych nam tón dołh wnpfaczili. Nė, rjekny Pėtr, njeħodź ty, Ğanža, ty maśch mjehku wutrobu a njeby tam pola nich niczo wuczińika. Za chzu ł nim hicz. Wjes tym mózesch ſebi ty tu wėz ł tej krowiczkę pſchemyſlicz, hacz chzesch piſšanu cżornu abo czerwjeuu ſchaku abo brunu abo bėlu mėcz; mi by ſo cżornopſhana ſchaka najlėpje lubika!

Na to Pėtr Ğanži ſwoje herbſtwo, te ſchtyrzeczi toleť, woteda, kotrež wona do khamora ſankny, dżėſche do komory, ſebi ſwój nowy ſchórzuch ſwjafacz a poda ſo ł kſalzegom.

Kſalz po prawym ſhorla Wiſchnar rėkaſche, ale doleż bė jeniczi we wſy, kiż kſajeſche, dha bu wón ł krótkim kſalz mjenowany. Wón bė najkħudſchi muż we wſy, kiż mėjeſche wulku ſwójbu, ſa kotruż dyrbjjeſche ſo ſtaracz, warby bė mało a mſda jara niſka. Ł temu bė ſħorik, žona teho runja a na poſledk jene dżėczpo po druhim ł leženju pſchińdže.

Nuſa bė do domu ſalėſta, wón bė pola pjeſarja a kſamarja pożeczowacz a dołh cżinicż dyrbjal a tón jeho jara cżiſcheczeſche. W mėſcze mėjeſche wón bratra, kiż bė nježenjeny a bohaty. Ł lichomnſtwom bė tón ſebi wulke bohactwo nahromadził. Ğaj! tutón muż bė jeho bratr, jeho prawy a jeniczi bratr. Ale wón bė gramna a nahramna duſcha, kotraž žann luboſcz njemėjeſche, kħiba pjenjeżnu. Sa ſwojim kħudym bratrom njebė ſo ženje praſchal, a hdyž tón ł njemu pſchińdže, wo nėkajku podpjeru proſħycz, jeho wón hje-wſcheho ſmiljenja wotpoſa. Ło bė wina, ſo ſo kſalzeg ſhorla na njeho ženje wjazny njewobroczi, też tehdy niż, hdyž bė nuſa w jeho domje najwjeſcha.

Kajki czaſ niſy runje tehdy pola kſalzeg knjejeſche, jako Pėtr ł njemu do iſtwy ſtupi. Wón budžiſche ſebi hnydom prajicz moħł, jow je wſcho podarmo, tu twoje pjenjeſy njedoſtanjeſch. Wbohi kſalzeg nau ſe ſwojeho ſtółza poſtaže, ale kajki wón tola won hladaſche! Zeho wobłėdnjenej lizy wo kħoroſczi ſwėdczeſchtej, noſy bėſchtej ſpróznei a ſtawy bėchu wotpjate, ſo mójeſche lėdom ſtejecz. Zeho žona wó iſtwje ſedžo ſukniczkę, kotrejež barba bė czeżny wuhudacz, ſa ſwoju dzeſzaczlėtnu Guſtkę pſtataſche. Łale pola durjow ſtejo ſwojeho najmjeńſcheho bratſika pėſtonjeſche. Żedyn mjeńſchi hólz na ſhpundowanju

ſedžo ł nėkajtej ſtarej drjewjanej kżiczkę bėrny krajeſche. Druſy tjo hólzy bėchu w ſchuli.

Witajcže ł nam, Pėtrje! rjekny kſalz ł dybawym hłobom, ſchto pſchinjeſceže? Wny drje wėſcže, cżeho dla pſchińdu, wotmolwi Pėtr; wono je dwė lėcže, ſo žanu dań njejeſcže wotwjedł, a tu chzych ja mėcz a runje tak też te ſchtyrzeczi toleť, kotrež ſym wam na waſchu kħėzku pożczik; ja te pjenjeſy nuſnje trjebam. Runje dženka dyrbi to bycz? ſawoła naſtróžany wbohi kſalz a pſchi tym poſaſa ſo nėkajke ſmėjotanje na jeho bjeſwocznu, kotrež bė na pſkapanje podobne! Runje dženka my miſchtrſchtuku cżinimy, wo kotrejež njejeſcže hiſchcže ženje kħyſcheli. Wny budžemy ł wobjednu mój njedželſki laż jeſcz, tón je ſo do dweju maſtrow bėrnów pſchemėnik, to rėka, my ſmy jón pſchedali a ſa to kulki kupili; je-li ſo wam ſechže, móžecže ſobu jeſcz. Kħlėb a butru a hól pał nimamy, pſchetož ſa tſi dny njeje wot teho wſcheho w naſchim domje niż próſħka widžecz byto. Nó, nó! wotmolwi Pėtr, žorty hnacž ł wam njeſħym pſchiſchoł, ja moje pjenjeſy trjebam, a wy dyrbicže hladač, tak je mi wobſtaracže. Ğdyž njebyſchcže moħli, dha bych nuſowany był, waſ wobſtorżicz a tu wėz ſudniſtemu hamtej pſchepodacz. — Ło tola cżinicż njebudžecže, Pėtrje, ſo mje ł mojimi dżėczimi na haſu won wucziſħycz dacže; ja waſchu dobru wutrobu ſnaju a wėm, ſo wy to njećzinicže! Wny macže tola w mėſcže

bohateho bratra, džicže k temu a proščecže jeho, so wam te pjenješy da — dha je mi a wam pomhane! Ach, luby Pětrje, tón je runje tač khudy, haj khudšchi hacž ja — wón nima žanu wutrobu a žanu lubošcž; twjerda je jeho myšl a jeho ruka sanknjená. Kač husto šmy jeho prošly, hdyž šmy hłodni byli, so by nam pomhač, ale wón žanej wušchi nima, so by nam něfajku dobrotu čžinił. A hdy bych ja se žonu a s džecžimi hłoda mumarjecž dyrbjač, wón mi žaneho krosčka dač njeby. Nječ je jemu tón Rnješ šmilny a nječ jemu woda!

So tym bě wšcho s měrom wó jstwie. Sa někotry čžaš pak šo kkalž s nowa prasčesche: Trjebacže dha te pjenješy tač jara nufnje? Žara nufnje — sawoła Pětr, hacž runje šo jemu želniwoscž we wutrobje móžnje hibajche — jutšje hžom dyrbju je mēcž, duž šo staraječe, so je dostanu!

Ach, luby Pětrje, prajesche nětk kkalžowa, kotraž bě hacž šem s měrom platača a plakača, chzecže dha naš do najwjetscheho hubjeištwa storčicž? Ženož na dženkša te bėrny došahnu, kotrež šo tu kraja, jutšje, je-li Wóh žadyn džiw njecžini, dyrbinny wščitžy hłodni byčž. Šdy byšcže wjedželi, kač je macžeri wočoło wutroby, hdyž na šwoje blėde džecži špomina, ja kotrež žanu zyrobu nima, wy byšcže šo nad nami šmilili. Na to nasta čžiščina wó jstwie a Pětrej šamemu bě, jako by šo něfajka šylšcžka do woczow čžišcžecž chžyła. Tola pak na šwoje prjódkwšacže špominajo, kotrež s tej šahrodniškej žiwnošču mješesche, s nowa šapocža pominacž, prajo: Ža wam pomhacž njemóžu, ja dyrbju te pjenješy mēcž. Na to pak kkalž šašo postaje a rjekny: Pětrje, ja bych wam mohł šlubicž, so wam ša někotre njedžele šaplacžu, ščtož šym winojty, ale ja bych khač a to ja nochžu. Kadscho chžu čžinicž, kač tamny wotrocžł w ščenju, liž šwojemu dožniškej k nohomaj padže a jeho proščesche, měj čžerpjenje so mnu, a wy njebudžecže kač tamny jeho šobuwotrocžł, kotremuž bě jeho knješ na jeho próštwu wščitko špusčžikł, wščitko pšchedacž dacž, ščtož mam. — A tola, wotmolwi Pětr hněwny, ja nješym wafch knješ a wy nješcže mój wotrocžł. Nó, dha moje dla, sawoła kkalž a šyže šo s nowa na šwój stólž, šo by kkalž; wšcže, Pětrje, ščto tudy kaju? rub hłoda, tón je ša mnje a ša moju žonu a

ša moje džecži; huš! kač budže to škodžicž, hdyž budžemy wot teho jšcž.

Pětr na to s krotkim postrowjenjom se jstwy khwatašche. Wón pak dom nješdžišche, ale na pola won a tam šo dočho we hšubofich myšlach pšcheshodžesche. Šusto wón stejw wošta, a bě widžecž, so w nim něščto móžnje džekasche. Wón stonašche a šdychowasche, jako by šebi něščto jara wažneho pšchemyšlowač. Na dobo šo wón wobrocži a šašo k kkalžezom do jstwy stupi. Tu bě šo wulka šrudoba do wutrobow dača, ale ani wón ani wona nješčhtaj škowecžko rēcžakoj, jako Pětr s nowa k nimaj pšchindže. Šhorla, prajesche wón, wy šcže prjedy špodžimne rēcže wjedli a te šu mi k wutrobje šche. Ža Wože škwo tač derje šnaju kač wy, a teho dla chžu ja čžerpjenje s wami mēcž, dokelž šcže w tajšej wulkej nušy. Haj, so byšcže w tej šamej kónž njewšali, chžu wjazy čžinicž: ja chžu wam te ščtyrzecži tolet, kotrež šym runje herbowač, požčicž, ja chžu byčž kač tamny mudry šastojnik w jenyh druhim ščenju a rjeknu k wam: wšmi šwój list a pišaj wošomdžesčacž. Šcže s tym s pokojom? Kkalžez Šhorla a jeho žona s woprėdka njewjedžeshtaj, ščto na to wotmolwicž, ale po khwili se šylšami hnučža sawołašhtaj: Šdyž chzecže to nad nami čžinicž, dha naš s haniby a se šadwėlowanja, haj se šmjerce wumóžecže; šaplacž wam Wóh to tawšynt krotčž! Nó, nó; rjekny Pětr, džeržecže jenož hubu, nječ moja žona wam te pjenješy pšchinješ; ja mały šahrodnik njebudu, ale wy budžecže hješ starošczow žiwi, a to je mi lubšcho. A nětk wón kkalžez ludžom wšcho wobšchėrnje rošpowjeda, čžeho dla je tu pšchišchoł, so by šebi te pjenješy žadač. Na to wón, prjedy hacž móžeshtaj šo kkalž a jeho žona jemu prawje džakowacž, se jstwy a dom khwatašche.

Čžim bliže pak wón k šwojej kžėži pšchindže, čžim pomašcho wón džesche. Wšchetož wón šo prasčesche, ščto budže jeho žona k temu prajicž, so je wón nješwėrneho šastojnika čžinił. Š wješekym woblicžom ta jemu napsčecžiwu pšchindže, prajizy: Wšcho šo nanajrjenšcho hodži, Pětrje, ja šym runje pola Šabstokž šušhoda pobyla; tón ma rjanu młodu kruwu, ta deji pjecž kšančow na dobo, tu šym kupiča a šebi butrowu dońcžku pola bėtnarja kšafača; nětk móžemoj šwoje nowe šospodačštwu šapocžecž a hdy

by jutje bylo! Hm, hm! rjekny muž, to móže hiščęze něotre dny abo moje dla něotre měřazy tracž, prjedy hacž tač daloko řmój; ja řym řebi tu wěž hiščęze jedyn krócž přchemyřlil a řym řo přčęřwědčik, řo řo ta maľofahrodniřka řiwnořčž řa naju njeřodži. Ščto? řawoľa řona, řčto bledžiřč, mužo, řruwa je řupjena a ja řym ř hriwny na nju řawoľa. Tač, tač, hm, hm, řtonařčę řětr — a tola ř teje řyleje wěžy ničo njebudže; řyn řo tu ře mni, ja čžu tebi wřčitko prajicž, řač řteji.

Wobaj na to dořho na řawzy ředžeřčtaj. řětr rořprawu dawařčę, řařku nuřu je pola řkalzež nadeřčoľ, řač je řo jeho wutroba wot řmiljenja hnuľa a řač je, řo by řo tym řhudym luďřom pomřalo, řlubit, řo čže jim řwoje řčthyrčęzi toľeť požčicž. řariřa rořřnėwana a pľakajo přčhipořľuchawęę a wjele do teho řečęřčę. Ale na pořľedľ wona řľucžil řhamora, w řotrymž bė wujowe herbřtwo řřhowaľa, wuczeže a wřa te pjenjeř, napjelni řorbil ř bėrnami a přčipoľoži pořrutu řhľėba, prajizy: Wój mamoj hiščęze řti a te namaj dořahnu na řyřly tydžeň. řako wjecřorna čzmičřľa řo počřinařčę řčėricž, džeřčę wona ř řkalzeřom. řow pač nařta řbőžne řwjeřelenje a řarčři ř džečřimi Woha řhwalachu, řiž čľowřte wutroby wodži řaž wodowe řeři. řariřa wjazy řylřow přčelimařčę, hacž ta řhuda řkalzež řwőjba. řa dobročřiwa řonka dom řhwatařčę a bė wjeřėla w duču, řaž hiščęze řenje niž. řu pola Watekež pač řo řane řľowčřto wjazy wo maľym řahrodniřtwje njeřečęřčę.

* * *

Měřazy bėču řo minyle. řětr a řariřa řhobžeřčtaj na robotu řaž prjedy a bėřčtaj řpořojnaj a mějeřčtaj řo derje. řkalzeřom řo řež ľėpje džeřčę; woni mějachu řhľėb a drjevo, džeľo a warbu. řu přčhibėža jedyn džeň ř města pořřoľ ř řkalzež řhorli ř tej powjeřčzu: Wawř bratr na řmjercž řhory ľeži, wón čže ř wami pořečęčęž, prjedy hacž wumrije. řkalzež řhorľa řo řnydom na pucž poda. řdyž do města přčindže, namafa tam wřčitko, řaž bė jemu powjedžene. řeho bratr ľežeřčę w řmjertnyč řtyřľach. Wón ruzy řtyřnywřčři bratra prořčęřčę: Wodaj mi moju njeřmilnořčž a hrořnořčž, přčęčřiwo tebi wopoľařanu! Wjoja duřčha řebi řada, řo by Wőh mi

hřeřčniķej řnadny byl, ale řež řo by ty mi wodač. řlej, ja wumru a njeřožu ničo wot teho, řčtož řym řromadu řdrapač, je řwėta řobu wřačž; ja řym tebe řa jenicžķeho řerbu mojeho řyřčęho řamőženja pořtajil. Wřmi, řčtož wobřėdžu a nječ wot něřka řbože řa tebe řřhadža; woczeřňi tvoje džečři w bohaborječři a napominanju ř temu řnjeřej a wucž je, řwojeho wuja w dčakownym wopomnjenju wobřhowacž. řkaľ bė hotowy ř wodacžu a padže pola řmjertneho řoža na řwojeř koleni, řo by řwoje prořtwy ř tyni řwojeho mřeřazeho bratra řjenocžil. řa hodžinu bė řon njebohi.

řdyž bėřčę pohrjeb nimo, řkaľ na řamt džeřčę, řdžež bu jemu pořľenja wola njebočřicžķeho bratra wofjewjena. Wón dořta na 30.000 hriwnow hotořyč pjenjeř, řjanu wuľku řhėžu ře řahrodu a druhe wěžy a řmachi. řako bė wřčitko řřadowane, wročři řo wón dom. řařke pač bė tudy radořčřiwe wjeřėle, řdyž bė řonje wřčho wupowjeďač! Wřčha nuřa bė řřončřena. Něřko mőžeřčę řo řiwjenje bjeř řarowčřow wjeřčž a džečři mőžachu řo wocžahnyčž, řo něřčto hődneho nawuľnyču. Dčakowanje a řhwalenje, řotrež řo Wohu řnjeřej přčiniķe, nječawęę řaneho řonza męcž.

řkaľ pač řwojeř řonje twjeřdže řařařa, řo řon džeň hiščęze niřomu řľowčřto wo tym prajicž njeřmė, řo řu tajke herbřtwo řčřinili. Wón čzyřčę něřčto wuwjeřčž, řčtož bė jemu na dompučzu w wyřľach řečalo. řeho dla wón ře řonu dořho řadu řľadořawęę. řa druhe ranje wón řařo do města řhwatařčę. řřčėb wjecřorom dom přčindže a mějeřčę přčři řebi jenu papjeru. ř nej řo wón na męcje ř řětrej a ř řariři poda. řako bė řimaj dořny wjecřor prajil, pořľicži řimaj tu řamu a prořčęřčę jeju, řo dyrbitaj ju přčęčřitacž. W nej pač toľe napilřane řtejeřčę:

Šřudniřki řamt, 12. junija . . . Dženřa je řkaľ řhorľa Wriřčnar ř W. řahrodniřku řiwnořčž řat. řr. 22 w B., řotruž řan Wohot wobřėdžeřčę, řa 1200 toľeť řupil, a wupraja řo, řo dyrbi řo tuta maľofahrodniřka řiwnořčž ř jeneř řruwu a jeje čjeľečřom, ř dwėmaj řwinjecřomaj, ř pořnyimi řnjemi, řotrež na polach řteja, ř řrawu na řuzy, ře řadom na řčtomach řahrody, řaž wona řteji a ľeži, řětrej

Matekej a jeho žonje jako dołha-řwobodne wob-
bedženitwo pšchripřacž. To a so řo kupny list
Matekej posdžišcho poda, wobřwědča po wěrnosći
Hendrich Mula, hamtman.

Řětrowej ruzy řchepotashcej a hdyž bě hacž do
kónza wřchitko pšchecžital, na Ğanřu pohlada, kotraž,
ja jeho řhribjetom řtejo, řo njebě woftajicž wofła,
řwojej módrej wocži na tu řadnu hamřtku papjeru
wobrocžicž a wřcho řobu pšchecžitalcž. Rořymišcy ty
to, řo ju wón prařchecše. O haj! rjekny wona, tař
wjele wěm, řo je něř ta wulřy požadana mařofahrod-
niřka řiwnořcž nařcha. Na to řo wón na řkalza
wobrocži: Wř drje macže ř namaj řwój řort abo je
řo wam rořomeřř pšchekipnyř; řěčje, kař řo to ma!

Na to řkalzeř řhorla Řětrej a Ğanři wřchitko
pomjedawše, řchtož hiřchcže njewjedžiřchtaj, řo je wón
po řmjercži řwojeho bratra ř wulkemu bohactwu
přchicřhoř. Ğako bě řwoju wutrobu wuřřpař, přchimny
wobeju řa ruzř, prařizř: „Ğapřacž Wóh!“ řym wamař
prařiř, hdyž běch w najwjeřřchej nuřř a wój w řřche-
řcžiřanřkej řmilnořcži ře mni přchiridžeřchtaj a mi řwoje
pjenjeřř a druřhu pomoz řticžeřchtaj. Ğa wamař Wože
dla waju lubořcž něřkař narunam. Wořřchejřtaj mi to
wjeřřele, řo to cřinřu; wopyřtajřtaj mje řhroble, hdyž
do měřta přchiridžeřtaj, ja tam ř tymi mořimi po-
cžahnu. W Wože mje!

Řidowřřki huěw.

Na řidow řo w Ğěmřach a w druřich krařach
řařořnje řwari. Woni wjedža lud ř řeřcřř wuřřřacž,
a lud je řřpny dořcž, řo řebi to lubicž da. Řidři
ř rukomaj njedžeřřaju; mařo jich je, kotřřiz něřajře rje-
mjeřřbo abo burřřke džeřto dořkonjeju. Wjeřřřchi džeřt tu-
teho luda ma ř přchekupřřtwom řwoju warbu. Woni
kupřřa a přchewawaju a na lichomniřřtwu řo wuřřejja,
jim lute bohactwo do řřina pada. Najbohactřři po
řřřřm řwěcže řu řidowřřřř pjenjeřřni ludžo, to řeřa cři
řami bjeř nimi, kotřřiz ř pjenjeřřami wikuřřa. Woni řu
leřni a wuřřtořni w licženřu, řo w tym nař řřchecž-
janow přchetrjedřřa. Ğiřom w řchuli řo to poķaře,
hdyžež řo džeřcži řidowřřřřch řřarřřch přchew druřimi
wuřřnamjenjeřřa. Ğa to řwědčři řcžeřhowazřř podawř.
Řidowřřki nan mējeřřch hólza ř mjenom Ğřaak, kotřřiz
bě, to ma řo jemu ř cžeřcži prařicž, jara pilny we
wuknjenřu. Wořřebny dar mējeřřch w tym, řo wjedžiřřch
derje licžicž. Ğeř hdyž ře řchule dom přchiridže, hoto-
wawřch jemu to najwjeřřch wjeřřele, hdyž móžeřřch licžicž.
Ředny džeřt w nanowej řřwi ředžeřřch a bě na wulřej
papjerřř wobřchěrne licženje nařřajř. Ğako nan dom
přchiridže, jeho přchi tym trjedři a řo jeho woprařřa:
Ğřaako, mój luby řřnyřo, řchto ma to na řebi, řchtož
tu na tej papjerřř řteřř? Ğano, wotmolwi na to
Ğřaak, ja řřm wulicžřř, kař wjele by to wucžiniřo,

hdy by našch wótz Abraham tak mudry był a jenož jedyn jeniczki pjenjež nalutował a tón sa 10 proz. na dań dał a by šo dań k dani hromadžila; wěšch, šhto by to wucziniło hacž do džensnišeho dnja? Wožo, ty prawy, wotmolwi nan, šebi hłowu drapajo, na to šo ja hišhcze njejšym dopomnik, so by to našch wótz Abraham czinicž mohł! Za pak to tež wjedzić njecham, kak wjele by to wucziniło, ja bych šo hewał na našeho wótza Abrahama hněwacž a jeho do wěcznošcže satamacž dyrbjal, so wón to njeje czinił!

Bóle šaparash, bóle šmjerdži.

Škawny rěcznik k. M. w L. jene ranje lědy šwoju expediziju wotewri, jako šo šylnje wo durje kłapashce. Wulki dolhi muž do jstwy stupi a hdyž bě dobre ranje prajil, na tołšte lizo s porštami pokasa, kotrež bě na jeho bješwoczju widžecž. Šhto chžecže,

šo k. M. prasha, šhto je wam šwadžiko? macže subyholenje, so je wam lizo šacžekko, dha džicže k mojentu šušodej subowlěkarjei, kiž pšchypódla bydli, tón budže wam pomhacž. Wóh šwarnuj, wotmolwi tón muž, k wam ja wo pomoz pšchińdu; wy šcže wuwofaný a šhwalobny rěcznik; moja žona je mje nabila a mi tajku plistu wotkožila, so šo na waš s tej próštwnu wobrocžam: wobškoržcže ju na šudniškim hamcže, so

by ša to kšostanje dostała! Šj! rjekny rěcznik, šhto dha budže šo se šwojei žonu hadrowacž a biečž; to je njepršhistojne a nješchescžijanske czinjenje muža. — Šnaječže dha moju žonu, knježe, prašcheshce šo tón muž, poł šo šmějo, poł płakajo. — Ně, nimam tu cžecž, wotmolwi rěcznik. Ach! hdy byšhcže ju snali, mój luby, dha njebyšhcže nicžo wjazy prajili, šdychny tón muž. Šhto dha nětk po prawym chžecže? — rěcži k. M. dale — ju wobškoržicž, so wona to wjazy nječžini abo chžecže na džělenje mandželštwu prožeš šapocžecž? Šdyž pak macže to w myšlach, dha je pšchede wšchitkimi wěžami trjeba, so wěšte pjenješ, ja chzu prajicž dwazyczi hriwnow, šapožicže, hewał šo nicžo šawješcž a wuwješcž njehodži! Tejto pjenješ nimam, wušnawashce tón mužik. Nimacže dha žadyn kredit abo někoho, kiž by wam něčyto požcžicž mohł? praji k. M. Šo dlěčajim rošumšplenju tón mužik wješešy šawoła: Š haj! kredit mam, cžeho dla niz? hałle dženk rano je mi našch forczmał tji palenzy na kredit požcžil! Wy njebolako, šwarješche na to k. rěcznik s wótrym hłowom, hdyž wy tak šahe rano hižom žlołacž šapocžinacže, dha ma wascha žona dobre prawo, šo na waš hněwacž a waš k štróšboscži nucžicž; džicže dom, dajcže žonje dobre šłowo, budžcže štróšbišchi a hladajcže šo picža, dha nješmějecže žane tołšte lizo! Ach! hdy byšhcže jenož moju žonu snali, žalošcžeshce tón mužik, dha mi nihdy na nihdy tajku dobru radu dali njebyšhcže; ta je kaž žiwy šatan a njepopišcheje mi žanu jenicžku šchlenžu! — Płakajo wón wotšal džěšche a je šebi najšterje hišhcže jedyn šchczipak na kredit nalecž dał. Najšterje je jemu potom tež druge lizo šacžekako, a to je wšchěm prawom, mēnjeshce k. rěcznik.

Šhto je šo w šwěcže podalo?

Wšchedženak šwoje lěto, w kotrymž wón šwojim cžescženym czitarjam šwoju kóždolětnu rošprawu dawa, wot Michała do Michała licži. W tutym cžaku je šo loni wjele wješešeho, ale tež wjele šrudneho podalo; wjele jubilejow a kwašow, ale tež wjele mordowanjow a wjele hrošnych podeńdženjow je było, lute šnamjenja, s kotrychž móže šo wuknyčž, cžeho mamy šo nadžijecž a cžeho šo bojecž.

Spominajmy najprjedy na to wješeke, sčtož je šo mělo! Prajach, so šu šo wěste jubileje šwjeczike. Tak šmy tu w Sakskej měli polstaletny jubilej nafscheje krajneje wustawy. Tajka wustawa je wěšty šlub, bjes wjerchow a ludom jeneho kraja sčinjent a wobtwjerdženy, w kotrymž šebi wobaj šwoje prawišna pšchiblišchnosče saměščitaj. W tajkej wustawje wjerch šlubi, so njecha šam po šwojej a šwojich ministrow woli naležnosče kraja srjadowacž, ale wschelke šakonje, kotrež šo dadža, dyrbja šo prjedy pšches šejm, na kotryž lud šwojich šastupjerjow wušwola, wuradžicž a ša dobre spóšnacž. Š džaťom mamy póšnacž, so šmy wot lěta 1831 šem lutyh dobryh kralow měli, kotřiz šu wustawu a šwój šlub dzerželi: Šjedricha Augusta, jeho bratra Šana a něť jeho šyna Alberta. W běhu tutyh polsta lět je šo wjele dobryh a wužitnyh šakonjow dačo, so našč kraj a lud njeje našad woštal, ale je dale krocžik a na šwonkownyh šbožu pšchibjerač. Tež našche Šeršowstwo njeje ženje šakomdžene abo podtkóčžowane byko. Ščtož šerbštu narodnosč a rěč nastupa, dha je šo ša to štarako, so by šo jej to prawo šakhowako, kotrež ma šebi w šyrkwi, w šchuli a pšched šudom šdobnje žadacž.

Druhi tajki jubilej bu w Šajerskej wobendženy. 700 lět běchu šo minyke, so šu se šwójby Wittelsbachštych wjerchow kralojo na šajerskim trónje šedžili. Wěricž móžecže, so je lud dopomnjenje na to se wschej šwjatocnosčju šwjeczik a tutu škladnosč wital, něťotryž kuliz šarancž šwojeho dobrego šajerskeho piwa wušpróšnicž a š tym šlawu na šwojeho krala wunješč. Šón pak pšchi tym nihdže njeje widžecž byk. Šudwik II. ma to waschnje, so š wjetšcha na šwojich rjanyh hrodach w potajnosčzi, wot šwěta šdaleny, pšchebyna a žiwjenje šamotnosče wjedže, kaž ššchženit Šan w puščzinje, najšterje pak š tym rošdželenjom, so niz kaž tamny jenož škóčžki a lěšny měd jě. Šutón Šudwik je šubowat mušiki a theatra a do šwojeho šlowneho města Mnichowa jenož šti abo ščtyri trócž ša lěto pšchindže, so by ša šebje šameho — žana dušcha šo pšchi tym wobdželicž nješmě — něťajki theatrovy kruč hracž dač. Šewak ma wón šwój lóšcht nad tym, so w rjanyh šajerskich horach jedyn nowy hród po druhim, jedyn pšchezo rjenišchi

hacž tón druhi, twaricž dawa. Šón to derje móže, pšchetož wón je bohaty a nima žanu žonu a žane džeczi. Šžeho dla njedyrbjač šebi to popšchecž? Šerje jemu, so móže šebi wobčežnosče kralowanja se šchije šwalicž.

Ššeczi jubilej wójwoda Šylem w Šraunšchweigškej šwjeczješche. Šeho štaršchi bratr Šhorla, kiž šo njebe dušchnje šadžeržak, bu w l. 1830 wot luda š kraja a š tróna wuhnaty. W šaprleji 1831 šo Šylem na tuto měšto šyny. Šošta lět je šo š mudročju a se šprawnosčju ša šbože maleho kraja štarak. Šjemóže šo teho dla ludu ša ško měčž, so wón šwojemu wójwodže šwědčženja džakowneje pšchiwišliwosče dawasche. Šwójwoda Šylem je 75 lět štary a nježenjeny. Šrašcha šo teho dla, ščtón na jeho měšto štupi, hdyž wumrije. Šow šo wazne pak — pak pokazje. Šak budže šyn něhduškeho hannoverškeho krala po štarym waschnju wjerchow herba — ale tón, dokelž bu Šannoverška w l. 1866 horješběhnjena — njecha ničžo wo žanym šwjastku š němškim šhěžorštwom wjedžicž — pak němški šhěžor a pruski kral šwoje prawo, kotrež po šdacju ma — na tutón kraj wobtwjerdži. Šo našchim mēnjenju by pošlensche najlěpšche byko. Ššchetož te wschelake male wjerchowštwu a wójwodštwu, kotrychž wobštacže šebi wjele pjenješ žada, ša ludowe šbože a wulki němški kraj žadyn wužit nješju.

Š ščtwórtemu čžemy pšchšpomnicž, so je šadenški wójwoda, pšchichodny šyn šhěžora Šylema, šwój 25lětny mandželški jubilej měl a so je jeho lud, kiž wjele do njeho džerži, jemu pšchi tym čžekne woopšakšma šubosče dawak. Šmóže byčž, so je šo šandžene lěto něťotra šwójba š wyškeho a niškeho štawa teho wješelicž měka, so je šwjast mandželštwu, pšched 25 abo 50 lětami šwjastany, hacž šem njerostorhjeny pšches šwjercž džeržak. Šeli so je w šerbškim kraju a ludu něčtón tajki wješky a šbožowny jubilej šwjeczik, dha šebi pšchedženak š tym dowola, tajkim jubilaram tudy šwoje „daj Šoh šbože!“ pšchiwofacž.

Šandžene lěto šu šo tež wulke a male kwapšy hotowake. Šěťotry wošobny knješ a něťotry mały muž je šo woženit. Šo tym jenož šawniške a žyrkwinske kniži šwědčženje dawaju a najbližšchi pšchecželjo, kotřiz šu byli pšchepošcheni a šu šwoje kwapšne

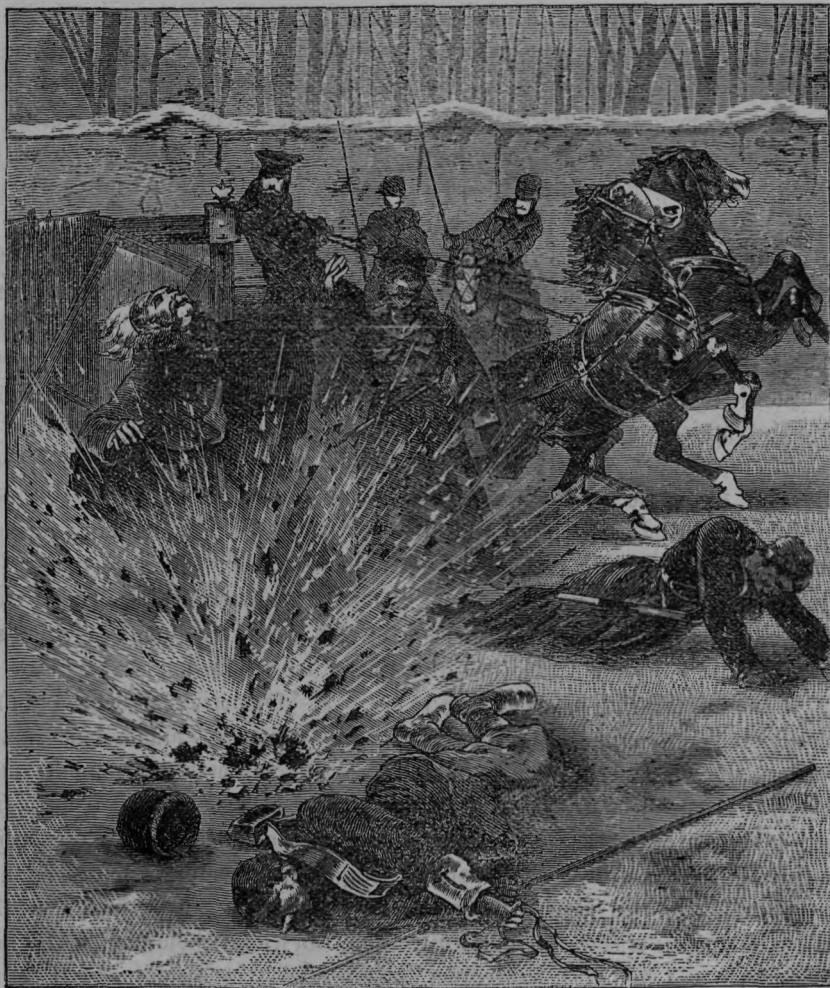
dary woprowali, febi něšto wo tym powjedachu. Hdyž pak maju kježorojo a kralojo w swojich swoj-
bach žentwy a kwapky, dha so se wschēm prawom
w nowinach a protyřach wobschernje wo tym piřche.
To je so stało, jako so 1) syn awstriskeho kžezora,
krónprynz Rudolf, s belgiskej prynzeřynu Stefaniju,
2) najstarschi syn
pruskeho a něm-
skeho krónprynza
Bjedricha, prynz
Wylem, s Wikto-
riju Augustu,
Schleswig = Hol-
steinskej prynze-
řynu, 3) Viktorija,
džowka baden-
skeho wójwody,
se schwedenskim
krónprynzom Gu-
stavom sańdzene
lěto wěrowasche.
We Winje, Bar-
linje, Stuttgarce
a w Stockholmje
su so pschi tutych
skladnosćach tu-
tym młodym wo-
ženjenym wulke
poczěsczowanja
se strony luda
dostale.

My njechamy
na to saponnicž,
so je sańdzene lěto
němski rajchstag
abo fejm swoje
pokšedzenja w
Barlinje mět a
so je wschelake dobre a mjenje dobre saronje wu-
radžik. Róždny lěto to šonjenje czinimy, so
pienjeřy nihdže dořahnyč njechadža. Teho dla febi
Bismark, so by je dobył, stajnje to a druge wu-
myřli, šchož by jemu dobru skladnosć dało, dawki
napołožicž abo powjetřiciz. Szejm njeje wschitko

pschijał, šchož bu wot njeho žadane. Na piwo-
warjenje dyrbjesche so wjetřchi dawł položicž —
rajchstag pak prajesche ně, radšcho na palenzpalenje;
ale na to rjekny Bismark ně, to njeńdže. Wot tych,
kotřiz t wojerřtwu kmani njeřbu a po tajkim šlučicž
njetrjebaju, chyzsche febi Bismark wěřty dawł žadacž,

ale do teho njebu
řwolene. Sa dže-
laczerjow w fa-
britach a sa khu-
dych dyrbjja so
s němškeje krajnje
pokladnizy wěřte
pienjeřy jako pod-
pjera płacizč —
namjetowasche
Bismark, ale t
temu rajchstag
žadyn prawy
lóscht njeřpokařo-
wasche. Čzi bo-
haczi ludžo, kotřiz
s pienjeřami wi-
tuja, maja wěřty
dawł dawacž, wot
kotrehož řu dotal
řwobodni wosta-
li, bu postajene
— a t temu so
haj prajesche, ale
tón dawł je jara
mały, kotřiz řu
febi wumyřlili.

Řizom s tuteho
krótkeho psche-
řlada teho, šchož
je so na něm-
skim fejmje wu-

Škonžowanje ruského kžezora Alexandra II.

radžiko, je widžecž, so w nim žana prawa pscheř-
jenosć njeje. Róždny ratař pak wě, so, hdyž wora
a jedyn kón abo woł jow, druhi tam čžeňnje, žana
prawa runa bróřda nastacž njemože. Tak je tež
w krajnych naležnosćach, so so ničžo praweho do-
řonjecž njeřhodzi, hdyž knježerřtwu a ludowi řastupjerjo

psches jene njejsku. To pak je we wschitkich krajach tak, wošebje tež w Awstriji. Žana jednota, luta swada. Estlowjenjo tam s Nemzami psches jene njejsku. Měr žiwi, njeměr žerje.

S tymi bny hižom na to trječili, sčtož je šo šandžene leto šrudneho měto. Najšrudniše pak bě

to, sčtož je šo w Ruskej pobačo.

Běšče 13. měrza 1881 — jenu nje-dželu — popoždiju wokoło 2 hodžinow, jako šo kžezor Alexander II. w Pětrohrodže po hašy dom do šwojeho hrodu wjesesče. Na dobo bu s dnamitom pjelnjena bomba na jeho wós czijšnena.

Wona s wulkim wrjeskotom rošbuchny a kžezorowy wós na wjele kručow rošleczi, a nekotji, kotřiz nimo džechu, buchu ranjeni a powaleni. Kžezor, kotremuž šo hiščeže žana škoda stala njebě, s wosa wustupi, šo by sa tymi ranjenymi pohladač. Duž

bu s nowa tajša bomba k jeho nohomaj czijšnena, a hdyž ta rošlecza, bu wón wot njeje na šmjercž ranjeny. Pošmowy wón k semi padže a bu na to do šwojeho hrodu wjeseny, hdyž bóršy wumrje. To běchu nihilistoj wuwjedli a nekotři wot nich buchu popadnjeni. Woni šu tute mordowanje se šwojim

žiwjenjom šaplaczič měli, pschetož woni buchu k šmjercži wotšudženi a wobwěšnjeni. Wulke žarowanje nasta w žylym ruskim kraju, haj, po žykej Europje dla tuteho bjesbóžneho njeskutka. Pschetož Alexander II. bě wot wjetšeho džela šwojeho luda lubowany. Wón bě na šbože teho šameho šmyšleny,

hdyž tež njeje wschitko špěschuje došč wuwjedl, sčtož bě sa mušne špósnač. Teho dla mějesče wón bjes wyšokimi kraja tak derje kaž bjes niškim ludom wjele nje-pscheczelow a czi běchu šo hižom dawno na to šjenocžili, šo bychu šo na nim wječžili, dokelž jich žadanja dopjelnicž njechasče.

Sčto pak je jim tute hrošne mordowanje pomahačo? Čón šamy džěn stupi na š krowju šwojeho nana wobkřepjenu trón jeho šyn Alexander III. Na druhi džěn dyrčjachu wojazyž a wschitžy krajni šastžinžy jemu šwěrnosčž

Pschibahanje šwěrnosčže.

pschibahacz, sčtož ma šo w Ruskej, kaž tutón wobraš polaže, na jara šwjedženške waschnje pod nawjedowanjom najwyschšeho duchownštwja štačž. Wšchón šwět s wežipnosčžu na noweho kžezora hladašče, hačž wón, trašcheny wot teho, sčtož bě šo s jeho nanom stalo, šwojemu ludej a krajej wjetšchu šwobodnosčž

spožeci. Hacz sem so niczo njeje stalo, s czehož by so widzecy dało, so to budze, a teho dla nihilistowo snutska a swonta Ruskeje, hacz runje su na wschodach botach tyscheni a pschesczéhani, tež tutemu khezorej kmjercy a srudny kónz hroža. Wo prawdze, žane wjekele to njeje, w tajkim kraju s khezorom bycy a na trónje sedžo so na wschitkich stronach pohroženego wjedzicy. Radzija pak tola je, so budza pomaku te wschelate njeznamosce, kiž w tutym wulkim khezorstwie lutu njespokojnoscy s budzujawotstronjene a so tam lepsche czasy sesthadzeja. Wóh to dai!

Podobny njestutk je so w Amerizy podal. Tuta Amerika je jako sbozowny kraj wurwolana. Tam žyly byly europiskich wobhydlerjom, tež kamj Serbjo, wuczahuja, lepsche sbože pytajo a doczajajo, hacz je tu domach wuziwaju. Ale wscho skoto njeje, sctoz so bnyšcezi. Pschemyhl sebi to kóždy sweru, prjedy hacz swój wóznny kraj wopuscezi a so do daloteje njesnateje zuby s tymi swojimi poda, hacz to stare słowo prawje nima, kotrež praji: Wostan w kraju a žiw so po prawdze. W Amerizy žadyn khezor ani kral ani wječy njekezi, to wescze. Tam je republika a lud sebi kóždy čtyri lěta swojeho präsidentu wuswola. Zako tajki bu loni James Abraham

Präsident Garfield.

Garfield s. wjetschinu hłošow postajeny, muž, kiž polne dowěrjenje luda wuziwawše. Wón bě wot delkach sapoczak a psches wulku pilnoscy a sprawnoscy pschewo wyschšo krocil. Dželaczet, pohonc, pschetupz, ratač a na posledk rěcznik bě wón byl a so wjele prózował, so by něšto hódneho nawuknył. Ale wschudjom a w kóždyh stawje a fastojnstwie, w kotrymž bě stał, so wón jako wschitny, pschistojny muž potaja, tak so bu wošebje sa hódneho spósnaty, swětno naležnosce teho wulkeho kraja fastupiczy a srjadowacz. Zako präsidenta wón na to džeržeshe a myšleshe, so bychu so wschitke fastojnstwa se sprawnymi mužemi, kotřiž niž na swoje, ale luda lepsche dželaju, wobšadziše. Kóždeho šlepza wón do škužby njebjeriše. Wěsty Guiteau, njeznamy a lidorač, bě sebi wjele prózy dawak a präsidentu Garfielda nadběhowak, so by tón jemu nětajše dobre město pschipołasał.

Wschitke jeho próstwy pak buchu jemu sapowjedzene. Sctoz tón njebolak sczini? Zedyn džej chyzsše Garfield na železnicy něhdže sapuczowacz, duž Guiteau na dwórnišcezu pistoliju se šuknje wuczahny, na njeho tsěli a jeho straschnje rani. Na tute rany je Garfield wjele njedzelow khoru ležak a s wulkimi boloscemi so bēdzicy měł. Lekarjo sebi wulku prózu dawachu,

tuteho muža pschi žiwjenju sđeržecž, ale wón dyr-
bjesče tola naposledt wumrjecž. Rajki je to tola
frudny cžas, w kotrymž žadyn wjerč a žadyn präsi-
denta psched kulemi mordarjow wěšty njeje! Wono

Stoczmy hišcže kětje s Ameriki do Afriki a
wot tam do Franzowiseje. Rozhladajmy šo na
khwilku tudy. Präšident republiki Jules Grévy swoje
fastojnstwo w duchu ponižnosče a s mudrosčzu wjedže,

Tuniski bey.

je wschudžom, w Amerizy tak derje kaž na europiskim
dubowym štomje, horka kaž delka něščto šnite a
šla khorosčž kšesecžijanski lud tyschi. Najbóle šnite
a kšore šu pak našče dusče. a wutrobhy. Po-
lěpsčujmy šo, dha budže lěpje. —

ma pak swoju lubu wusu s tym mužikom kiž šo
k temu powołany cžuje, junu jeho našlědnik byčž.
Gambetta to je, kiž je niz jeno hordy na to, šo ma
wjele pschwišowarjow, ale kiž čže tež we wsčěch
wězach přeni a najmudrišči byčž, psčes cžož je šebi

sozialistow a kommunardow, kotřiž ƚu nihilistam w Ruŝowskej podobni, ł njeŝcheczelam ŝezinił. Eži bychu najradŝo w Franzowskej knjeŝtwo na ŝo ŝtorhnyli a teho dla ŝchczuwaja a ŝwarja a leŝtruja w ludowych ŝhromadžiŝnach a w ŝwojich nowinach, ŝo to na ničo podobne njeje. S tymi Gambetta dđerzecź njecha, doleź ma ŝwoju hwojczku ŝam ŝa ŝo. Wón pať je jemu wězku ŝapleť, kotraž Franzowŝam ł žanej wulkej czeŝci a ł žanemu wužiťkej ŝluźicz njebudže. Franzowŝojo mjenujzy to ŝabyć njemóža, ŝo buch u pŝchod džeŝacź lětami wot Němzow na hubu dyrjani a ŝo ƚu we wójnje pŝchěrwal. Ešo wjeczicz a ŝhubjene ŝhwalobne mjeno ŝaŝo dobyć, Lothringŝku a Eŝŝaŝ, kotrejž ƚu wotŝtupicz dyrbjeli, ŝaŝo wŝacź a němŝki kraj wurubicź — to by jich lóŝt był. Gambetta je tón muž, na kotrehož woni ŝwoju nadžiŝu ŝtajeja, a tón wŝať wě, jich ł leŝczu w tym wobkruczicz. Wjele millionow dobrych pjenjes, kotrychž maju woni doŝcź a na doŝcź, ƚu te lěta ŝem na wudokonjenje ŝwojich wojerŝkich naleźnoŝczow waźili. Hižom dawno bychu ŝwětej rady chzyli poŝaŝacź, ŝchto tute jich wójŝto ŝamóže a ŝo je wŝcho w najlěpŝim rjedže. S Němzami abo ł druhim ŝuŝodom někaŝku wójnu ŝapoczecź, ŝo tola njeŝhroblichu. Duž ŝwojej woczki do Afriki wobroczichu. Tam wobŝedža kruch kraja, kotrehož hłowne měŝto je Algier. Žich ŝuŝod tam je rubjeźny lud a kraj Tunefiŝta, tať mjenowany po jeho hłownym měŝczje Tunis. W tutym kraju roŝtaŝowajŝe, po prawym poddany turkowŝtemu ŝhěžorej w Konŝtantinoplu, wěty bey, ł pŝchimjenom Muŝtapha. Tón bē dobra duŝcha a lēnjeho ducha, ŝo ŝo mało ŝtarajŝe wo naleźnoŝczje ŝwojeho luda a kraja. Na teho Franzowŝojo ŝo mēricź wobŝantnychu. Dobra wina ł temu ŝo w tym ŝficzejŝe, ŝo wŝchelaťe džiŝwe ludy, kotrejž pod knjeźerŝtwom tuteho tuniŝkeho beya ŝteja, woŝebje Krumirojo, mohamedanŝki rubjeźny lud, wŝchelaťe rubjeźne nadpady na te krajiny cziŝnjachu, kotrejž pod algierŝke knjeźŝtwo ŝluŝcheja. Tunefiŝki bey móźny doŝcź njebē, temu wobarać, a wyŝche teho bēchu Italiŝzy hižom dawno ŝpytali, jeho na ŝwój boť ŝwinyć. Teho dla to Franzowŝojo jaťo dobru ŝkadoweć witachu, tu někaŝku wójnu ŝapleŝcź. Woni na lóďkach ŝwojich wojaťow do Tuniŝa pŝchewjeŝechu, wŝchelaťe kupiczki a twjerde měŝta, w kotrychž

žani njeŝcheczeljo njebēchu, wupuŝczichu a wobŝadzichu a do Pariŝa piŝachu, ŝo ƚu wŝchudźom dobywaťŝzy wojowali. Po prawym je ta zyła wěz tať wupanyła, ŝo je ŝo tunefiŝki njemóźny bey jim zyłe poddacź dyrbjal; ŝo te džiŝwe ludy jim na wŝchēch boťach klubu cziŝnja a do puŝcziny a do ŝwojich horow roŝczēkaju, do kotrychž wojazy jim ŝlēdomacź njemóža; ŝo wulka horzota a ŝta ŝhorocź pŝchēŝ mēru temu wójŝku ŝchodźitej a ŝo mało dokonjeja, ŝhibaj ŝo měŝta a wŝy ŝpala a wurubja. Milliony dobrych pjenjes ƚu Franzowŝojo na tutu wójnu waźili, tyŝazy a ŝaŝo tyŝazy wojaťow ƚu tam hubjenu kónz wŝali a žadyn wužitk, žanu czeŝcź tam njeodobudu. Trochu ŝwēŝchne ŝo nam to ŝda, ale nam móže teź lubo być, ŝo je knjeŝ Franzowŝa pŝchēŝ tutón tunefiŝki cžah nuŝowany, w Europje mēr dđerzecź. —

Teź w Żendźelŝkej ma knjeźerŝtwo ŝwoju lubu nuŝu a njecha tam ł žanemu prawemu mērej pŝchicź. W Irlandže a w ŝamej Afrizy, hđžež ma Żendźelŝka ŝwoje wobŝedžeŝtwa a burjo ł tym, ŝchtož je ŝo jim lubiko, njechadža ł pokojom być, ŝo někaŝki ŝuźož žehli, ł kotrehož móže wulki wohen naŝtacz. — W Turkowŝkej tať wonhlada, kať wo iŝtwe ŝhoreho muža a knjeŝ ŝultan a jeho ŝhěžorŝtwa mataj ŝo dale bóle hubjeŝcho a njemóžetaj ani wotthoricź ani wumrjecź. W Rumunŝkej, Boŝharskej, Eŝerbiji a w Eźornych Horach ŝo tu ŝhwilu ludžo bjes ŝobu ŝnjeŝu, ŝchto wē pať, kať dohlo! W Eŝpaniŝkej a Portugaliŝkej, hđžež je po prawym wēczuje někaŝka hara, je trochu mērnje. W Italiŝkej bywa republikaŝka ŝtrona pŝchēzo móźniŝcha a w Dānemarku ma miniŝterŝtwo ł tym kruchom ŝejma, w kotrymž demokratiŝzy ŝmyŝleni burjo ŝedža, ŝtajnu wójnu. Eŝamo w Eŝwebŝkej wŝcho bjes hadrowanja a pŝchēfory nje woteŝdže. W jnym jenicźkim kraju wŝchitko je a dže, kať być dyrbi. Tam žana ŝwada a njejednota njeje. To je we wjeŝchowŝtwe ł mjenom Lihtenŝtein. Tam je mały paradiz. Kraj njeje wulki, nimale 1 kwadrat-milu wopŝhimazy. Wójŝto wobŝteji nimale ł 25 wojaťow a wot nich je wjeŝcha poľozja wyŝchťow. Eŝchtož pať je najwoŝebniŝche, lud žane dawki płaćicz njetrejeba. To je ŝboźowny kruch Europy — tam dajcze nam cžahnyć, hdyž ŝo nam jow pola naŝ ŝtyŝcze!

Krawczek Schewcz a Schewczek Krawcz.

Rano je a hordy kłapon na kłopiczcy hnoja steji, frowj ranischi kłerłuscy spewajo. Wo istwy kłeże, k kotrejzj tón mały dwór kłuscha, w kotrymż so tutón kłapon se frowjimi knjenjemi kurami pschekłodžuje, fedi muž. Wón s hamorom możnje drzewjane hosdziki do noweje pódusche klepa, kotruzj je na stary czrij platak. Bjes woczomaj wón kłetro hñewny a wobuzny wonhlada. Sda so, hdyż wón tak klepa a bije, so febi na něho myšli, kotrehoż by rad nabik. Włazij, bórboze wón, hdy bych tebie pod mojim hamorom mēl, dha bych cze woinjeczjik kaž kozu. Włazij je jeho fwał, bratr jeho njebo- cziczkeje żony a samozity bur, wón pak je kłudy schewcz, s mjenom Krawcz. Szwat Włazij ma niz jenoż wjele pienjes, ale tež jeniczkeho fyna, a schewcz, kiz žane pienjesy nima, ma jeniczku džowfu. Szwatowy fun Matej je njełniczomnik, lósy, hruby, njerodny młodżenz; schewczek Kłatrżinka pak je pēna, rjana, pózcziwa a pilna holza. Szwat Włazij je febi wumysłik, psches žentwu s Kłatrżinku fwojeho shubjeneho fyna, kotremuż fu pienjesy rosonczk a kłowu sa- wjerčzike, sahójicz. Krawczek Schewcz pak je k temu prajik: To mi do myšlow njespchindže, so bych to pschidał. Psches tute „né!“ wulke njespscheczestwo bjes tymaj fwałomaj nudyri. Włazij bē so w forcznje kłwalik, so budže pak tola teho hordeho schewca nuczicz, haj prajicz. Pschetoz, bē wón pschitajik, wón je mi 300 hriwnow winojty a s tymi chzu ja jeho pēnje schwifacz. Tajke kłowa bē něcht Krawczek schewczek pscheradzik a teho dla je tón sly a hñewny.

W kłeżcy s napischeczja teje, w kotrejzj tute ranje schewcz hñewnje na fwoju pódusch klepa, fedi na blidže pschi wofnje czeńki mužik a schije a platak je wischey pilnosczju staru piteschu, febi wjekele hrónczko hwiśdajo. To je Schewczek Krawcz. Hdyż bē Krawczek schewcz se fwojim džetom hotowy, stupi wón k wofnej a je wotczini. Wón chze so roshladacz, hacz je wonka rjenishe wjedro, dyżi pola njeho nutška. Dobre ranje! wofa na njeho s dybawym kłofom Krawcz, dobre ranje, fušodže! czeho dla fy tak hñewny? Hm, hm! ja hižom wēm, czeho dla; twój luby fwał Włazij je wina! Tón by mój fwał bycz dyrbjak, ja bych wjedzik, scto bych s nim czinił. Pschi tym wón fwoje wulke nożizy pschimny, jich hubu wot- zini a saczini, kaž by posnamjenicz chyzł, scto by wón doczafacz mēl, hdy by jemu pod ruku pschischol. Na to fušod schewcz fwoje wofno fmejo saprašny. Krawcz pak žaneho mēra nima; wón so se fwojeho mīda funje a w bunzlach se jstwy kłwata a k fušodej dže. Kłótsiko, praji wón tu, hladaj so; wczera bēch w forcznje a tam so Matej psched fwojimi towat-

schewi wulzy czinjeshce, so budže dženska s twojej Kłatrżinku kłub czinicž. Wón so saroczji, so dyrbi ta jeho njewjesta bycz, njech wona a ty chzetaj abo nochzetaj. Na to je wón wjele bleschom wina porjedzicz dak a ja sam fym fobu žłotak. Me džens ja praju, njedaj twoju pēnu džowfu tutemu człowjekej, wón teje hódny njeje, tón kłepz, ta lidora, tón bjes- bōżnik, tón — —. Džerž hubu, Krawcz, rjekny na to schewcz, mój fwał tajki njeje, so by nje hubjenych 300 hriwnow dla do njesboža pschijnješt. Wón pak budže, wón budže, sawoła Krawcz, wón ma pschifasnju wot hamta, so dyrbišch placzicz a Matej je tu papjeru pschitkim ludžom w forcznje potasował — ja sam fym ju s mojimaj woczomaj widzik; wón hischcže dženska s njej k tebi pschindže. — Nō! wotmolwi schewcz, ja so njeboju, a ty, mój luby fušodže, mēj dobre ranje, ty mi tola pomhacz njemóžesh ani njebudžesh, ty fy bojajny kaž sajaz a kłupy kaž wošok; to s teho widžu, so fy wino pit, kotrezj je czi Matej porjedzak, a na jeho wulzyczinjenje jemu nicžo njewotmolwi!

Schewczek Krawcz, poníženy psches tajke kłowa, dom dže a so jašo na sctiče da. Hdyž je kłwiku fedi, dha Kłatrżinka pola wofna nimo dže, derje swoblekana, pschetoz wona wē febi fwoje kłniczki kama najwustojnischo wudželacz a wuhotowacz. Wona ma forbił jekow w ruzy, kotrezj na faru njeke, hđžež

jej tešame wotkupja. Mjana pěfna holeczka to je, so staremu krawzej pschi pohladnjenju na nju blėny w hubje w hromadu bėža. S wješełym wobliczom wón na nju woła: Rhatrzinka luba moja, dobre ranje czi! njeđaj šo moliczi, stej twjerđže, hdyž Młatej pschińdže, tón blėpzi tebe dostacz nješmė; mój Wylem je mi list pópłak a pišche, so ja krótki czaš dom pschińdže, wón da tebi mjele dobrego prajiczi; wschitko smėje hišcζεe dobry kónz. Rhatrzinka šo wješele na njeho šmėje, ale hdyž mjeno Wylem saštyšcha, šo trochu saczetwjeni a krawzej mile kiwajo prjecz khwata.

Schewzez krawz ma dobru winu k temu, tak rėczeczi a Krawzez schewza pschecziwo Błazijej a jeho šynej nashczuwacz. Wón ma mjenujzy jeniczkeho šyna, pěfneho, rjaneho a pschistojnego mlodeho hólza. Tón je pola njeho krawstwo wuknył a do zusbj schoł, so by šo wudokonjal. Tón bė s Krawzez schewzowej Rhatrzinku wotrostł a hdyž bė prjecz schoł, bėschtaj šebi šwėrnosczi a lubosczi šlubitoj. Bė to nėtk ni-male pjecz lėt, so bė jow a tam w najwošebnišchich městach, napošledł w Parisu, dźėtal a nėtk chyziche dom pschińczi a šo jako mištr nėhđže šynyczi.

Krawz pschi wotnje šedžo lešnje na to kaťa, hdy Młatej k swojemu wujej šańdže. Wo prawđže! dolho njetraje, dha šo to stanje. Sa nėotre minuty šo pať wótry hłóš štyšchi. Durje pola Krawzez schewza šo schėroko wotczinja a s nich won kaž honjeni poš Młatej wuleczi a to tať njelepje, so runje do czerńjoweho pjenka trjechi a šebi šwoje nowe kholowy rostorhny. Młoznje wón lestruje a kłije. Hdyž krawz to wuhlada, wón hjełiczi wša, do kotrejež zwjern nawoblecze, a štoczi na hašu wołajo: Pój jow, mój luby pacholko, pój jow, ja chzn czi te dźery šaplatacz, so šo hanibowacz njetrijebašch, po wšy dom hičž. Młatej pať stany a da krawzej plisťu hjes woczi, so šo tón do pěška kulı — a dźėšche s hrofnym hroženjom wotšal. Krawz šo tež šbėhnje a šebi lizo s porstom drapajo rjėkny: Wo prawđže, to je gropny blėpzi!

Hdyž nėtk k schewzej do istwy stupi, šedzi tón w kucziku šdychnujo: Ja šym šhubjenu. Krawzo! ty šy prawje mėł, Błazij mje wobštorzi, moja kšėžka šo pschėda a ja móžu s mojej jeniczkej dżowku po proščenju kšodziczi. Smėruj šo, bratšiko, krawz trošchtuje, smėruj šo, ja chzu tebi se wšcheje nusy pomhacz. Na to jemu rozkladuje, so je šebi nėotre šta toľet našbytkował a ja šwojeho šyna Wylema škowal; wón jemu nješamjelczi, so je pschėzo teje nadzije byť, Rhatrzinka a Wylem budžetej muž a žona, so je tutón jeho šyn na dompuczu s zusbj a so móže kóždy džen domoj pschińczi, a schtož hewal na wutrobje a šwėdomnju mješche. Schewz pať k temu wšchemu

škowczi njepraji. Bjes tym Rhatrzinka pschibėža a nana hacž do šmjerceže wurudženeho, krawzez kšótra pať wješełeho namaka, kaž by ja njeho kermuška byla. Hdyž štaj wobaj jej wšcho wupowjedatoj, schtož bė šo tu štało, praschėšche šo ju nan, hacž je prawje czińit, so je Błazijoweho šyna wotpofasal a hacž je wėrno, so je šo se Schewzez krawzowym Wylemom mjelczo šlubika. Ach, njerudžcζεe šo, wotmolwi wona, luby nanšo, ja šym wam dźafowna, so seže mje wot Młateja wumohli, radšcho bych nježenjena wostala abo wumrjela, hacž so bych šebi teho wšala. Ja šo wam wušnarwam, so šym Wylemej dobra, a hdyž tón dom pschińdže a hišcζεe wo mnje rodzi, dha šo jemu na žiwjenje a wumrjecze podam. Schewz s hłowu kiwny a niczo njepraji; krawz pať šawyšta a šebi woczi s ruku trėjo po istwoje rejwa a wumwoła: Wšcho budže hišcζεe derje doščz a smėje dobry kónz.

Nėotre dny po tym bė, dha na hórzy njeđalofo wote wšy mlody pachol šedžėšche, derje šwoblecany a po šdaczu strowy, czerstwy a rjany mlodženz. Šwoje brėmjo a šwój kij je wón na šemju položil. Š daloka šo jemu wėža žyrtwje pokaže, je to jeho narodna wješ, do kotrejež chze. Wudu dha moju lubu Rhatrzinku widžeczi, so je mi šwėrna wostala? Še mi hišcζεe dobra, so móžu šo wješełeho šašo-widženja po doškim dźėlenju wješeliczi? Tajke myšle jeho wutrobu pjelnja. Š daloka šwjaty wjeczor šwoni; wón šwój kłobuf sežełnje a czički wótczenašch wuspėwa. Na to štrošchtuje šwój kij a šwoje brėmjo šhrabnje a pošlenje štote pruhi šo šhowazeho škónza jemu dobre pópšelstwo pschypowjedaju. Ach bu wšcho dobre! Tajke je to šbóžne šwješelenje pola Schewzez krawza runje tať derje, kaž pola Krawzez schewza! Rhatrzinka šwojemu nawoženju płakajo woľoľo schije panje a jeho jako šwojeho wumožerja lubošnje wital!

Sa bėrtł lėta bu Schewzez kšėža pschėdata, ale niz na pschėšadžowanje — a tež Krawzez dom šteješche na pschėdań. Wylem bė šebi w zusbje šchwarnu hromadku pjenjes nalutowal a hdyž bė k temu te wot nana našbytkowane toľerki wšak, kupi šebi w mėšcζεe kšėžu, hđžėž wón jako mėšcζan a krawski mištr hišcζεe dženša kšwalobne mjeno wužiwa. Schewzez nan a Krawzez nan wo wjetu te dźeczi pėštonitaj, kotrež Wóh Wylemej a Rhatrzinzzy wobradža.

Tsoje wjele a tsoje malo

je kóždemu škšódbne: wjele rėczeczi a malo wjedziczi, wjele pscheczińjeczi a malo mėcz, wjele do šo džeržeczi a malo bycz!